

E. Horn

Speenkruidsl. 407

9404 HV Assen

0592-330301

27-11-00

Geachte Mevr/Th.

By dese verzoek ik u indien

tijdens de „statenvergadering“ v.d. cultuur

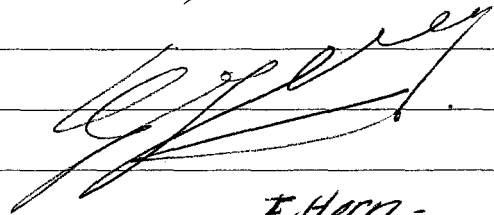
wordt behandeld; de middels dit schrijven

naar voren gebrachte kwestie; aan de orde

te stellen.

Met v.g.

Gloogachtbed.

E. Horn -

E.Horn
Speenkruidstr.487
9404 HV Assen
tel.0592-330301

Assen -11-2008

Aan Dhr.Drs.M.v.Maarseveen
Dir.Drents Museum
Assen

Onderwerp:
stenen Vermaning vals
of aanklacht vals.

Geachte heer,

Nadat U mij op 21-08 j.l. schreef, dat nu wel duidelijk is, dat de voorwerpen (in het Drents Museum aanwezig en van Vermaning afkomstig) recent vervaardigd zijn, verzocht ik U mij mee te delen op welke FEITEN U dat baseerde. In Uw antwoord d.d. 12-09 j.l. schreef U mij: "Het Drents Museum volgt het standpunt van het Groninger Instituut voor Archeologie" (Stapert-Waterbolk).

Dit nu is wel "feitelijk", maar het probleem is dat men daar wel veel zegt en schrijft, maar GEEN FEITEN verstrekt. In alle geschriften, lezingen, publicaties enz. van Stapert en Waterbolk staan alleen maar suggesties, vermoedens en (bewuste) leugens, maar GEEN FEITEN.

In mijn brief aan U van 03-11-08 heb ik U geadviseerd kennis te nemen van het rapport Beersma, het rapport Wouters en j'Accuse in de zaak Vermaning. De U toegezonden "zwanenzang" van Waterbolk geeft een voldoende indruk van het wetenschappelijk niveau van deze man, die een blamage is voor het begrip wetenschapper..

Aangezien U de periode 1975-1980 in deze zaak niet actief hebt meegemaakt en daarom afhankelijk bent van voorlichting van Beuker (trouw volgeling van de sprookjes van "Groningen") komt het mij zinvol voor U enkele FEITEN mee te delen, onder de noemer:

LIST EN BEDROG IN DE GRONINGS/DRENTSE ARCHEOLOGIE

- 1) Het aanklachtrapport van 10-03-1975 bevatte een aantal storende leugens en werd gewijzigd gepresenteerd op 18-03-1975.
- 2) In voornoemd rapport komt een aantal essentiële z.g. vervalsingkenmerken voor, zoals:
 - A) een opgesmeerde substantie. Het Fysisch Lab. van de R.U.G. deed onderzoek in opdracht van Stapert. (rapport Boom 18-04-1975). De conclusie: er is niets te zien; het is huidvet. Weg vervalsingkenmerk!!
 - B) ALLE stukken, afkomstig van Vermaning, hebben een kunstmatige, gemakkelijk te verwijderen, glans. Stapert kan die eraf wassen, daarna doet het Gerechtelijk Lab. hetzelfde en dan Bosinski ook nog ! Het is dus een nieuw ontdekt wetenschappelijk fenomeen dat je van dezelfde stukken steen steeds weer dezelfde glans kunt afwassen. De oplossing is simpel : vuursteen is poreus en neemt water op: weg glans; laten drogen : weer glans enz. Weg vervalsingkenmerk 2 !!
 - C) ALLE van Vermaning afkomstige stukken hebben machinaal geslepen afgeronde ribben, met krasjes erop; gemakkelijk na te maken. De verdediging van Vermaning heeft de rechtbank herhaaldelijk gevraagd om de bewijzen voor deze bewering, maar

Blad 2

Vervolg 2C) Ook het Gerechdelijk Lab. slaagde daar niet in, dus GEEN afgeslepen ribben, dus ook vervalsingkenmerk 3 is weg.

2D) Alle van Vermaning afkomstige stukken zijn geheel vers, hebben geen patina en/of glans evenmin als andere ouderdomskenmerken.

Dit valt gemakkelijk te controleren: je slaat er een stukje af. Als er verschil is, is het niet vers, dus oud, zoals in Leeuwarden is vastgesteld met vuistbijnl 1965-x-48 (Hogersmilde) en de Leemdijkbijnl. Zie ook rapport Wouters (Hijken) en j' Accuse o.a. blz.158-177. Weg vervalsingkenmerk 4.

3) Er zijn in 1975 maar 5 echte werktuigen in Noord Nederland bekend, zorgvuldig op externe ouderdomskenmerken onderzocht.

Maar op de tentoonstelling "Stenen Getuigen" in 1977/78 was een selectie van 100 van de 600 bekende te zien. (Zie Archeologische Berichten nr.3) Bedrog dus !

4) Stapert heeft een unieke gave: hij kan op een zwart/wit foto de afgeslepen ribben van de afgebeelde stukken AAN DE ONDERKANT zien, verklaart ze onderzocht en zegt ter rechtszitting: "Het bekijken van die foto is voor mij voldoende." (bedrog!)

5) De vindplaats Neol.Ravenswoud is vals, omdat bij na-onderzoek (Stapert/Waterbolk) niets is gevonden.

In Leeuwarden blijkt dat er geen na-onderzoek heeft plaatsgevonden (foutje!!!!)

6) Omdat de stenen "vals" zijn moeten de vindplaatsen ook vervalst zijn (Hoogersmilde, Hijken, Eemster). De vondsten zijn tot 80 cm. diep (in vorstwig) vooraf in de grond gestopt. Iedere archeoloog weet dat dit onmogelijk is. Voorgraver Meyer verklaarde ter zitting: "Mij is van onregelmatigheden niets gebleken." Wetenschappelijk bedrog dus.

7) Prof.G.Bosinski werd door de rechtbank als (onpartijdig) deskundige verzocht een rapport over e.e.a. uit te brengen. Op zijn verzoek heb ik hem opgehaald en naar de fam.Vermaning gebracht. Daar heeft hij o.a. alles van Eemster gezien, onderzocht en goedgekeurd. (3 getuigen) Na afloop heb ik Bosinski naar zijn hotel gebracht waar hij met Stapert/Waterbolk een gezellig samenzijn heeft gehad en over het weer e.d. heeft gesproken, want ter zitting in Leeuwarden verklaarde hij geen contact met of gegevens van Stapert/Waterbolk te hebben gehad. (MEINEED)

Het uitgebrachte rapport Bosinski is uniek: het bevat naast de onzin over afwasbare glans, geslepen ribben enz. de navolgende FEITEN :

De vuistbijnl 1965-X-49 is vals. De DAAROP PASSENDE afslag 1965-x-69 is vals. De DAAROP PASSENDE mantelafslag 1965-x-68 is oud (ECHT) : een eenmalig archeologisch wereldwonder. (iets om tentoon te stellen, Hr.v.Maarseveen, met uitleg a.u.b.)

Voorts verklaart hij het stuk 196-x-92 als oud en een aantal "Hamburg"-werktuigen dus ook oud, dus ECHT (ook tentoonstellen a.u.b.) Dit houdt in, dat Stapert en Waterbolk vers niet van oud, Paleolithicum "Hoogersmilde" niet van "Hamburg" kunnen onderscheiden. (zie ook j' Accuse blz.142-147)

8) Ook Prof. Bordes heeft bij een bezoek aan dhr. Wouters de artefacten van Eemster, Hijken, Ravenswoud Paleo. enz. goedgekeurd. (9 getuigen) (zie j'Accuse)

9) De Leemdijkbijl is later door Kars van het R.O.B. onderzocht en ook ECHT bevonden.
(Ook tentoonstellen s.v.p.)

Dit lijkt mij wel voldoende om een indruk te geven van het waarheidsgehalte en het z.g. wetenschappelijk niveau in deze zaak van Stapert, Waterbolk (e.a.) en het Instituut voor Archeologie in Groningen.

Al deze FEITEN heb ik natuurlijk niet zelf bedacht: ze liggen vast in o.a. : rapporten Boom, Stapert I, II, Waterbolk I, II, Gerecht.Lab. I, II, Bosinski en in rechtbankverslagen e.d. Een samenvatting (per onderwerp) van al deze rapporten vindt U in de "leugendetector", bij mij ter inzage of als kopie te bestellen.

Een deel van de onwaarheden, leugens enz. is samengevat in de rapporten Beersma, Wouters, j'Accuse de zaak Vermaning. Al deze rapporten kunt U natuurlijk bij Stapert en Waterbolk ter inzage vragen. Evenmin als aan anderen zullen ze U worden verstrekt, omdat ze het wetenschappelijke en morele echec van dit 2-tal (e.a.) bewijzen.

V NIET

De artefacten van Hogersmilde, Hijken hebben dus:

GEEN afwasbare glans
GEEN afgeslepen ribben
WEL patina
GEEN valse vindplaatsen

Ter rechtszitting is "Hogersmilde" en Leemdijkbijl ECHT bevonden.

Ik wil U daarom nog eens vragen: op welke FEITEN baseert U Uw mededeling dat nu wel duidelijk is, dat de betreffende voorwerpen recent vervaardigd zijn? Ik hoop (en verwacht) dat U zich daarbij niet weer verschuilt achter het G.I.A.: in het belang van het Drents Museum mag ik van iemand met Uw opleiding en functie een eigen oordeel verwachten.
"Accepteer a.u.b. niets van wat de spreker (schrijver) zegt en verwerp het evenmin, maar ONDERZOEK het". (J.Krisnahamurri 1895-1986)

Wie alle rapporten en gegevens in deze bestudeert komt onafwendbaar tot de conclusie, dat de aanklacht gebaseerd was op: onkunde, onzin, halve waarheden, leugens, bedrog, en dat Stapert, Waterbolk, Groeneveld en Bosinski meened hebben gepleegd.
Ook kwalijk is dat deze heren nu al 30 jaar hun leugens systematisch in publicaties hebben voortgezet en publiek en collega's adequate informatie hebben onthouden. (zie ook "scherpe stenen op mijn pad" van Waterbolk en "Eemster Revisited".)

Misschien vraagt U zich af (net als wij deden) waarom e.e.a. dan plaatsvond.

Wel, de positie van Waterbolk kwam ernstig onder druk te staan door het voortdurende (minachtende) optreden van Vermaning en zijn vele vondsten. Het was dus gewoon een ordinaire kwestie van macht en geld. Waterbolk bedacht e.e.a. en Stapert voerde het uit (inside info)

Dit alles heeft nog andere, ook voor het functioneren van het Drents Museum, vervelende gevolgen gehad: tientallen gedreven amateur(praktijk)archeologen hebben zich massaal van de beroepsarcheologie afgekeerd. Men wenste niet hetzelfde risico te lopen als Vermaning. Daardoor is de vereniging APAN (Actieve Praktijk Archeologen Nederland) opgericht en is het tijdschrift "Archeologische Berichten" ontstaan, waarin naast vondsten veel over al het bovenstaande is gepubliceerd.

Sinds 1978 zijn tientallen Paleolithische (e.a.) concentraties in Noord-Nederland ontdekt, met duizenden vondsten.(+/- 8000 st.Paleo) Alle gegevens hiervan gaan aan het archief van het Drents Museum voorbij, waardoor één van de hoofdtaken van het museum ernstig in het gedrang komt.

Aangezien U "de zaak Vermaning" niet actief hebt beleefd zou U als "intermediair" een taak kunnen hebben, door te proberen het overleg tussen beide groepen te herstellen. Ik verzoek U dan ook dit te overwegen. Dit zou bijv. kunnen door een Paleodag(dagen) te organiseren, in een samenwerking van Drents Museum, APAN en DPV in bijv. de Statenzaal. Daar zouden dan voor de leden van beide groepen o.a. artefacten te zien zijn van Hoogersmilde, Hijken, Eemster, er zouden demo's kunnen worden gegeven van bijv. -recente werktuigen maken(Beuker) -verwijderen van de z.g.afwasbare glans -geslepen ribben maken - oud/nieuw oppervlak aanbrengen enz, enz, dus een actieve bijeenkomst. Met een beetje aandacht van pers en t.v. denk ik dat het storm loopt, mede gezien de vele publicaties in het verleden.

Omdat het publiek uitgaat van de onfeilbaarheid en betrouwbaarheid van wetenschappers en omdat niets van alle rapporten ooit op enige wijze met vakgenoten is besproken, zouden deze m.i. daar alle ter inzage en ter discussie aanwezig moeten zijn.

BEIDE PARTIJEN ZULLEN OVER EEN DREMPEL MOETEN

Dan nog het volgende: Waterbolk zit in heel veel commissies e.d., heeft veel invloed in alle geologische en archeologische instituten en vakverenigingen. Zijn invloed en macht zijn groot. Hiervan heeft hij altijd ruimschoots gebruik en misbruik gemaakt met als gevolg dat menig vakgenoot en medewerker uit economische overwegingen de mond houdt. Niet iedereen hield zich afzijdig: J.E.Musch (BAI) en Prof.Ir.D.Goossen zijn na kritiek uitgerangeerd. Staten- en Gemeenteraadsleden die vragen stelden werd het zwijgen opgelegd, evenals J.Bakker, verslaggever van de Emmer Courant. Daarnaast ontstond dus een groot aantal "economische meelopers". U zult er dus rekening mee moeten houden, dat door het Groninger Instituut voor Archeologie en Stapert/Waterbolk e.a. grote druk op U zal worden uitgeoefend om een eventueel onderzoek van U naar de waarheid in deze teniet te doen en de door mij voorgestelde Paleodag (dagen) niet te organiseren.

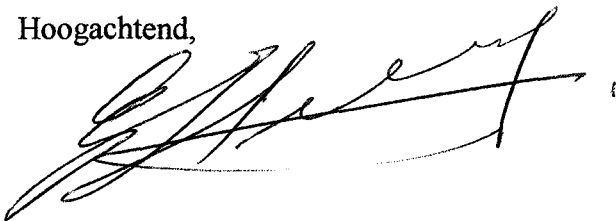
V.b.v L. Kooymans, v.d. Waals, Harsema, Beuker, Prov. Archeologen e.a.

Mocht U deze druk niet kunnen (willen) weerstaan, zal dat ongetwijfeld tot gevolg hebben dat de stukken van Vermaning, die thans in het Drents Museum worden geëxposeerd, naar de kelder verdwijnen en daar de komende 50 jaar blijven liggen.

Zou dit zo zijn, dan verzoek ik U bij dezen na te gaan of de stukken van Hoogersmilde, Hijken, Blauwmeer en de Leemdijkbijl door mij en/of APAN van het Drents Museum kunnen worden teruggekocht.

In afwachting van Uw antwoord,
en met vriendelijke groet,

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E. Horn sr', written in a cursive style.

E.Horn sr

Voormalig eigenaar/directeur van Natuurhist. Museum Drouwenerzand

Organisator van de verdediging van Vermaning

Deelnemer aan alle drie rechtszittingen

Organisator van de expositie "Stenen Getuigen"

In bezit van alle rapporten en verslagen

Praktijkarcheoloog

Er kan dan een minuscuul klein ijzerdeeltje op het artefact achterblijven. Aangezien silex zeer "agressief" is voor ijzer, vindt er oxydatie plaats met als gevolg roodkleuring. Aan de heren rechters toonde ik een artefact met een aangehecht klein ijzerdeeltje, waardoor een verkleuring was ontstaan, dwars door het voorwerp heen. Deze rode verkleuringen, die elke veld-archaeoloog kent of althans behoort te kennen, kunnen bovendien worden veroorzaakt door in de bodem aanwezige instabiele ijzerverbindingen (pyroxenen) zoals bijv. auxiet. Door landbouwwerktuigen veroorzaakte rode verkleuringen bevinden zich vaak op of nabij de ribben, omdat daar de trefkans het grootst is. De rode verkleuringen zijn dus gemakkelijk te verklaren zonder iemand van kunstmatig slijpen te beschuldigen.

Men kan het GROENEVELD niet euvel duiden, dat hij niet op de hoogte was van het zeer algemeen voorkomend verschijnsel van rode en roodbruine verkleuringen op artefacten, doch STAPERT, die het rapport van GROENEVELD heeft "gestuurd" en zich uitgeeft voor autoriteit, had dat wel moeten weten.

b. GLANS.

In zijn rapport beweert BOSINSKI herhaaldelijk, dat de glans op de werktuigen van VERMANING met zeepwater kon worden weggewassen en hiermede suggereert hij, dat de werktuigen vervalst zouden zijn.

Reeds lang vóór BOSINSKI had STAPERT het verdwijnen van de glans als troef tegen VERMANING gebruikt. Op het Laboratorium voor fysische metaalkunde werd op verzoek van STAPERT de verdachte glans uitvoerig onderzocht door dr. G. BOOM. De resultaten van zijn onderzoek zijn verwerkt in een zeer deskundig rapport, afgetekend op 10 april 1975.

STAPERT wachtte het verschijnen van dit rapport niet af, want hij beschuldigde VERMANING reeds op 10 maart met de glans als één der "bewijzen".

In het "Rapport Stapert" staat: "Het onderzoek werd uitgevoerd door Drs. D. Stapert. Medewerking verleenden o.a. dr. J. Boekschoten en dr. G. Boom". Deze laatste kon echter nauwelijks met zijn onderzoek begonnen zijn, want pas op 1 maart ontving hij enige stenen van de vals verklaarde collecties. Maar Stapert neemt het blijkbaar niet zo nauw bij beschuldigingsrapporten.

Dr. Boom kwam tot de volgende conclusie: "Het lijkt waarschijnlijk, dat de geconstateerde elementen afkomstig zijn van de handen van personen, die de voorwerpen in handen hebben gehad". Tableau!

De bekende franse archaeoloog Abbé BREUIL wist reeds, dat huidvet glans veroorzaakt. Tijdens excursies met studenten wreef hij wel eens een artefact tegen zijn neus; daardoor ontstaat een fraaie glans, die de aanwezige retouche accentueert. De door huidvet veroorzaakte glans is afwasbaar met zeepwater en keert dus niet terug. Ook aanwezig "vuil" keert niet terug, maar accentueert bij gedeeltelijke afwassing wel het effect tussen het gewassen en ongewassen gedeelte van het artefact.

e. RECENT UITZIENDE BREUKVLAKKEN

Hierover is reeds het een en ander vermeld bij de bespreking van de theorie van STAPERT. Er werd toen medegedeeld, dat de ouderdomskenmerken van STAPERT niets zeggen over de werkelijke ouderdom van een artefact. Zij kunnen zelfs allemaal ontbreken op zeer oude werktuigen. Ook BOSINSKI haalde hiervan een voorbeeld aan in een interview met "Algemeen Dagblad" van 26-II-1977. "Bij Halle zijn duizenden artefacten uit de steentijd gevonden.

"Die stenen zien er volkomen vers uit, alsof ze gisteren, nee vandaag nog, zijn bewerkt. In dit geval kwam dat doordat ze vrij "snel ingebed waren geraakt in een bepaalde bodemlaag."

Dit sluit BOSINSKI voor Drenthe natuurlijk uit. Nogmaals, hij heeft Palaeohistoria XV blijkbaar toch niet goed gelezen.

STAPERT en GROENEVELD noemen de breukvlakken van de werktuigen van VERMANING vers, terwijl BOSINSKI van "frisch" spreekt. Oppervlakkig bekeken zien zij er inderdaad vers (=recent) uit. Toen de heer A. WOUTERS evenwel de analyse d'écaillage toepaste (Wouters 1977), bleek de kleur en/of de glans op het vers verkregen vlakje geheel anders te zijn dan op de oorspronkelijke door de praehistorische mens gemaakte vlakken. Dit wil dus zeggen, dat de breukvlakken helemaal niet vers zijn.

Ook op de rechtzitting van 6 juni 1977, toonde WOUTERS met een "écaillage" aan, dat na de "zeeptruc" door de zogenaamde deskundigen er nog wel degelijk een significant verschil te zien was tussen oud- en recent geslagen oppervlak. Natuurlijk kon WOUTERS met zijn tientallen bewijsstukken weer vertrekken, zonder dat iemand de moeite nam deze sluitende bewijzen au serieux te nemen. Zelfs het voorstel van Prof. BOSINSKI om dan maar een afslag van Hyken door te slaan, werd niet uitgevoerd. Overigens, in het procesverbaal opgesteld van deze rechtszitting laat men dit en vele andere zaken, maar liever weg.

Een uitspraak van BOSINSKI die wel vermeld staat, haal ik graag even aan:

"Wanneer van een steen een stukje wordt afgeslagen, (zoals WOUTERS "deed) en wanneer die plaats doffer blijft dan de omgeving, die "glanst, dan is het als de glans werkelijk blijft, een verschil "in ouderdom." (proces verbaal blz. 27).

Wel duidelijk gezegd van BOSINSKI, maar... in de pauze weigerde hij wél de "écailllements" die WOUTERS op enkele valsverklaarde stenen van Hyken en Eemster toepaste, door diens goed verlichte binoculaire microscoop, te bekijken. Alweer niet in het "procesverbaal" van vrouwe "Justitia" vermeld, is de blijkbaar "kleine bijkomstigheid", dat BOSINSKI door de rechter werd aan-

Vervolg op pag.25.

Maar deze lichte patinering is niets uitzonderlijks, want in de keileem komen eveneens frisse vuursteen-breukstukken voor, zeggen de beide deskundigen van het B.A.I. (Pag.69)

Zij vervolgen: "As the natural fractures in these cases are AS LITTLE PATINATED AS THOSE FRACTURED OR FLAKED BY HOOGERSMILDE MEN, the "distinction is difficult to make. Perfect examples of artefacts "made on such pieces of flint can be found in the flintgroup "Aa. (Nos.20,27,115,119, PL.XXIV-XXV; these can still be fitted "together.)

STAPERT laat VERMANING op zijn BROMMER naar URK pendelen om daar een flinke voorraad van deze vuursteen in te slaan.....

BOSINSKI zegt alleen maar: "Alles "FRISCH".....alles vals.....".

UIT HET RAPPORT VAN Dr.G.BOOM van het LABORATORIUM VOOR FYSISCHE METAALKUNDE in GRONINGEN:

Dr.BOOM deed voor drs.D.STAPERT een zeer langdurig, nauwkeurig en kostbaar onderzoek met de aftastelectronen-microscoop, voorzien van een kristalspectrometer en EDAX energiedispersieve spectrometer (Tonnetje) Er werden een honderdtal aftastfoto's in stereoparen gemaakt etc.

Voor de verdediging waren dergelijke onderzoeken (huur electronenmicroscoop alleen al f.400.- per 2 uur....) onbetaalbaar.

CONCLUSIES uit het RAPPORT BOOM.

1. Microscopisch noch spectraal, was er verschil te vinden tussen oppervlakken van stukken van VERMANING en tussen erkend authentieke artefacten.

2. Dat de elementen die de glans op de steenoppervlakken veroorzaken, afkomstig kunnen zijn van de handen van al diegenen, die de stukken hebben vastgehouden.

En wat doet STAPERT nu met dit zeer kostbare onderzoek?????

RAPPORT STAPERT 1976 blz.42:

Het feit, dat de glans verdwijnt door wassen met water en zeep is afdoende voor de stelling, dat er dus geen glanspatina aanwezig is op de stukken van VERMANING. DE MATERIE, DIE DE GLANS VEROORZAAKT, IS VERDER EIGENLIJK nauwelijks meer INTERESSANT.

En daarmee is dr.BOOM bedankt en.....de belastingbetaler ook .

De glans VERDWEEN echter helemaal niet.....Van ELK ARTEFACT VAN TJERK VERMANING IS DAT IN ENKELE SECONDEN AAN TE TONEN. * * *

WOUTERS dééd dit ook voor enkele stukken, maar men weigerde... juist...men weigerde te kijken.

En de rechtbank achtte het WETTIG en OVERTUIGEND BEWIJS geleverd....

p.s.

STAPERT, RAPPORT 1976 pag.43: "Er werden door mij geen nadere pogingen gedaan tot analyse van de substantie, die de glans teweegbrengt". Mogelijk kan er een fonds worden opgericht om dit alsnog te financieren.....

IN SITU

Prof. J.D. VAN DER WAALS (1965) toonde bij de opgraving te Hoogersmilde aan, dat VERMANING de artefacten niet ter plaatse in de grond kan hebben gestopt: "tijdens het onderzoek werden in ongestoorde ondergrond nog een vijftigtal kleinere werktuigen en afslagen gevonden. Daaronder bevinden zich fragmenten die blijken te passen aan stukken die VERMANING reeds in het voorjaar had gevonden..... zij lagen ten dele onder in een dun zandpakket, dat de keileem ter plaatse afdekt, en waren ten dele in enkele vorstwiggen omlaag gezakt". Nu is het niet de gewoonte dat dergelijke belangrijke opgravingen door één man worden gedaan. In Palaeohistoria XV kan men nalezen welke belangrijke instituten en personen er allemaal bij de opgraving Hoogersmilde in 1965 aanwezig zijn geweest.

Tien jaar later veegt de autoriteit STAPERT, die er zelf niet eens bij was, ze allemaal op een hoop als een stelletje sufferds.

Ieder, die ooit palaeolithisch materiaal heeft opgegraven, weet hoe vast artefacten in ongeroerde grond ingebed liggen. Dit geldt met name in lemige keizanden en vorstwiggen in de keileem. Een "ingestopt" artefact valt onmiddellijk door de mand. Het glijdt bij het afschaven bij de minste druk naar boven. Als STAPERT schrijft in zijn "Rapport" (Westerheem 1975 blz. 71):
".. dat aangenomen mag worden (op zijn gezag??), dat de artefacten "in Hoogersmilde gemakkelijk tevoren daar geponeerd kunnen zijn" en "dat hier een geraffineerd bedrog heeft plaatsgevonden," dan wordt hij wel BIJZONDER ONGELOOFWAARDIG, zelfs voor een beginneling die zelf ooit vuurstenen artefacten heeft opgegraven. Wat moet een zeer ervaren voorgraver van het B.A.I. als de heer A. MEIJER werkelijk voelen als hij deze ongelooflijke onzin van de heer STAPERT leest??? Men moet ook eens gaan praten bij "boer Vos", de eigenaar van de grond waar de vondsten van Hoogersmilde gedaan werden. Die heeft VERMANING enkele malen bezig gezien toen hij de eerste vondsten opgroef!"

Ook in Hijken deed het B.A.I. zelf een opgraving onder leiding van drs. O.H. HARSEMA, conservator van het Prov. Museum voor Drenthe.

Wat schreef deze drs. O.H. HARSEMA in de "Nieuwe Drentse Volksalmanak 1970":

".. vooruitlopend op het gedetailleerd verslag van dit onderzoek, tezamen met de analyse van de vondsten, kan hier worden medegedeeld dat zich "in het bestudeerde profiel nog enige afslagen in situ bevonden, zodat

"de plaats van de vondsten in het bodemprofiel kon worden vastgesteld.
"Ook nu weer kon worden geprofiteerd van de inzichten van medewerkers
"van de Stichting voor Bodemkartering en de Geologische Dienst.

In "Helinium" XIV, 1974, schrijft Th. G. APPELBOOM van het B.A.I. op pag 70:

"At Hijken, mun. of Beilen (Dr.) the place was investigated where,
"some time before, artefacts of Middle-Palaeolithic Character had been
"collected, and some flakes were found in situ.

Opmerking: Bij het ter perse gaan kon onderstaande opmerking worden ingevoegd,
nadat de verdediging bij het "Hof" in Leeuwarden op 10-3-1978 een expertise
van het betreffende materiaal kon doen.

Zeer interessant is de bijkomstigheid dat:

1e Het in situ gevonden stuk 5-8-1968 Hijken no. 6 van HARSEMA, afkomstig is van de kern H5 van de collectie Drouwenerzand (E. Horn) die door STAPERT "vals" werd verklaard.

Van H5 deed A. WOUTERS een "expertise in zijn Rapport (1977).

2e Het in situ gevonden stuk 5-8-1968 Hijken no. 4 van HARSEMA vormt een joint met het door VERMANING gevonden stuk Nr. 341.

3e Al deze artefacten hebben dezelfde afgeronde (geslepen) ribben, krasjes en silica glans.

SAMENVATTING

STAPERT beweert, dat de werktuigen van TJERK VERMANING vervalst zouden zijn wegens het ontbreken van ouderdomskenmerken. Op de door de heer A. WOUTERS ONDERZOCHE WERKTUIGEN VAN Eemster en Hijken, die volgens drs. STAPERT ook vervalst zouden zijn, bleken evenwel vier ouderdomskenmerken aanwezig te zijn, namelijk: Kleursverandering, zijde-achtige glans (silica-coating), Oude slijpspoortjes en krasjes.

Opgemerkt moet worden, dat in tegenstelling tot de aanklagers, de verdediging geen inzage kreeg van het in beslag genomen materiaal.

Opm. Pas op 10-3-1978 kreeg de verdediging anderhalve dag de gelegenheid om het in beslag genomen materiaal te bestuderen. Toen waren er al twee processen in Assen aan voorafgegaan. De aanklagers konden jaren over dit materiaal beschikken. Dit artikel zou zeer veel aan bewijskracht hebben gewonnen als deze expertise mede in het betoog had kunnen worden opgenomen.

BIJLAGE II

SLIJP- en AFRONDINGSSPOREN op de artefacten van TJERK VERMANING.

De heer A.M.WOUTERS, heeft vóór het proces van 6 juni 1977, enige maanden besteed om de afrondingen, slijpingen en krasjes op de artefacten van VERMANING te bestuderen. . . Hij probeerde met een twintigtal carborundum- en korundstenen, deze afrondingen en slijpsporen te imiteren. Dit lukte hem niet. Een ribbe afslijpen gaf geen enkel probleem-verder gingen STAPERT en GROENEVELD niet-; maar op nagemaakte artefacten bleken de specifieke overgangen en verschillen op naar "ONDER DUIKENDE" ribben met geen enkele slijpsteen te imiteren.*Een zeer deskundige professionele slijper van edelstenen en een foutenanalist van een groot bedrijf...ergens in het Zuiden.... verklaarden dit ook voor onmogelijk. Een gedeelte van deze proefstukken bracht WOUTERS ter zitting op 6 juni 1977. NIEMAND TOONDE ENIGE BELANGSTELLING.

Bij zijn proeven op een KUNSTMATIGE PERMAFROST, met bevroren grond uit de vondstlaag HOOGERSMILDE, kreeg WOUTERS wel E X A C T de zelfde resultaten als op de vergelijkingsstukken van VERMANING. Omdat de verdediging het in beslag genomen materiaal niet kon bestuderen-de AANKLAGERS hadden het wel JAREN LANG ter beschikking- werd gebruik gemaakt van de collectie "EEMSTER" en de 5 stukken uit HIJKEN, uit de collectie van het "DROUWENERZAND"-museum, die ook door drs. STAPERT als VERVALSINGEN werden gediskwalificeerd. (Merkwaardig dat de officier van Justitie mr. VAN EPENHUYZEN verklaarde dat "EEMSTER" niet ter zake deed....) Ook van deze proeven, ter zitting op 6 juni 1977 aanwezig, WERD GEEN NOTITIE GENOMEN.

Gezien de bewegingen in de PERMAFROST (Zie tekening in dit artikel) is het begrijpelijk, dat de slijpingen op de artefacten van VERMANING, nooit egaal en op alle ribben gelijk zullen zijn. Door deze bewegingen kwamen steeds slechts gedeelten van het artefact met de bevroren lagen boven en onder de talik in aanraking. Het is begrijpelijk dat de meest uitstekende delen het eerst in de "slijping" kwamen. Het "RAPPORT GROENEVELD" laat dit zelfs met uitstekende haarscherpe foto's zien. (Foto's: 2-3-4-5-35-40 en 54). De afgeslepen ribben zijn op deze MACROFOTO'S met rode pijltjes aangegeven, de scherpe, niet geraakte ribben met blauwe pijltjes. Deze foto's zijn het duidelijkste bewijs voor de proeven van de Heer WOUTERS. Het blijkt namelijk, dat de blauwe pijlen (= scherpe ribben) alleen maar te zien zijn op plaatsen waar de ribben omlaag duiken, dan wel in een lager gelegen vlak gelegen zijn. VERMANING zou wel een zeer grote dwaas geweest zijn als hij alleen maar hier en daar een ribbe had geslepen en dan nog zó selectief als op deze fotos wordt getoond.

"Er is slechts één manier voorstelbaar om dergelijke verschijnselen te verklaren, en dat is het gebruik van een slijpmachine" zegt STAPERT. HEEFT HIJ OOK IETS ANDERS GEPROBEERD??????... De uitdrukkingen: "ONMOGELIJK"--"KOMT nooit voor"--"ABSOLUUT NIET HET GEVAL"--"DAT BETEKENT ZONDER MEER"--"DAT ZAL MOETEN"...enz. enz. doorspekken de Rapporten van STAPERT op welhaast elke bladzijde. Het lijkt mij ondenkbaar, onmogelijk...enz.... "dat een werkelijk wetenschappelijk werker, zo ONGEDIFFERENTIEERD schrijven kan.

BIJLAGE II

SLIJP-en AFRONDINGSSPOREN op de artefacten van TJERK VERMANING.

PROCES VERBAAL van de Rechtszitting op 6 juni 1977, pag.16:
WOUTERS verklaarde hier de af rondingen-slijpingen-op de artefac-
ten van VERMANING, zoals hij deze imiteerde in een kunstmatige
→ Permafrost (In een diepvriescel). (Dus kryoturbatie en solifluctie).

WOUTERS:

"Die krasjes komen bij afslagen (op de stukken van Ver-
maning) erg veel voor op de bulbus. De krasjes zitten ook heel
vaak op de ribben omdat die ook uitsteken. Als men met de knokkels
van de hand over bevroren grond gaat schuiven, zal men zien dat
de "uitstekende delen" ook beschadigd zijn en de dieper gelegen
delen niet. Dat is met de artefacten van VERMANING ook zo. ALLE UIT-
STEKENDE DELEN zijn het meest afgesleten. Wat het hoogste ligt
is het meeste afgeslepen. Als er bijvoorbeeld drie ribben bij el-
kaar komen, liggen ze meestal iets hoger. Die zijn het meest gesle-
pen en men krijgt er zelfs vlakjes op. Bij de stukken die ik in
de kunstmatige "permafrost" gestopt heb, kan men dat ook duidelijk
zien".

ZELFDE PROCES VERBAAL van 6 juni 1977, pag.29:

Stapert weerlegt de argumenten van WOUTERS.

STAPERT:

"Ik wil iets zeggen over de proeven van de heer Wouters
om die slijpsporen na te maken. Op sommige stukken van
de heer VERMANING komen op de MEEST GEEXPONEERDE DELEN
die slijpsporen NIET VOOR, terwijl ze WEL OP LAGER GELE-
GEN RIBBEN VOORKOMEN".

blz.30:

"Men zou bovendien onmogelijk kunnen verklaren dat de
MEEST GEEXPONEERDE DELEN VAN ZO'N VUISTBIJL, MIDDENOP,
DIE HET MEEST UITSTEKEN, DIE VERSCHIJNSELEN (afslijping)
JUIST NIET VERTONEN".

Deze uitspraken van STAPERT werden onder EDE gedaan.

Nu zijn de GEEXPONEERDE DELEN BIJ ARTEFACTEN: De ribben, de slagbul-
bus en de slaglidtekens (=slagsplinters)

We zullen nu eerst even opzoeken wat STAPERT buiten de RECHTSZIT-
TING zoal over deze "slijpingen en afrondingen" neerschreef:

"NATUUR en TECHNIEK" III, 1974 (Overdruk Cat.No.300, blz.9)

"De werktuigen (van VERMANING) zijn namelijk aangetast door
→ kryoturbatie en solifluctie waardoor UITSTEKENDE DELEN, zo-
als zij kanten, ribben e.d. op een nogal opvallende wijze
enigszins zijn AFGESLEPEN."

"RAPPORT STAPERT" van 18 maart 1975 (Westerheem XXIV, blz.72)

"Het bij vrijwel alle voorwerpen VOORAL op de ribben voorkomen
van uniforme slijpsporen, die ONMOGELIJK (een typisch STAPERT-
WOORD) als natuurlijk ontstaan verklaard kunnen worden, maar
→ zonder veel moeite met een slijpmachine kunnen worden aan-
gebracht".

"PALAEOHISTORIA XVII" blz.7. Hierin valt STAPERT de heer VERMANING
nogmaals aan als vervalser:

"Virtually all the artefacts in question show uniform traces
of grinding, which are in general present ONLY UPON the RID-
GES BETWEEN FLAKE SCARS".

*In Leeuwarden blijkt dat "dat" NIET mogelijk
is. Doet dan niet meer ter zake (E.H.)*

VINDPLAATSOPGAVE:

- b. Vermaning vindt een groep van artefacten, en geeft de vindplaats op. Het B.A.I. doet geen na-onderzoek.
(Ravenswoud: Paleolithicum)
- c. Vermaning vindt een groep van artefacten, en geeft de vindplaats op. Het B.A.I. vindt bij na-onderzoek niets.
(Ravenswoud: Neolithicum)
- d. Vermaning vindt een groep van artefacten, en geeft de vindplaats op. Het B.A.I. vindt bij na-onderzoek niets.
(Hijken).
Acht dagen later: Het B.A.I. vindt bij na-onderzoek enkele stukken in ongestoorde grond.
Een kleine vergissing dus.
~~_____~~
- e. Vermaning vindt een groep van artefacten, en geeft de vindplaats op. Het B.A.I. doet een na-onderzoek en vindt daarbij vele stukken, waarvan vele in ongestoorde grond.
(Hoogersmilde)
- f. Vermaning vindt een groep van artefacten, en durft het niet meer aan om de vindplaats te melden. Hij houdt de vindplaats dus strikt geheim.
(Eemster)
- g. Vermaning vindt niets.
(Schedel van Hoogersmilde)
De schedel werd gevonden door W. Bruggink, H. Russchen en H. Evers.

Een jaar na het "beschuldigingsrapport, heeft Prof. W. de kleine" vergissing " ook ontdekt.
(Rap. Waterbolk, 19-3-1976)
~~_____~~

HET B.A.I. ZEGT:

- b. De vindplaatsopgave is onjuist, omdat twee stukken van volgens Vermaning verschillende vindplaatsen aan elkaar passen.
(Rap. B.A.I. van 10-3-75 pag. 2, regel 33 e.v.)
p.s. Later geeft Waterbolk toe: bij Veenkoloniale akkers is dit toch wel mogelijk.
- c. De vindplaatsopgave is onjuist, omdat na-onderzoek ter plaatse negatief was.
(Rap. B.A.I. van 10-3-75 pag. 2, regel 14 e.v.)
p.s. Later geeft het B.A.I. toe, dat er GEEN na-onderzoek is gedaan. Een kleine vergissing dus.
(Rap. Waterbolk, 19-3-76, pag. 23.)
- d. De vindplaats is onjuist omdat onderzoek ter plaatse negatief was.
(Rap. B.A.I. van 10-3-75 pag. 2, regel 17 e.v.)
In het Rapport van 18 maart 1975 wordt toegevoegd: "omdat onderzoek ter plaatse op enkele stukken na negatief was."
p.s. Door die enkele (=6) stukken uit ongestoorde grond, is het onderzoek juist positief.
- e. De vindplaatsopgave is onjuist. Dat er bij na-onderzoek veel is gevonden (in ongestoorde grond) toont aan, dat hier sprake is van geraffineerd bedrog.
(Rap. B.A.I. van 10-3-75 pag. 3, regel 23 e.v.)
- f. De vindplaatsopgave is onjuist, omdat géén vindplaats wordt opgegeven.
(Rap. B.A.I. van 10-3-75 pag. 2, regel 24 e.v.)
- g. De vindplaatsopgave is onjuist, wegens het aanwijzen van een geologisch gezien onmogelijke plaats van herkomst van deze door Vermaning gevonden schedel.
(Rap. B.A.I. van 10-3-75 pag. 3, regel 19 e.v.)
p.s. Vindplaatsopgave was van W. Bruggink, H. Russchen en H. Evers. Een kleine vergissing dus.

Veel kommentaar hoeven wij hier niet te geven bij deze korte samenvatting. Ik ben het wel eens met de Heren van het B.A.I., dat tegenstrijdige mededelingen twijfel doen ontstaan aan de integriteit van personen, die zulke mededelingen doen.

Hoe groot is de "twijfel aan de juistheid, c.q. zekerheid van onjuistheid van de vindplaatsopgaven" ten aanzien van de ZES ENIGE MIDDENPALAEOLITHEN uit het noorden die drs Stapert WEL ECHT noemt?

Vindplaatsopgave volgens B.A.I.:

1. Vuistbijl Wijnjeterp:

Gevoonden in opgegraven leem uit een sloot in 1939. Ná-onderzoek in 1950, leverde geen artefacten meer op.

2. Vuistbijl Anderen:

Begin zestigerjaren gevonden bij het egaliseren van een houtwal, waarin leem uit een belendende sloot zat. In de direkte omgeving werd daarna meerdere malen gezocht, maar zonder resultaat.

3. Vuistbijl van Exloo:

Het stuk werd gevonden tussen een hoopje stenen langs de rand van een akker.

4. Schaaf van Emmen:

Volgens het inventarisbriefje van de oudheidkamer Twente, afkomstig ergens uit Emmen.

5. Spits van Havelterberg:

Deze "Mousterienspits" werd volgens zeggen van de vinder gevonden aan de helling van de Havelterberg.

6. Spits van Ambt-Delden:

Het stuk is niet op de primaire ligplaats aangetroffen, maar zal wel uit een zandgroeve in de buurt afkomstig zijn.

Het B.A.I zou hier ook moeten schrijven:

1. Vuistbijl Wijnjeterp:

De vindplaatsopgave is onjuist omdat ná-onderzoek ter plaatse negatief was.

2. Vuistbijl Anderen:

De vindplaatsopgave is vaag en onduidelijk, oncontroleerbaar en dus onjuist. Daarbij nog dubbel onjuist omdat ná-onderzoek ter plaatse óók nog eens negatief was.

3. Vuistbijl van Exloo:

De vindplaats is vaag en onduidelijk, niet controleerbaar en dus onjuist.

4. Schaaf van Emmen:

De vindplaatsopgave is bijzonder vaag, bijzonder onduidelijk, niet controleerbaar, dus bijzonder onjuist.

5. Spits van Havelterberg:

De vindplaatsopgave is vaag en onduidelijk, niet controleerbaar dus onjuist. (Zie echter: "Archaeologische Berichten" No. IV pag. 57-61.)

6. Spits van Ambt-Delden:

De vindplaatsopgave is erg vaag, erg onduidelijk, niet al te best controleerbaar en dus erg onjuist.

Maar het B.A.I. schrijft dit niet. Het B.A.I. meet met vele maten. Alles is hier namelijk volkomen juist, controleerbaar, niet vaag en vooral duidelijk.

Het is vooral duidelijk, niet vaag en volkomen juist dat je maar TJERK VERMANING moet heten als je in Nederland belangrijke Archaeologische ontdekkingen doet en sinds 1977 is het al voldoende als je probeert aan te tonen dat de ontdekkingen van Vermaning echt, authentiek en helemaal geen vervalsingen zijn.

versheid van oppervlak van de artefacten, was kennelijk niet gewenst. Bosinski handhaafde zijn konklusie, dat het oppervlak van de stenen vers was en dat de stenen modern vervaardigd waren. Hij stelde geen nieuw onderzoek voor. Hij legde ook niet uit, waarom hij deze onbewezen bewering handhaafde terwijl Wouters een simpele en begrijpelijke testmethode aan de hand had gedaan.

Dat hoefde hij ook niet uit te leggen. De valsheid van de beschuldigingen van Bosinski was al lang duidelijk. Of dat voor iedereen in de rechtzaal duidelijk was weet ik niet. (Rapport Beersma, blz. 49 en 50).

Toch had mijn betoog één uitspraak van Bosinski uitgelokt, die als een rode draad door al mijn verdere onderzoekingen zou lopen. Deze uitspraak is gelukkig ook opgenomen in het proces-verbaal van de Rechtbank. Ze leidde uiteindelijk tot het "écaillement" van de "Leemdijsbijl" in Leeuwarden. Deze uitspraak verdient een wat groter lettertype:

"WANNEER VAN EEN STEEN EEN STUKJE WORDT AFGESLAGEN EN WANNEER DIE PLAATS DOFFER BLIJFT DAN DE OMGEVING DIE GLANST, DAN IS HET ALS DE GLANS WERKELIJK BLIJFT, EEN VERSCHIL IN OUDERDOM."

(Verslag Rechtszitting: 6 juni 1977. blz. 27, regel 30 e.v.).

Over de bewering dat de versheid van oppervlak van de "Leemdijsbijl", een zeker bewijs is van de moderne vervaardiging, kunnen we kort zijn. Bosinski heeft alleen maar de 10.000 Middenpalaeolithen te bekijken uit zijn opgravingen in Rheindahlen. Hij moet ze toch zeker wel gezien hebben in zijn Instituut in Keulen, want hij schreef zelf:

"Die artefakte von Rheindahlen, sind in keinem Fall windgeschliffen oder patiniert, sondern machen einen völligen frischen Eindruck".
(Prof. Bosinski: Bonn. Jahrb. 1966. pag. 320).

Of zouden die artefacten ook allemaal vals zijn.....

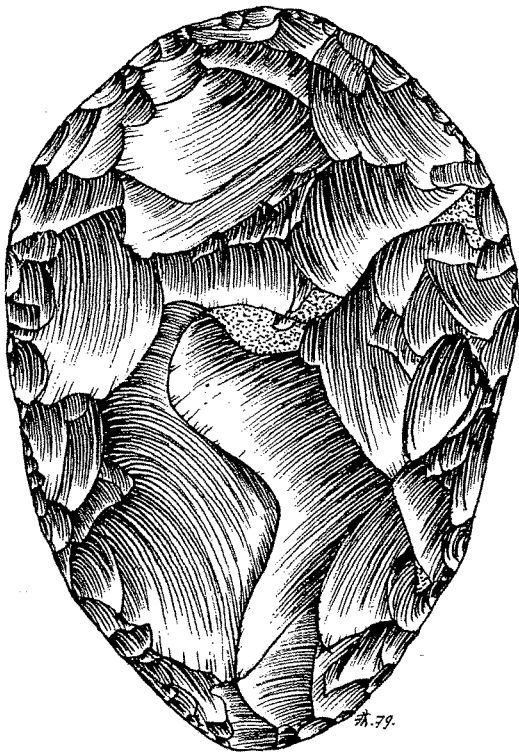
Helaas zijn de schriftelijke Processen-verbaal van de Rechtszittingen in Assen vrij onvolledig. Veel belangrijke uitspraken zijn daarom niet meer te verifiëren. De nieuwe verdediging van Vermaning kreeg echter van de Rechtbank geen toestemming om de originele bandopnamen alsnog te beluisteren.

DE "LEEMDIJSBIJL" NAAR HET HOF IN LEEUWARDEN. VIII.

Met het "Hoger Beroep" ging ook de "LEEMDIJSBIJL" hoger op. Door bemiddeling van Mr R.v.d.Molen, de raadsman van Tjerk Vermaning, werd het de verdediging eindelijk na drie jaar mogelijk de in beslag genomen artefacten, waar al zo veel heren uit "wetenschappelijke kringen" de meest tegenstrijdige dingen over verteld en geschreven hadden, ook eens rustig te bekijken. Geen jaren of maanden zoals de getuigen van het openbaar ministerie en in dik betaalde gesubsidieerde uren met uitstekende hulpmiddelen, laboratoria en bibliotheken. Slechts drie maal drie uren, onder bewaking en met onze zelf meegebrachte camera's en een binoculaire microscoop.

Op 9 en 10 maart 1978 werd op het Gerechtsgebouw in Leeuwarden deze contra-expertise verricht door de heren E.Horn, J.E.Musch en A.M.Wouters, waarvan de laatste tevens getuige -deskundige voor Tjerk Vermaning was. We konden in deze korte tijd niet alle stukken uitvoerig bestuderen, maar de meest belangrijke, in de diverse "beschuldigings-rapporten" genoemde artefacten gaven ons voldoende gegevens als aanvulling c.q. bevestiging van de waarnemingen

*nie rapport kars - R.O.B.
Echt. (E.H).*

BIFACE : 1965-X-48 uit Hoogersmilde,
naar een dia, genomen tijdens onze
expertise in Leeuwarden op 9-III-78.

VUISTBIJL:HOOGERSMILDE.

Deze vuistbijl had niets uitstaande met de aanklacht tegen Tjerk Vermaning, die slechts 5 niet verjaarde artefacten omvatte, waaronder wél de "Leemdijkbijl".

De getuige-deskundige van het Openbaar Ministerie Prof. Bosinski, wilde desondanks ook van deze vuistbijl een stuk afslaan, omdat hij meende dat deze bijl géén verschil zou laten zien tussen het "oude" oppervlak en de verse afsplintering. Eenieder zal echter in lengte van dagen kunnen verifiëren, dat dit verschil zeer signifikaant is en ook zeer duidelijk zal blijven; vooropgesteld dat ook deze bijl niet verdwijnt, zoals er al 144 artefacten uit de collectie HIJKEN van Vermaning spoorloos verdwenen en tevens vooropgesteld dat er niet op een andere wijze met dit artefact wordt gemanipuleerd.

DEZE BIJL HEEFT EEN DUIDELIJKE
GLANS-EN KLEURPATINA EN IS VOL-
KOMEN AUTHENTIEK.

Prof. Bosinski moet er zijn uitspraak van 6 juni 1977 ... maar eens op nalezen:

"WANNEER VAN EEN STEEN EEN STUKJE WORDT AFGESLAGEN, EN WANNEER DIE PLAATS DOFFER BLIJFT DAN DE OMGEVING DIE GLANST, DAN IS HET ALS DE GLANS WERKELIJK BLIJFT, EEN VERSCHIL IN OUDERDOM."
(Proces-verbaal N°. I-1038-75 van de Rechtbank van Assen, d.d. 6 juni 1977, blz. 27, regel 30 e.v.).

→ "Bosinski moest toegeven dat het effect van de vorige dag was herhaald. Hij haalde echter tevens het argument van Stapert weer van stal, dat de "wond" op de vuistbijl wellicht over een paar jaar gewoon zou bijkleuren"

Meerdere kranten, w.o. "De Telegraaf" en het "Nieuwsblad van het Zuiden" vermeldden de reactie van Prof. Waterbolk na de klap op de bijl: "Het was de mooiste die we hadden".....

Blijkbaar zagen de "deskundigen" van het Openbaar Ministerie dit keer minder goed het verschil tussen het verse en het oude oppervlak. Maar..... eenieder zal nog in lengte van dagen aan deze bijl kunnen waarnemen hoe de waarheid in Leeuwarden werkelijk lag. Er was en is wel degelijk een groot verschil tussen het doffe verse oppervlak en de originele glanspatina, die niet afwasbaar is en alleen in de grond kan zijn ontstaan door oplossing en afzetting van silicium-dioxyde. Al de deskundigen, die steeds maar weer schreven en beweerden dat ze microscopen nodig hadden voor hun waarnemingen, hadden geen enkele behoefte om mijn goedverlichte microscoop, die in de Rechtszaal stond, te gebruiken. Men wilde de waarheid blijkbaar niet zien.

BIJLAGEN en FOTO'S bij: "DE LEEMDIJKBIJL", DE BEWOGEN GESCHIEDENIS VAN EEN
DRENTSE VUISTBIJL.

ANALYSE D'ÉCAILLEMENT:

Zoals we in het onderhavige artikel gezien hebben, heeft de "Leemdijkbiel" helemaal geen oppervlakteveranderingen zoals patina's etc. te hebben om echt oud en authentiek te zijn. "De totale afwezigheid van enige oppervlakteverandering" heeft helemaal geen "afdoende bewijs van vervalsing te zijn", zoals drs Stapert dit uitentreure schrijft en verkondigt.

MAAR.....

De "Leemdijkbiel heeft wél deze oppervlakteveranderingen.....

Ze heeft wél patina,.....

Ze heeft wél echte, niet afwasbare glans.

Om deze redenen is ze nog zekerder authentiek, echt oud en allerminst een vervalsing.

WAT IS OPPERVLAKTEVERANDERING ?

Het oppervlak van een artefact of werktuig is de BUITENKANT.

Verandert dit oppervlak, verandert deze buitenkant in de loop der tijden, dan hebben we een oppervlakteverandering. Simpel dus.

HOE kun je ZIEN hoe de BUITENKANT, de OPPERVLAKTE vroeger was ?

Ook weer heel simpel....door er binnen in te kijken.

Men kan binnen in het artefact kijken, door de veranderde buitenkant plaatselijk te verwijderen. Men slaat er dus bijvoorbeeld een scherfje af. Eventueel wordt er dit "afslagje" later weer opgelijmd. Als het om een bewijs van onschuld van een "aangeklaagde medemens" gaat, is deze lichte beschadiging - of eventuele grote beschadiging -, in alle gevallen verantwoord.

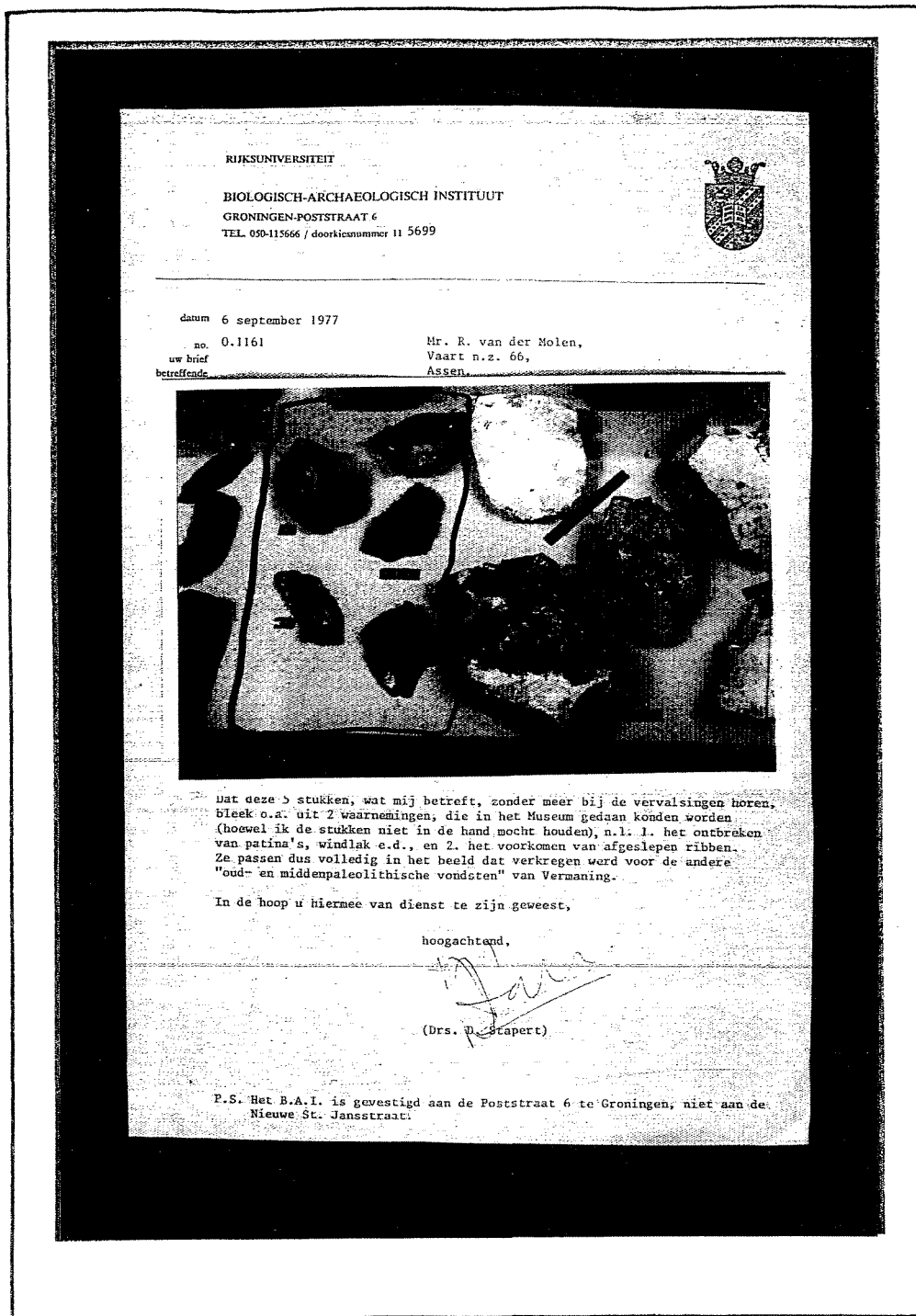
Men vergelijkt nu, eventueel met een binoculaire microscoop, het oude met het versgeslagen oppervlak. In welhaast alle gevallen is patineren of glans al met het blote oog vast te stellen. Dit was o.a. het geval bij alle door mij "geëcailleerde" artefacten van Tjerk Vermaning.

Deze proeven moet men dan natuurlijk wel doen op het "corpus delicti" zélf en niet op wat van het veld opgeraapte zwerfstenen of wat artefacten uit Rijkholt (L.) zoals bijvoorbeeld het Gerechtelijk Laboratorium en drs Stapert deden met hun slijpproeven.

Slijp langs de z.g. slijpsporen die Vermaning zou hebben geslepen nu zélf nieuwe sporen en vergelijk..... Sla op de zogenaamde volkomen verse, doffe, ganz frische artefacten van Vermaning zélf een ECHT nieuw vers oppervlakje en kijk...kijk en vergelijk...en schrijf dan pas beschuldigingsrapporten vol onzinnige, onbewezen insinuaties als je er dan tenminste nog de moed toe hebt. Wees echt wetenschappelijk. Het wegwassen met een zeepsopje van wat huidvet....en dan toch volhouden dat de afwasbare glans de "valsheid bewijst" is tekenend voor de "discussie in de wetenschappelijke kring" .

Alleen dr. Boom heeft een écaillageement op één artefact van Vermaning verricht en wel op "Hoogersmilde 1966/VI-8". Tijdens de expertise in Leeuwarden hebben we al met het blote oog kunnen constateren, dat er een erg groot verschil was tussen het oude oppervlak en de breuk die dr. Boom op het artefact had aangebracht. Een zeer opvallende uitspraak uit het Rapport-Boom werd in geen enkel vonnis opgenomen. Hij schreef namelijk:

"MICROSCOPISCH NOCH SPECTRAAL WAS ER ENIG VERSCHIL TE CONSTATEREN TUSSEN ERKEND AUTHENTIEKE ARTEFACTEN EN STUKKEN UIT COLLECTIES gevonden door en toegeschreven aan TJERK VERMANING."
(Rap. Boom, pag. blz. 16, regel 18 e.v.)

*Het bekijken van deze foto noemt Stapert onderzoek,
 en is voldoende voor de conclusie "vals".
 (zie verslag recht bank E.H.)*

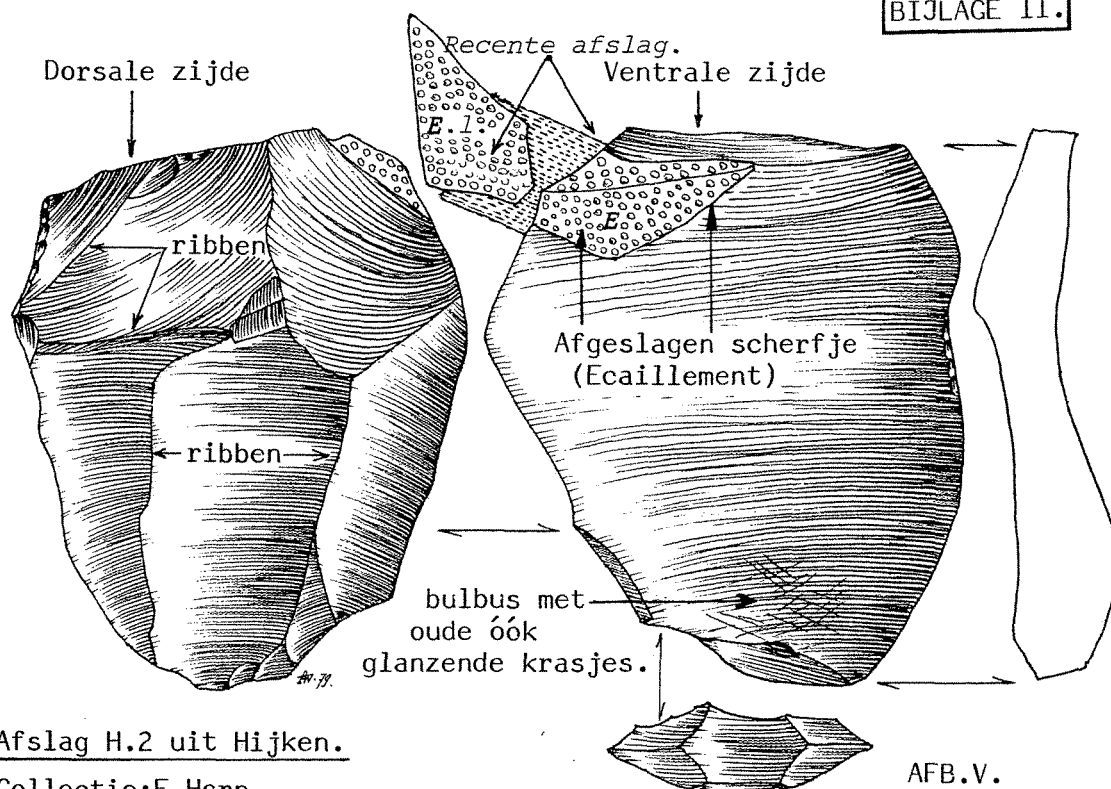
DE VIJF VUURSTENEN WERKTUIGEN UIT HIJKEN (DROUWENERZAND-
 MUSEUM)

ZE WERDEN DOOR DRS. D. STAPERT ZONDER MEER BIJ DE VERVALSINGEN
 GEREKEND WEGENS:

1. HET ONTBREKEN VAN PATINA, WINDLAK E.D.
2. HET VOORKOMEN VAN AFGESLEPEN RIBBEN.

HIERBOVEN DE DOOR STAPERT GENOMEN, ZEER SLECHTE ZWART-WIT
 FOTO, DOOR ONS OP DE BRIEF VAN 6 SEPT. 1977 GELEGD EN OPNIEUW
 GEFOTOGRAFEERD. DE 5 WERKTUIGEN WERDEN DOOR STAPERT ZELF OMLIJND.

> FOTO: A.M. WOUTERS. HASSELBLAD, PLANAR**80.

Afslag H.2 uit Hijken.

Collectie: E.Horn.

H.2. is één van de vijf artefacten van de Concentratie "Hijken", afkomstig van Tjerk Vermaning en nu eigendom van de heer E.Horn, directeur van het Natuurhistorisch Museum "Drouwenezand".

Het artefact werd in 1975 door drs D.Stapert bestudeerd en gefotografeerd door het glas van de vitrine, die op slot was (en bleef).

Tijdens de zitting in Assen en ook nog eens in een brief van 6 sept. 1977 aan Mr R.v.d.Molen, de raadsman van Vermaning, beweert drs Stapert dat de 5 artefacten uit het "Drouwenezand"-Museum (en dus ook H.2.) ZONDER MEER bij de vervalsingen gerekend moeten worden, en wel wegens:

1. Het ontbreken van patina, windlak etc.
2. Het voorkomen van afgesleten ribben op de artefacten.

Nu lag H.2. met de onderkant (=ventrale zijde) naar boven in de gesloten vitrine. De ribben lagen dus naar beneden, zodat drs Stapert deze ribben... nooit gezien kan hebben tenzij hij clairvoyante gaven zou bezitten. In dit laatste geval, kun je dus niet zeggen dat drs Stapert op de rechtszitting, onder ede ZONDER MEER onwaarheid sprak.

Maar zonder de gave van helderziendheid kon drs Stapert ook het ontbreken van patina niet vaststellen. Daarvoor moet hij de artefacten naar hij steeds beweert op het B.A.I. onderzoeken, liefst nog met de electronenmicroscop. Op H.2. mocht ik van de eigenaar een écaillagement toepassen (Zie E.). Na enige malen wassen met water en zeep werd er een scherfje bij E afgeslagen. Het scherfje brak af op een vuil-grijs-bruinige verontreiniging in de sillex. Deze verontreiniging bleek op de verse breuk spierwit te zijn. Tevens was de verse breuk volkomen mat. Het bleek dus dat H.2. én glans- én kleurpatina had, de bewering van Stapert ten spijt. Het stuk is te bezichtigen op het Museum in Drouwenezand.

Ook de foto die drs Stapert in 1975 nam is daar aanwezig. Op deze foto is duidelijk te zien dat H.2. met de ribben naar onder lag. De verdediging eiste de foto die "zoek" was, niet voor niets op bij het B.A.I.

AFSLAG H.3 uit HIJKEN

Collectie: E. Horn. Museum

"Drouwenerzand"

Dit artefact heeft een zeer intense glanspatina, die noch met zeep, noch met vim, noch met petroleum-aether te verwijderen was.

drs Stapert: Dit artefact is zonder meer een vervalsing wegens:

1. "Het ontbreken van patina, windlak etc."
2. "Het voorkomen van geslepen ribben"

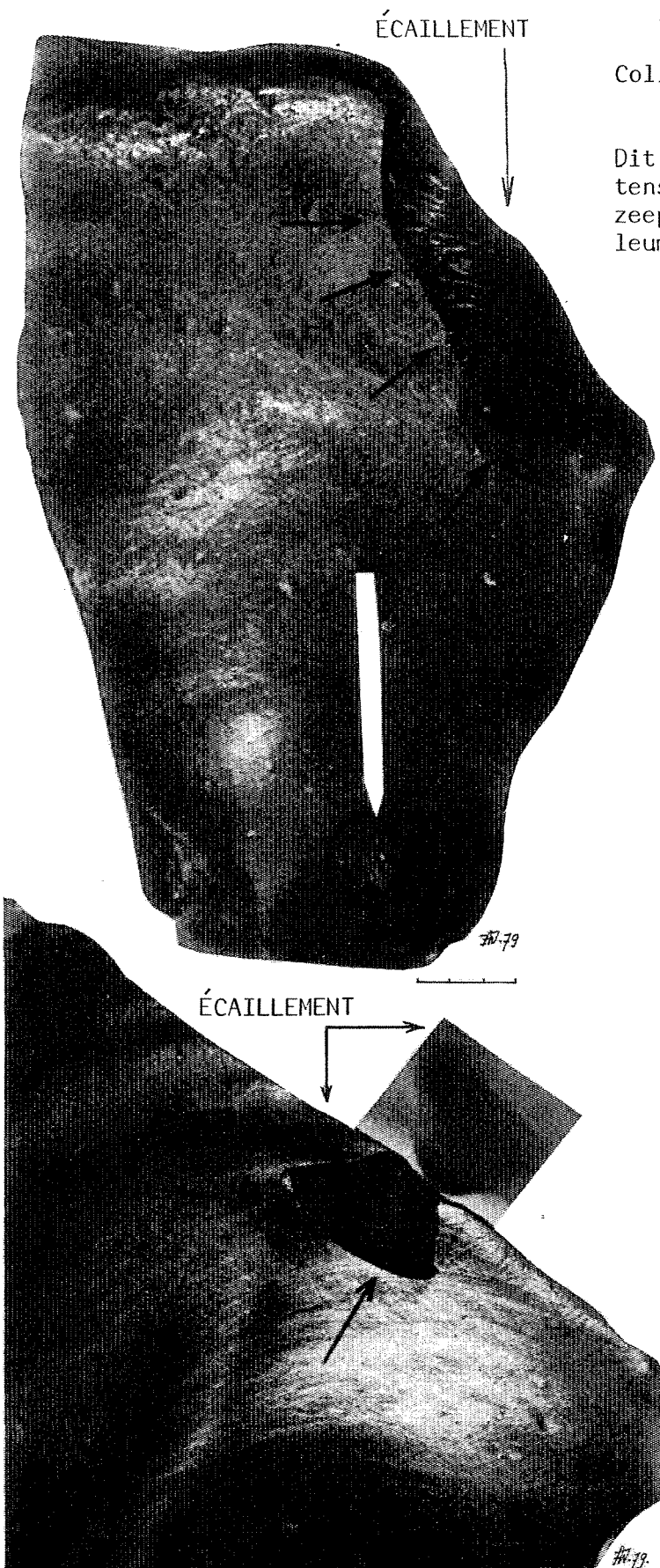
Ad.1. Na de afsplintering of écaillage, bleek het versverkregen vlak, volkomen dof en veel donkerder van kleur.

Ad.2. De heer Stapert ... heeft de ribben nooit gezien. Het artefact lag met de ribben naar onder in de afgesloten vitrine. Dit staaltje van deskundigheid behoort waarschijnlijk tot de "Discussie in de wetenschappelijke kring" waarover Prof. dr H.T. Waterbolk sprak in de genoemde TROS-AKTUA-TV-uitzending. Gelukkig is "deze discussie gesloten en zijn de stukken vals" aldus deze Hoogleraar.

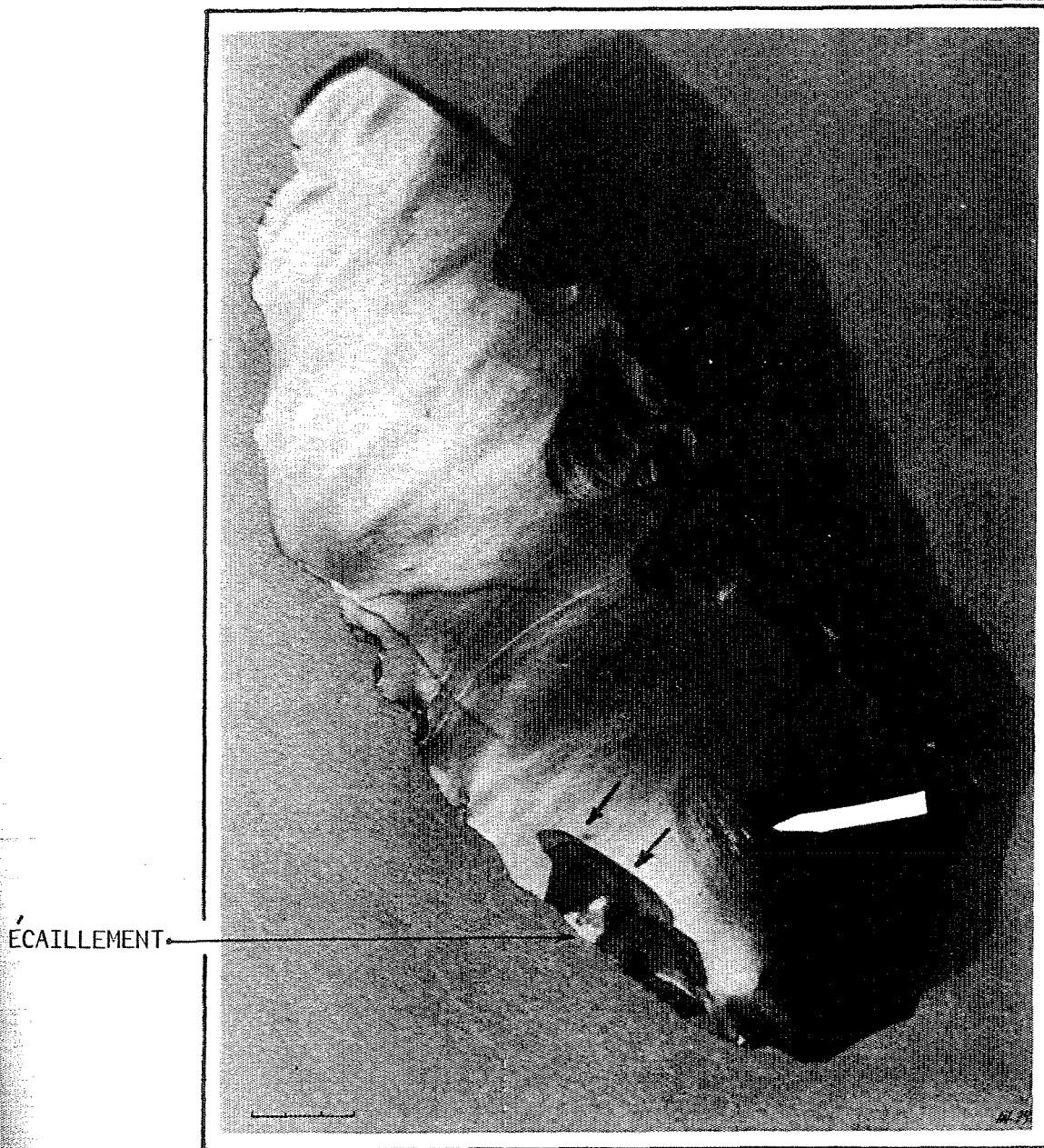
LEVALLOISAFSLAG.H.1.

Collectie: E. Horn.

Voor dit artefact uit de concentratie Hijken van Tjerk Vermaning, geldt het zelfde als voor H.3. Ook hier was het verse afsplinteringsvlak volkomen dof en anders van kleur. Er is dus én kleur, én glanspatina. Ook dit artefact is ZONDER MEER echt en geen vervalsing. Deze artefacten zijn te bestuderen in het Nationaal Historisch Museum "Drouwenerzand" tijdens de openingsuren.

LEVALLOISAFSLAG.H.1. HIJKEN.

KLING H.4 ,Collectie "DROUWENERZAND-MUSEUM".

Ook hier blijkt de uitspraak van drs Stapert: "ZEKERHEID van VERVALSING", een regelrechte, bewijsbare en door eenieder te controleren ONWAARHEID. Daar het artefact in de gesloten vitrine met de dorsale zijde naar boven lag, en deze hele zijde uitsluitend CORTEX-delen heeft (ja het hele artefact zelfs totaal geen ribben bezit), kan drs Stapert nooit de "afgeslepen ribben" gezien hebben.

Ook deze wetenschappelijke discussie willen wij graag terugspelen naar Prof. Waterbolk.: "Deze wetenschappelijke discussie is afgelopen en wat men moet zien is dat het moeilijk is voor een aantal personen om dat te aanvaarden. Maar helaas ik kan er ook niets aan doen. Deze stukken zijn en blijven vals". (Prof. dr. H. T. Waterbolk: TROS-AKTUA-TV uitzending).

Inderdaad Professor, dergelijke grove, door iedereen te verifiëren leugens, zijn voor een "steeds groeiend" aantal mensen bijzonder moeilijk te aanvaarden. Witte pijl op de foto: Recente krasjes, door mij geplaatst tussen de oude krasjes op het artefact. Een significant bewijs van echtheid.

Wat wij nog meer weten ?

Dat wij alle amateur-archeologen moeten waarschuwen:

Waarschuwing: IEDER, DIE MEENT VONDSTMELDINGEN TE MOETEN DOEN AAN DE RIJKSDIENST VOOR HET OUDHEIDKUNDIG BODEMONDERZOEK, DIENT TE BEDENKEN, DAT DEZE MELDINGEN, ZONDER ENIG OVERLEG-OOK NOG JAREN LATER-GEBRUIKT KUNNEN WORDEN IN DOOR DE OVERHEID GESUBSIDIEERDE, INTERNATIONAAL GERICHTE PUBLIKATIES, WAARIN MEN GEEN ENKELE MOGELIJKHEID HEEFT OM TE PROTESTEREN TEGEN FOUTIEF-OF MOEDWILLIG VERVALSTE AANHALINGEN OF INTERPRETATIES UIT UW MELDINGEN. UW VOORLOPIGE, NIET VOOR PUBLIKATIE BESTEMDE CULTUURDUIDINGEN EN DATERINGEN, KUNNEN JAREN LATER, OOK WEER ZONDER ENIG OVERLEG, TEGEN U GEBRUIKT WORDEN. ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN, DIE U OF UW NABESTAANDEN, IN GOED VERTROUWEN OVERDOEN AAN ARCHEOLOGISCHE INSTITUTEN OF MUSEA, KUNNEN TIJDENS UW LEVEN OF ZELFS NA UW DOOD, VALS VERKLAARD EN ALS ZODANIG, ZONDER OVERLEG, GEPUBLICEERD WORDEN. U KUNT ZELFS VOOR DE RECHTER GEDAAGD EN ONSCHULDIG VEROORDEELD WORDEN. GESUBSIDIEERDE ARCHEOLOGEN, DIE DEZE PRAKTIJKEN UITOEFENEN EN UITGEOEFEND HEBBEN ZIJN ONSCHENDBAAR.

*Boek van toepassing voor Prov. Arch. diensten zoals
b.v. Groninger Instituut v. Archeologie; G.I.R. (E.H).*

TWEE "ECHT VALSE" VUISTBIJLEN IN HET PROVINCIAAL MUSEUM ASSEN.

Als voorbereiding voor het "Symposion:Klaarheid over Vermaning" op 19 maart 1982 werd in het Drents Museum in Assen een expertise gedaan op valsverklearde delen van de collectie Vermaning. Bij die gelegenheid bood de Conservator drs. O.H. Harsema, de heer Wouters twee vuistbijlen aan met het verzoek hierop in de loop van de dag nadere gegevens te verstrekken.....

De diagnose was echter snel rond. Een biface van een puur Frans type met meerdere technische tegenspraken, was geslagen uit Skandinavische vuursteen. Een tweede exemplaar, geslagen uit Lanaie-silex uit Limburg, was, zo bleek bij het onderzoek onder de binoculair, met noordelijke keileem ingesmeerd. De "artefacten" waren even vals als het "Rapport-Stapert" van 18 maart 1975. Geconfronteerd met de falsificaten, bekende een verbouwde Harsema.... ZÉLF de maker te zijn. Men moet wel van "betere huize" komen om een getuige deskundige à décharge van Vermaning in een "B.A.I.-val" te laten lopen. Nette manieren.... daar op dat Drentse Museum.

J.E.M.

*Toch vreemd dat Waterbolk in zijn sprookjes boek
"scherpe stenen op mijn pad" nog steeds op zoek is
naar de onbekende vervalsers(s), terwijl hij Harsema
en/of Bewker al van voor 18.03.75 kent (E.H)*

EEN NOODZAKELIJKE RECHTZETTING

In het wereldje waarin er onderzoek naar het Paleolithicum van Nederland wordt gedaan, duiken telkens weer van dezelfde kant bepaalde theorieën op met betrekking tot een nieuwe methode waarnaar de vondsten uit deze periode zouden moeten worden beoordeeld.

Deze vondsten bestaan veelal uit stenen werktuigen, en men tracht nu aan de hand van de staat van verwerking van het OPPERVLAK zekere conclusies vast te leggen, en wel voornamelijk in verband met de vraag of de onderzochte stukken oud of jonger; echt of vals zijn.

Deze methode berust op een hersenschim. De betrokken stukken hebben vaak de laatste tienduizenden jaren in de aarde gelegen onder zeer verschillende omstandigheden wat betreft grondsoort vochtigheid, temperatuur en meer oorzaken welke van invloed zijn op de staat van het oppervlak. Het is ONZIN te proberen hierin vaste regels te ontdekken. Men zou even goed kunnen proberen een patroon te vinden in de manier waarop de bladeren van een boom op de bodem terecht komen.

Ik heb duizenden stukken van een zelfde paleolithische vindplaats door mijn handen laten gaan om ze te sorteren, te registreren, op te meten en voor een deel ook te tekenen.

Ze kwamen allemaal uit lössgrond en uit EENZELFDE cultuurlaag. Toch vertoonden ze alle mogelijke variaties in de staat van verwerking. Deze wisselde van geen enkele merkbare inwerking op het oppervlak, tot een patina van soms een millimeter dik.

Dit verschil vindt ook zijn oorzaak in de soort vuursteen waaruit de voorwerpen zijn gemaakt; in de samenstelling daarvan bestaat een eindeloze verscheidenheid.

Wat is nu de reden waarom men deze nieuwe "verweringsmethode" toepast?

Ik zie het als een uitwijkpoging om te ontkomen aan werkelijk echt archeologisch onderzoek en om te ontkomen aan de moeilijke taak van het determineren aan de hand van de cultuurgebonden typologie; dat is de indeling van de stukken naar hun vorm of hun manier van vervaardiging.

Er bestaan ook nog wel andere gemakkelijkere manieren om aan de typologie te ontkomen. Men zegt dan b.v. dat een stuk "zo gemakkelijk in de hand ligt" en daarom als werktuig is gebruikt.

Dit alles heeft met archeologische wetenschap niets te maken. Het is te betreuren dat degenen die zijn aangewezen om een eindoordeel te vormen over bijvoorbeeld het al of niet echt zijn van artefacten, er evenmin iets van weten. Het gevolg is, dat personen onder verdenking van bedrog blijven, en dat dan op grond van een hersenschim.

Het wordt de hoogste tijd, dat hiertegen eens wordt opgetreden en dat personen die hieraan meewerken eens op hun plaats worden gezet..

Ing. J. M. Minnema, Westergeest.

"Vergeef mij Heer, vergeef mij bij voorbaat, nu ik zo kwaad geworden ben over het wetenschappelijk bedrog, wanneer mij af en toe een woord ontvalt waarvoor ik een zachter sinoniem had kunnen vinden"

Uit: Gebed van een underdog van Albert Delahaye.

Archeologische berichten 7

Bekijk deze foto onder goed lamplicht.

BIJLAGE II.

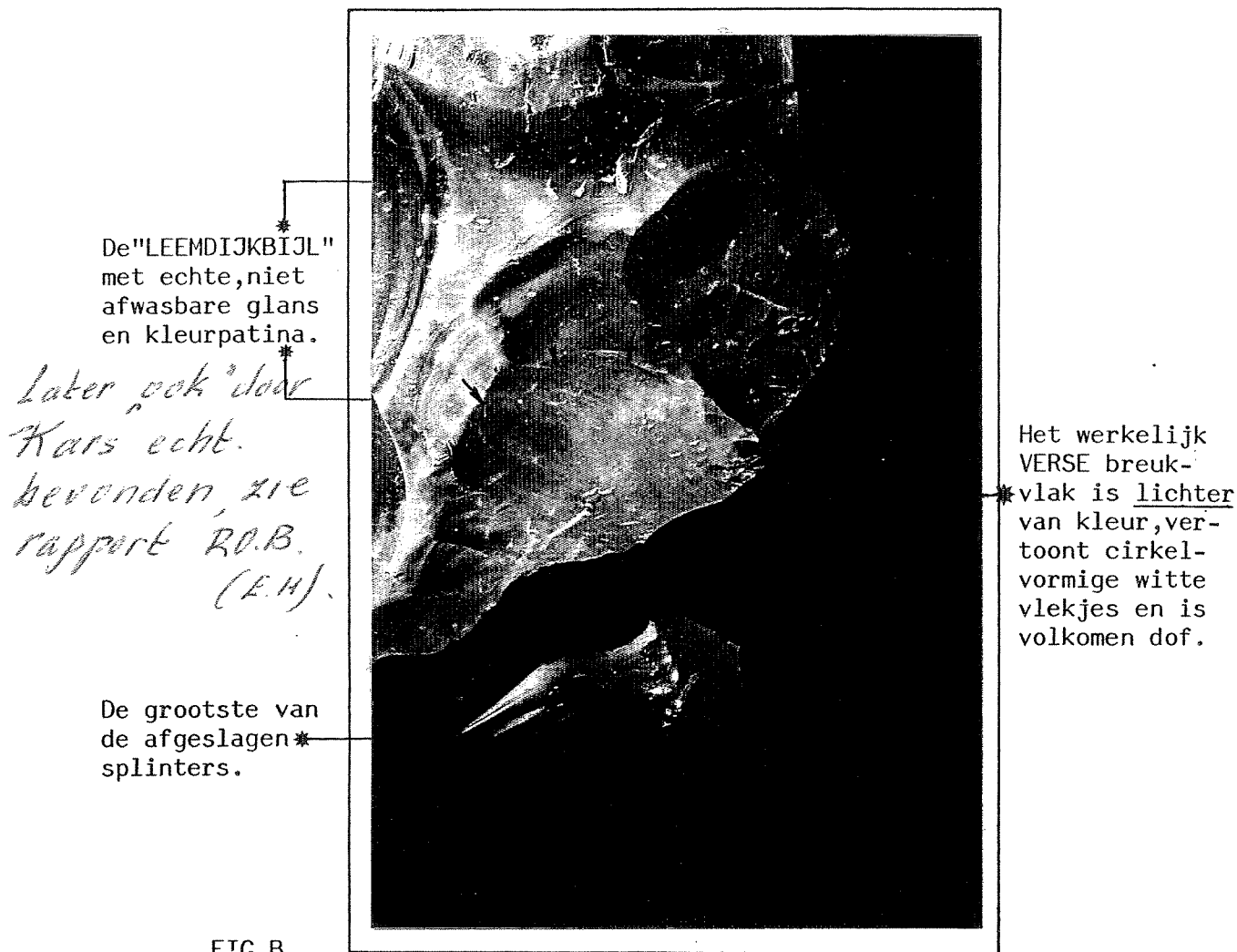

FIG.B.

Foto:A.M.WOUTERS.

Detailfoto van de "afsplinteringstest" op de "LEEMDIJKBIJL".

Ook deze bijl had dus volgens STAPERT-WATERBOLK-GROENEVELD en BOSINSKI-de getuigen deskundigen van het "Openbaar Ministerie": GÉÉN PATINA en GÉÉN GLANS, en was DAAROM vals.

"The decisive evidence for falsification is the total absence of "any kind of natural surface modification" (Stapert:"Palaeohistoria, XVIII, pag.62, regel 6 e.v.)

"Het verse oppervlak van deze bijl, bewijst de moderne vervaardiging", Bosinski: (Rap. Bos. pag.26).

Nergens werd op de "Leemdijsbijl" glans gevonden (Groeneveld: pag.5), althans niet op de afslagvlakken.

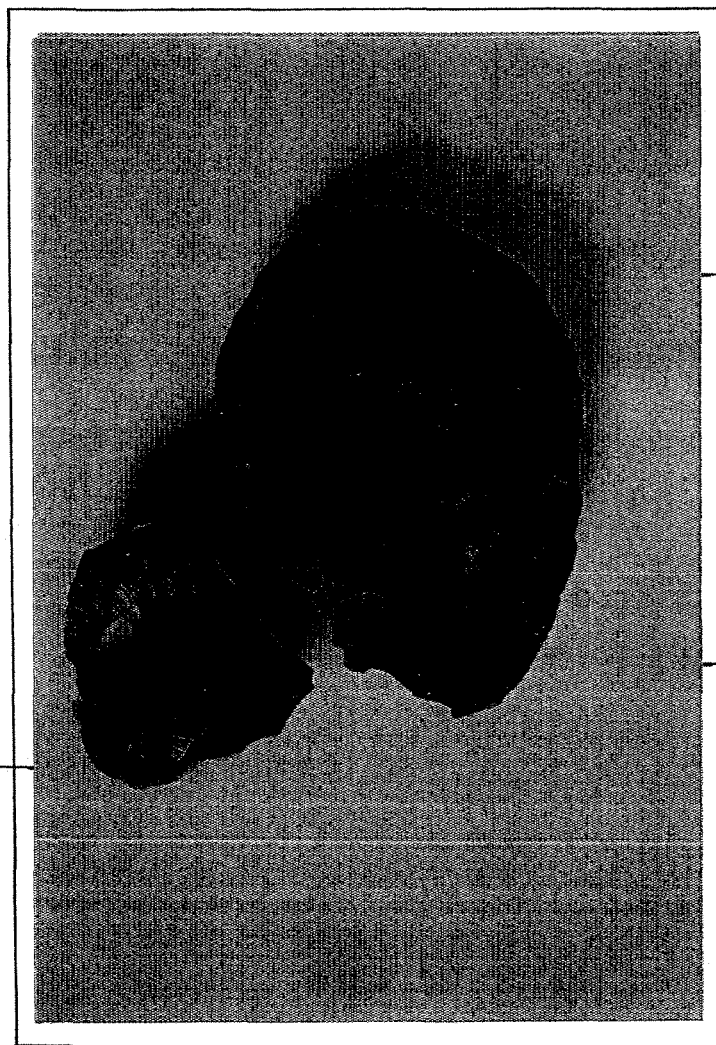
Deze foto werd genomen met toestemming van de Gedeputeerde Staten van Drenthe in tegenwoordigheid van de heren De Leeuw en zijn assistent (Museum van Drenthe), Musch (Hoofdbestuur APAN), Hutschemakers (APAN-Z. Limburg).

Een kind kan op de foto zien, hoe onzinnig de beweringen van de heren Stapert, Waterbolk, Groeneveld en Bosinski zijn. In werkelijkheid zijn de verschillen tussen OUD- en VERS oppervlak nog veel duidelijker. VERGEWIS U TER PLAATSE IN HET MUSEUM IN ASSEN en vraag naar de bijl en scherven van de LEEMDIJK.

(Wet oppassen, of het afgeslagen; doffe vlak niet vervalst is, zoals bij onze - 112 - eerdere expertise gedaan was door er een substantie op te smeren. (E.H.) in het Drents museum.

Bekijk deze foto onder goed lamplicht.

BIJLAGE III.

* De grootste van de afgeslagen splinters.

* De "HOGERSMIL-DEBIJL" met een duidelijke echte patina.

* Het werkelijk verse oppervlak na het "écaillement". Het is volkomen dof en veel lichter van kleur.

FIG.C.

Foto: A.M. WOUTERS

De "HOGERSMILDEBIJL" 1965-X-48, na de door BOSINSKI gevraagde afsplinteringstest.

De heer Bosinski verklaarde onder ede voor het GERECHT in Leeuwarden (1 dec. 1978), dat hij géén ervaring had met gele vuursteen, zoals de "Leemdijkbijl". (Waarom verklaarde hij deze bijl in zijn Rapport van mei 1977 dan vals?). Daarom wilde hij graag een écaillement op de grauw-grijszwarte "Hogersmildebijl, 1965-X-48". Deze bewering van BOSINSKI WAS EEN GROVE LEUGEN ONDER EDE. IN "Bonner Jahrbücher" 166, blz. 324, beschrijft Bosinski uit zijn eigen opgraving een steenreconstructie van een honig-gele vuursteenknol, waarop niet minder dan 125 gele afslagen passen. Hij voegt zelfs een opgravingsplattegrond bij waarop al deze 125 gele afslagen zijn ingetekend. Ook deze foto werd onder getuige in het Museum van Assen gemaakt. Ook hier is de werkelijkheid nog duidelijker dan de foto. Twijfelt U... ga naar Assen en vraag aan de heer De Leeuw de bijl bij goed licht te mogen bekijken. U ziet dan de waarheid.... DE WAARHEID DAT DE STENEN VAN TJERK VERMANING ECHTE PATINA en GLANS HEBBEN, EN dat een UNSCHULDIG MAN vier jaar lang door de officiële dik betaalde WETENSCHAP als bedrieger is uitgemaakt; door de Provincie Drenthe is aangeklaagd en nog door niemand is gerehabiliteerd. De Universiteit van Groningen, het Gerechtelijk Laboratorium en het Openbaar Ministerie, benevens het Bestuur van Drenthe doen of er niets gebeurd is. DAT KAN IN NEDERLAND.

de erratica uit ongestoorde grond, opgegraven door het Instituut van drs D. Stapert- in zijn niet aanwezigheid-onder leiding van dr. Van der Waals in 1965. In "Palaeohistoria XV" blz. 117-119 hebben wij de nummers hiervan opgezocht. Tijdens onze expertise bleken er van de 15 gevonden nummers, twee niet meer aanwezig, terwijl één een echt artefact bleek te zijn. Welnu 50° van deze erratica had WÉL slijpsporen. Het was het Gerechtelijk Laboratorium dat ons op het idee bracht om dit onderzoek te doen. In hun Rapport van 18 maart 1976 schreven zij op blz.7:

No.1965-X-129 is géén werktuig
maar een gewone natuurlijke
steen. Wél echter mét slijpsporen.

Nogmaals dr. Groeneveld
bracht ons wél op een idee.

Als de heer Stapert zijn "alléén maar echte zes" eens wil bekijken met de ogen van Mr. Beversluis, zal hij van de ene verbazing in de andere vallen:

A. Hij behoeft dan het geïsoleerd voorkomen van AL zijn "ZES ECHTE" niet meer te zien als bewijs dat het om "slachtplaatsen" gaat. (De bijl van Drouwen laat hij op zo'n slachtplaats weggooien omdat de punt brak tijdens dat slachten). Het is namelijk een bewezen feit dat op slachtplaatsen juist altijd meerdere, vaak zelfs vele artefacten worden aangetroffen.

B. Hij zal dan mogelijk ook de behoefte gaan gevoelen om de moderne literatuur eens open te slaan en eens over onze grenzen te gaan kijken wat de Saalegletsjers daar zo allemaal hebben achter gelaten.

Voorlopig zal de heer Stapert echter nog wel een tijdje door moeten gaan met zijn "ZES ECHTE"... alhoewel: ons APAN-LID de heer LANJOUW heeft ZIJN triangulaire "vuistbijl van ANDEREN" maar eens opgehaald uit het Museum in Assen, waar nog steeds een levendige handel wordt gedreven in foto's en dia's van zijn vuistbijl zonder dat hem dienaangaande ooit iets werd gevraagd, noch ooit iets van de baten aan hem werd overgedragen.

De heer J.E. Musch, zal in een uitvoerig artikel terugkomen op deze heel nieuwe visie op de "ECHTE ZES". Maar dan wel in relatie tot de meest nieuwe gegevens uit binnen en buitenland. Onmogelijk, uitgesloten, het is duidelijk dát, zonder meer, absoluut zeker enz. enz. blijken vooral in de archaeologie gevaarlijke uitdrukkingen te zijn. Bar en boos..... zegt een bekende amateur-praktijk-archaeoloog nog al eens.

*④ HOE IS HET MOGELIJK ?

Hoe is het mogelijk dat 144 praehistorische artefacten uit de collectie HIJKEN verdwenen ?

Ze werden door het Museum Drenthe uitgeleend aan Groningen. Waar zijn de uitleenbriefjes? Door de politie in beslag genomen op het B.A.I. Waar is het proces Verbaal? Overgedragen aan het Gerechtelijk Laboratorium. Hier hebben we het eerste gegeven: Rapport van 18 maart 1976:

ONDER III (blz.1): "B. Een groot deel van de middenpalaeolithische vondst Hijken". Er wordt geen aantal genoemd. Men noemt op blz.2 wel een heleboel veel belangrijke andere zaken zoals: Een blikken bus met kapotte deurkruk; een hamer; een knijptang; een metalen kleine winkelhaak; een schroevendraaier met gebroken rood heft; een doos peli wrijfwas, een plastic zak met afval enz. enz. Allemaal door drs. Stapert van het schip gehaald op 18 maart 1975.

Een specificatie van de collectie HIJKEN was blijkbaar niet zo belangrijk? Waar ging er iets mis? Waarom verdween die collectie? Vermaning gaf in 1971 vijf artefacten uit Hijken aan het Museum in Drouwenerzand in ruil voor fossielen. Deze vijf speelden een sleutelrol bij het bewijzen van de ECHTHEID van de vondsten van Vermaning. Ze hadden allemaal GLANS- en KLEURPATINA. (Zie: Arch. Berichten V, pag. 85 e.v.) DAAROM EISEN WIJ DAT DE "144 van HIJKEN" BOVEN WATER KOMEN..... Nogmaals WAAROM VERDWENEN DEZE 144 artefacten. Wij kenden ze.....

ALS DE OFFICIER VAN JUSTITIE IN ASSEN.....**ALS!**

door A.M.WOUTERS.

Ten tijde van de "PERSCONFERENTIE" van 18 maart 1975 maakte ik voor het eerst kennis met het "Rapport Stapert-Waterbolk", en was volkomen verbijsterd toen ik zag en hoorde wat deze werkelijk onzinnige zeven bladzijden aan historie in DRENTHÉ lossloegen.

Men vraagt zich af....."HAD NU NIEMAND DEZE ESCALATIE KUNNEN VOORKOMEN"?

En mijn antwoord moet bevestigend zijn.

Als de OFFICIER van JUSTITIE in Assen op 13 maart 1975 het "Rapport Waterbolk-Stapert" goed had doorgelezen.....althans de eerste en laatste zinnen ervan, had hij in enkele minuten de hele turbulente lawine kunnen tegenhouden.

oordeel ZELF:

Eerste zin uit het Rapport Stapert-Waterbolk 10-III-1975:

"Het onderzoek werd uitgevoerd door drs.D.Stapert.Medewerking verleenden o.a.dr.J.G.Boekschoten (Geologisch Instituut) en dr.G.Boom (Laboratorium voor Fysische Metaalkunde)"(Regel 3.e.v.)

Laatste zin uit het gelijknamige Rapport:

"Tot slot zij opgemerkt, dat de in dit voorlopige rapport genoemde OPVATTINGEN, alle door nadere rapporten, expertises, illustraties etc. KUNNEN worden geadstrueerd "

(Adstrueren: Met bewijzen staven: Koenen, blz.32, regel: 25-26. Zevenentwintigste druk).

Wij kunnen ons voorstellen dat Mr.J.Muntendam, de toenmalige Officier van Justitie in Assen met alles wat STAPERT tussen de beide door mij geciteerde zinnen schreef geen raad wist. Het is voor iemand die met het Oud-en Middenpalaeolithicum vertrouwd is, de grootst mogelijke bla-bla-bla.....ONZIN.

Voor een niet deskundige als de officier van Justitie kan het slechts een opsomming van vreemde termen en wat door een professorale signering "geadstrueerde" reeks OPVATTINGEN en aanklachten zijn geweest. Dat deze professor zijn ondeskundigheid alleen al bewees door gelijktijdig zijn eigen lijvige artikelen betreffende de vondsten van Vermaning te verloochenen, deed blijkbaar minder ter zake.

Nu is het wel zo, dat de in het "Rapport Stapert-Waterbolk" genoemde OPVATTINGEN, (lees: zeer grove beschuldigingen) tegen de drager van de CULTURELE PRIJS van Drenthé toch wel van dien aard waren, dat een rustige afweging van feiten geboden was.

Dit moet vooral voor een Officier van Justitie een vanzelfsprekende zaak zijn. Het was bijvoorbeeld voor Mr.J.Muntendam zeer gemakkelijk geweest om even Prof. dr.H.T.Waterbolk te bellen op zijn Biologisch Archaeologisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Groningen.

Hij had dan bijvoorbeeld kunnen vragen:

"Professor, mag ik VOOR IK TOT AKTIE OVERGA eerst van U nog even de Rapporten Boekschoten en Boom ter inzage hebben...en stuur me dan meteen ook de "nadere rapporten, expertises, illustraties etc. etc., die deze zaak moeten adstrueren".

Als Mr.Muntendam dat werkelijk gedaan had, waren er op die zwarte 18^e maart 1975 nooit de reeks onwettige en beschamende maatregelen genomen die ik hier even opsom:

A. Aanhouding van Tjerk Vermaning onder een vals voorwendsel en zonder het tonen van een arrestatiebevel.

B. Opmaken van een "Proces Verbaal" waarin pertinent bewijsbare leugens staan.

- C. Huiszoeking op het schip van Vermaning zonder schriftelijke opdracht en zonder vergunning van de heer en mevrouw Vermaning.
- D. Het afvoeren van mevrouw Vermaning en haar zoon in een arrestantenwagen, bont en blauw geslagen en behandeld als vee, toen ze weigerde de politie zonder schriftelijk bevel tot huiszoeking, binnen te laten.
- E. Het inschakelen van de "BELANGHEBBENDE" drs Stapert, bij de huiszoeking en het inbeslagnemen van de eigendommen van de Vermanings. Het gedrag van deze drs. Stapert tijdens deze huiszoeking kan men lezen in het "Verslag" dat de moeder van mevrouw Vermaning neerschreef in het boek: "DE Waarheid over Tjerk Vermaning" (pag. III, 3a e.v.).
- F. In beslagname van goederen van de Vermanings zonder wettig bevelschrift.
- G. Het later toevoegen (vervalsen...) van bewijsbare leugens in een al eerder geschreven Proces Verbaal.
(In het Proces Verbaal van 26-III-1975, staat niets van een toestemming tot huiszoeking vermeld. In de Verbalen van 14 mei en 2 juni -vreemd na zoveel maanden- wordt ingevoegd, dat Vermaning ZELF toestemming gaf tot deze huiszoeking.... Die toestemming kan Vermaning nooit hebben gegeven, want de huiszoeking was al begonnen voordat hij maar bij benadering wist dat tegen hem een verdenking bestond, op grond waarvan die huiszoeking werd uitgevoerd. Met andere woorden, de "overval" op zijn schip en zijn gevangenneming op weg naar zijn werk in Meppel (en niet OP zijn schip, zoals in het eerste Verbaal staat)- waren gelijktijdig gepland).
- H. De persconferentie in de Statenzaal van Drenthe (eigendom van de "aanklagers") in tegenwoordigheid van de Commissaris van de Koningin, mevr. Mr. A. J. Schilthuis, gedeputeerde Boering, luitenant Brink van de rijkspolitie, officier van justitie Mr. Muntendam en prof. Waterbolk en drs. Stapert.
 Op deze conferentie werd het rechtsbeginsel van PRAESUMPTIE met voeten getreden. *(Een verdachte moet voor onschuldig worden gehouden, zolang zijn schuld niet volgens de wet bewezen is: Europees Verdrag van de rechten van de mens, artikel 6, lid 2).*
 Terecht schreef Ton Hulst dan ook: "Terwijl een moordenaar met alle zorgen wordt omringd, en zoveel mogelijk voor de publiciteit wordt beschermd, wordt Vermaning zonder nog een schijn van officieel bewijs, aan de schandpaal genageld" (Tjerk Vermaning, steen des aanstoets, pag. 136).

De heer Mr. J. Muntendam zou echter tijdens het telefoongesprek met Prof. dr. H. T. Waterbolk wel niet erg veel wijzer geworden zijn.....

WANT WAT IS HET GEVAL ?.....

- I. Dr. BOOM kon op 10 maart nauwelijks begonnen zijn met zijn onderzoek als medewerker van drs. D. Stapert. Pas op 11 april 1975 levert Dr. Boom zijn Rapport in.....
 Wel wat jammer voor de officier van Justitie dat hij al een maand te vroeg tot actie overging, want in dit Rapport BOOM -het enige Rapport waarin echt wetenschappelijk onderzoek ter sprake kwam- stond letterlijk:
"Microscopisch noch spectraal is er enig verschil te constateren tussen erkend authentieke artefacten en stukken uit collecties gevonden door, en toegeschreven aan Tjerk Vermaning" (Rapport Boom: pag. 15).
- II. Een Rapport BOEKSCHOTEN heeft er nooit bestaan.
 Later komt aan het licht, dat dr. Boekschoten door Stapert naar Vermaning is gestuurd om de "Collectie EEMSTER" te bespioneren. Wel onder het mom om bij Vermaning wat fossielen te bekijken..... Het betreft de collectie EEMSTER, die Stapert op het B.A.I. als vervalsing ontrafelde.....

Tijdens het proces in februari 1977, blijkt hoe belangrijk de "MEDEWERKING" van de heer Boekschoten werkelijk is geweest:

In het "Rapport Stapert-Waterbolk" van 10-III-1975 zegt Stapert:

1. Op het B.A.I. is een onderzoek verricht naar de authenticiteit van GROEP 5 (=EEMSTER). (Zie "Westerheem 1975, pag. 70, regel 26 e.v.)
2. "Zekerheid van vervalsing bestaat ten aanzien van de vondstgroep 5, (Dit is EEMSTER) (Zie "Westerheem 1975, pag. 72, regel 4 en 5).
3. Tijdens het proces in Assen in februari 1977, zegt Stapert onder ede: "De stukken van Eemster heb ik nooit gezien" (Proces Verbaal: Parketnr. I, 1038/75, pag. 54, regel 28).

Het is zelfs een bewezen feit, dat ze ook nooit op het B.A.I geweest zijn.

4. En nu komt Boekschoten op de proppen. Hij heeft aan Stapert verteld wat hij van de collectie Eemster gezien heeft. En dan volgt het onderzoek op het B.A.I. van EEMSTER:

"Uit de verklaring van Dr. Boekschoten KON IK OPMAKEN DAT OOK DE COLLECTIE EEMSTER VERVALSINGEN BETROF"

(Proces Verbaal: Parketnr. I, 1038/75, pag. 54, regel 40, e.v.)

5. Drs. Stapert begint zijn "Verklaringen voor de Rechtbank in Assen" aldus:

"De bijdrage van Dr. Boekschoten en Dr. Boom is GERING en ik kan de verantwoordelijkheid voor mijn konklusies betreffende de VALSHEID niet ook op hun schouders leggen. (Proces Verbaal; Parketnr. I, 1038/75, pag. 45, regel 16 e.v.).

De heer P. Beersma merkt hierbij terecht op:

"Het is maar wat je onder een geringe bijdrage verstaat. Uitsluitend op grond van een uitspraak van Dr. Boekschoten, die geen archaeoloog is, wordt Vermaning in het openbaar voor vervalser uitgemaakt. En Dr. Boekschoten zou niet verantwoordelijk zijn voor de konklusie, die het B.A.I. trekt uit zijn uitspraak. Kom nou. Hij wist toch waar zijn uitspraak voor diende. ("De Waarheid over Tjerk Vermaning", pag. 56, regel 23 e.v.).

III. Aan de "NADERE RAPPORTEN, EXPERTISES, ILLUSTRATIES, etc." die alles nog eens kunnen adstrueren moest nog begonnen worden....

Pas op 19 maart 1976 is het RAPPORT WATERBOLK klaar.

Pas op 26 maart 1976 is het Rapport STAPERT: "De steentijdvondsten van Tjerk Vermaning! Bewijsvoering betreffende valsheid", klaar.

Reeds op 18 maart 1975 moest Stapert een "BIJGEWERKTE VERSIE" geven van zijn Rapport van 10 maart 1975, waarin hij enige al te duidelijke leugens moest wegwerken.

Op 26 maart 1976 laat Stapert duidelijk merken hoe onvolledig het onderzoek van 1975 is geweest. Sprekend over de "NEOLITHISCHE BIJLEN VAN RAVENS- WOOD" schrijft hij:

"Aangezien er in maart 1975 NIET GENOEG TIJD WAS om alle bijlen van deze collectie door het binoculair te fotograferen (Nog geen 20), is het niet mogelijk een lijst te geven van de stukken die vals zijn"....

(Rapport Stapert: 26-III-1976, pag. 49, regel 11 e.v.).

KORT GEZEGD:

Als de Officier van Justitie de moeite zou hebben genomen om op 13 maart 1975:

I. Het Rapport Boom.

II. Het Rapport Boekschoten.

III. Alle nadere Rapporten, expertises, illustraties etc., die de OPVATTINGEN neergelegd in het Rapport Stapert-Waterbolk konden adstrueren.....

werkelijk op te vragen....., zou hij tot zijn verbazing hebben bemerkt, dat op die dertiende maart 1975: *Die er niet waren (E.H.)*

Archeologische berichten no 7

OVER "INSINUATIES" GESPROKEN.

In "INTERMEDIAR" Nr.37 van 14 september 1979 schrijft drs.D.Stapert op blz.39:

"Een grote groep van de amateur-archaeologen, die zich met de Oude Steentijd bezig houden wil de feiten niet onder ogen zien, of in elk geval aan hun mening tegenovergestelde standpunten niet in overweging nemen. Vaak stelt men zich zeer emotioneel op tegen de zogenaamde 'officiële wetenschap', en sommige woordvoerders binnen deze groepering schromen niet reeksen INSINUATIES (en soms grove beledigingen) en ook veel evidente onjuistheden te publiceren".

In zijn naschrift op het commentaar van de "APAN" gaat de grote "ontmaskeraar" weer verder:

"Zonder beledigingen of "INSINUATIES" kunnen APAN-geschriften het blijkbaar niet stellen, ook deze brief bevat er weer een aantal".

Voor drs.D.STAPERT zoeken wij eerst even in het woordenboek op wat "INSINUATIES" eigenlijk zijn:

"INSINUATIES": Onbewezen, bedekte aantijgingen of beschuldigingen.

Nu wordt het wel tijd dat drs.Stapert eindelijk eens met bewijsbare voorbeelden komt. Alhoewel er in dit nummer van onze kant nog al wat "aantijgingen" aangedragen worden is er niet één bij die BEDEKT of ONBEWEZEN is. Wel moet de lezer wil hij een en ander verifiëren, de moeite nemen de Rapporten en Processen-Verbaal na te slaan. Wij geven precies aan: Welk Rapport; welke bladzijde en welke regels.... Mogelijk kan Drs.S. zijn voorbeelden ook op deze wijze illustreren. Deze Rapporten en Processen-Verbaal bevatten namelijk de hele WAARHEID en niets dan de WAARHEID, want zij werden alle onder ede aan de processtukken gehecht.

Wij van onze kant zijn zo vrij, na de kreten in "Intermediair" al vast een begin te maken. Insinuaties, leugens of bedrog...., de heer Stapert kan zelf kiezen onder welke rubriek hij e.e.a. wil rangschikken.

*1.

Op 10 maart 1975 verscheen er niet alleen het Rapport:

"Voorlopig rapport over de steentijdvondsten van Tj.Vermaning" door D.Stapert, maar ook een rapportje van een halve bladzijde, eveneens ondertekend door D.Stapert, dat wij hier integraal weergeven:

BIOLOGISCH-ARCHAEOLOGISCH INSTITUUT
RIJKSUNIVERSITEIT, GRONINGEN.

10 MAART 1975.

VOORLOPIG RAPPORT m.b.t. 2 STEENTIJDVONDSTEN, GEDAAN DOOR DE AMATEUR-ARCHEOLOG A.S. te M. (Naam en adres bij ons bekend).

"Dit rapport behandelt 2 stukken, door S. gevonden te Wijster, en d.d. 25 febr. 1975 door hem aan Prof.Dr.H.T.Waterbolk overhandigd voor nader onderzoek op het B.A.I.

Een van de twee stukken is een normaal (natuurlijk) pseudo-artefact, zoals ze overal in Drenthe aan de oppervlakte te vinden zijn.

Het ander stuk is vrijwel zeker een vervalsing. Het is gemaakt door een natuurlijk vorstspijlstuk te retoucheren tot een "handspits"-achtige vorm (zoals bekend uit het Middenpaleolithicum). Verschillende kenmerken van de

retouches maken duidelijk, dat het hier zeer recente bewerking betreft; ook zijn geen sporen van patina, etc. op deze retouches aanwezig; voorts zijn op meerdere plaatsen slijpsporen zichtbaar, zoals die ook voorkomen op de vervalsingen die afkomstig zijn van T. Vermaning (zie het desbetreffende rapport).

De heer S. is een goede vriend van Vermaning, en was betrokken bij de voorbereidingen voor het in het leven roepen van een stichting, die Vermaning financieel zou steunen.

Deze omstandigheden doen vermoeden, dat S. mogelijk medeplichtig is aan, althans op de hoogte is van het vervalst zijn van de artefacten, die van Vermaning afkomstig zijn.

Was getekend:

(Drs. D. Stapert).

Zo, daar kan het mijnheer S. te M. mee doen. Is dit een INSINUATIE drs. STAPERT? Dat de waarnemingen van Stapert op de 2 artefacten er volkomen naast zitten is niet zo belangrijk.

Vrienden van Vermaning, en ook alle amateurs die artefacten in goed vertrouwen naar het B.A.I. sturen weet wat U te wachten staat.....

*2. Rapport Stapert van 18 maart 1975 (Westerheem 1975, p.70, regel 17):
STAPERT schrijft:

"Het onderzoek werd uitgevoerd door drs. D. Stapert. Medewerking verleenden dr. G. J. Boekschoten (Geologisch Instituut) en dr. G. Boom (Laboratorium voor Fysische Metaalkunde).

Proces Verbaal: Parketnr. I.1038/75, pag. 45, regel 16 e.v.

STAPERT zegt in de Rechtszaal:

"De bijdrage van dr. Boekschoten en dr. Boom is GERING en ik kan de verantwoordelijkheid voor mijn konklusies betreffende de valsheid niet ook op hun schouders leggen".

Dus deze twee heren fungeerden alleen als "INDRUKMAKERS" op de officier van Justitie en op G.S. van Drenthe....

*3. Rapport Stapert van 18 maart 1975 (Westerheem 1975, p.71, regel 1 e.v.):
STAPERT schrijft:

"B. Twijfel aan de juistheid, c.q. zekerheid van de onjuistheid van de vindplaatsopgaven van Vermaning bestaat ten aanzien van: (Hier noemt Stapert 8 artefactgroepen: Hogersmilde, Ravenswoud, Hijken, Eemster etc.)

"C. Aanwijzingen, c.q. bewijzen, dat Vermaning opzettelijk onjuiste gegevens over vindplaatsen en vondsten verstrekt heeft, zijn: (Hier noemt Stapert 6 bewijzen).

Het VONNIS van het HOF in Leeuwarden van 21 december 1978, rolnummer 653/1977, blz. 4, regel 1 e.v. zegt:

"Gelet op het onderzoek ter 's HOFs terechtzitting;

Gehoord de getuigen-deskundigen,

Gehoord de Procureur Generaal,

Gehoord de verdachte..... acht het HOF het evenmin bewezen, dat de verdachte (Vermaning) ten aanzien van de omstandigheden waaronder de betrokken steen of stenen werden gevonden een verklaring heeft opgegeven welke GEHEEL dan wel GEDEELTELIJK STRIJDIG WAS MET DE WAARHEID".

De aantijgingen van STAPERT werden dus in hoogste instantie als NIET BEWEZEN van de hand gewezen. Het waren dus INSINUATIES. INSINUATIES waarmee hij voor heel Nederland de naam van Vermaning kapot heeft gemaakt.

- *4. Rapport Stapert van 18 maart 1975 (Westerheem 1975,p.74,regel 35 e.v.)
STAPERT schrijft:

"F. De waarschijnlijkheid dat Vermaning zelf (mede) als vervalser kan zijn opgetreden, is gebaseerd op: (Hier noemt Stapert 3 feiten en hoge waarschijnlijkheden op.)

Het vonnis van het HOF in Leeuwarden van 21 december 1978, rolnummer 653/1977, blz. 3, regel 50 e.v. zegt:

"Gelet op het onderzoek ter 's Hofs terechtzitting;
Gehoord de getuigen-deskundigen etc. etc.

Overwegende hieromtrent:

dat het Hof - uitgaande van de vooronderstelling, dat één of meer der in de telasteliggings genoemde stenen modern vervaardigde artefacten zijn - NIET BEWEZEN ACHT DAT VERDACHTE (Vermaning) DE BETROKKEN STEEN OF STENEN VALSELIJK HEEFT VERVAARDIGD OF DOEN VERVAARDIGEN DAN WEL HEEFT VERVALST OF DOEN VERVALSEN:

dat het bovenstaande TE STERKER geldt, wanneer wordt uitgegaan van de vooronderstelling, dat de betrokken stenen echte en onvervalste stenen voorwerpen uit de Prehistorie zijn;"

De VERDACHTMAKINGEN van STAPERT werden dus in hoogste instantie als niet bewezen van de hand gewezen. Het waren dus INSINUATIES. INSINUATIES waarmee hij in zijn RAPPORT, in de STATENZAAL van DRENTHE (en dus ook op TV- Radio- in de PERS) en in het TIJDSCHRIFT "WESTERHEEM", het tijdschrift van de amateurs, voor heel Nederland en ver daar buiten de naam van één van ons voor goed kapot heeft gemaakt.

Amateur-archaeologen van Nederland, laat ons dit nóóit vergeten als we artikelen lezen van doctorandus STAPERT in "INTERMEDIAR" waarin hij óns beschuldigt van INSINUATIES.

"De reeks artikelen : "VOLTOOID VERLEDEN TIJD" in "Intermediar" zal als boekwerk worden uitgegeven. Zelfs onze eigen APAN kondigde dit boekwerk aan. Vergeet echter niet wat Stapert in hoofdstuk IV, heeft geschreven".

- *5. Rapport Stapert van 18 maart 1975 (Westerheem 1975,p.70,regel 26 e.v.)
STAPERT schrijft:

"Op het B.A.I. werden onderzocht de "Middenpaleolithische artefacten" afkomstig van EEMSTER en RAVENSWOUD (Groep 5 en 6).

STAPERT schrijft ook van deze beide groepen: p.72, regels 4 e.v.

"Zekerheid van vervalsing bestaat ten aanzien van de groepen EEMSTER en RAVENSWOUD".

Proces Verbaal: Parketnr. I.1038/75, pag. 54, regels 28 e.v. en 45 e.v.

STAPERT zegt in de Rechtszaal:

"De stukken van EEMSTER heb ik nooit gezien....en...Wat de stukken van RAVENSWOUD betreft, kan ik verklaren dat ik die ook niet gezien heb en dat die ook niet zijn onderzocht op het B.A.I."

Maar waarom schrijft STAPERT dan zulke leugens in zijn Rapport, dat moest dienen om een aanklacht tegen Vermaning te forceren? Waarom werd Stapert niet meteen, staande de rechtszitting gediskwalificeerd in Assen? Stapert durft in zijn Rapport voor de Officier van Justitie te schrijven, dat de stukken van deze nooit door hem geziene artefactgroepen, MET ZEKERHEID VALS ZIJN!

INSINUATIES, BEDROG en LEUGENS ook onder EDE. Maar NIEMAND durft er iets van te zeggen....

Deze 5 aangehaalde feiten zijn een druppel....Met welk recht durft Stapert te schrijven over de "INSINUATIES" van de "APAN".....?

Uit de zeer vele tegenstrijdigheden uit de Rapporten van de "beschuldigers" van Tjerk Vermaning, nog een laatste voorbeeld van "blz. 20, Bosinski"--

HOGERSMILDE No.1965-X-8.

Dit artefact, behoort tot een groep werktuigen (5 stuks) en niet werktuigen (18 stuks), die volgens dr. Groeneveld afkomstig zijn uit een collectie van 23 stuks. En wel de collectie uit de plasticzak D.14/336 van het museum Assen. Rapport: Gerechtelijk Laboratorium, blz.7. Regel 14.

BOSINSKI-Ja nog steeds die halve bladzijde 20- zegt van deze collectie: D.14/336 "AFGESLEPEN RIBBEN, KON IK IN DEZE SERIE NIET ONTDEKKEN".

V.d.Waals en Waterbolk:
1965-X-8 is géén werktuig. No artefact. Palaeohistoria XV, blz.109, regel 28. ★

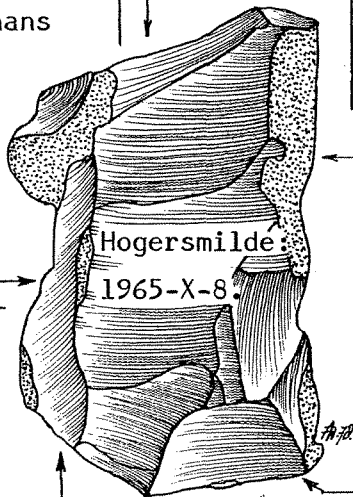
Groeneveld:
1965-X-8 is een ÉCHT werktuig. Geen vervalsing. "Dit werktuig heeft géén slijpsporen en is dus als artefact niet twijfelachtig". Rapport: Gerechtelijk Laboratorium, blz.7, regel 15 en regel 42. ←

Bosinski:

"In deze serie (waarin ook 1965-X-8 zat), zijn artefacten aanwezig waarvan het bewerkte oppervlak geheel vers is. Afslepen ribben kon ik in deze serie niet ontdekken. Geheel VERS is bij Bosinski hetzelfde als VALS. Althans in Nederland... Zijn eigen vondsten uit Duitsland kunnen "ganz frisch und ohne patina zijn, en dan toch Echt zijn. Rapport Bosinski, blz.20 regel 27. ★

Stapert:

Zekerheid van vervalsing bestaat van de artefactengroep I (= Hogersmilde). Rapport Stapert 18-III-75, "Westerheem" blz.72 regel 4. ★

Musch-Wouters: ★

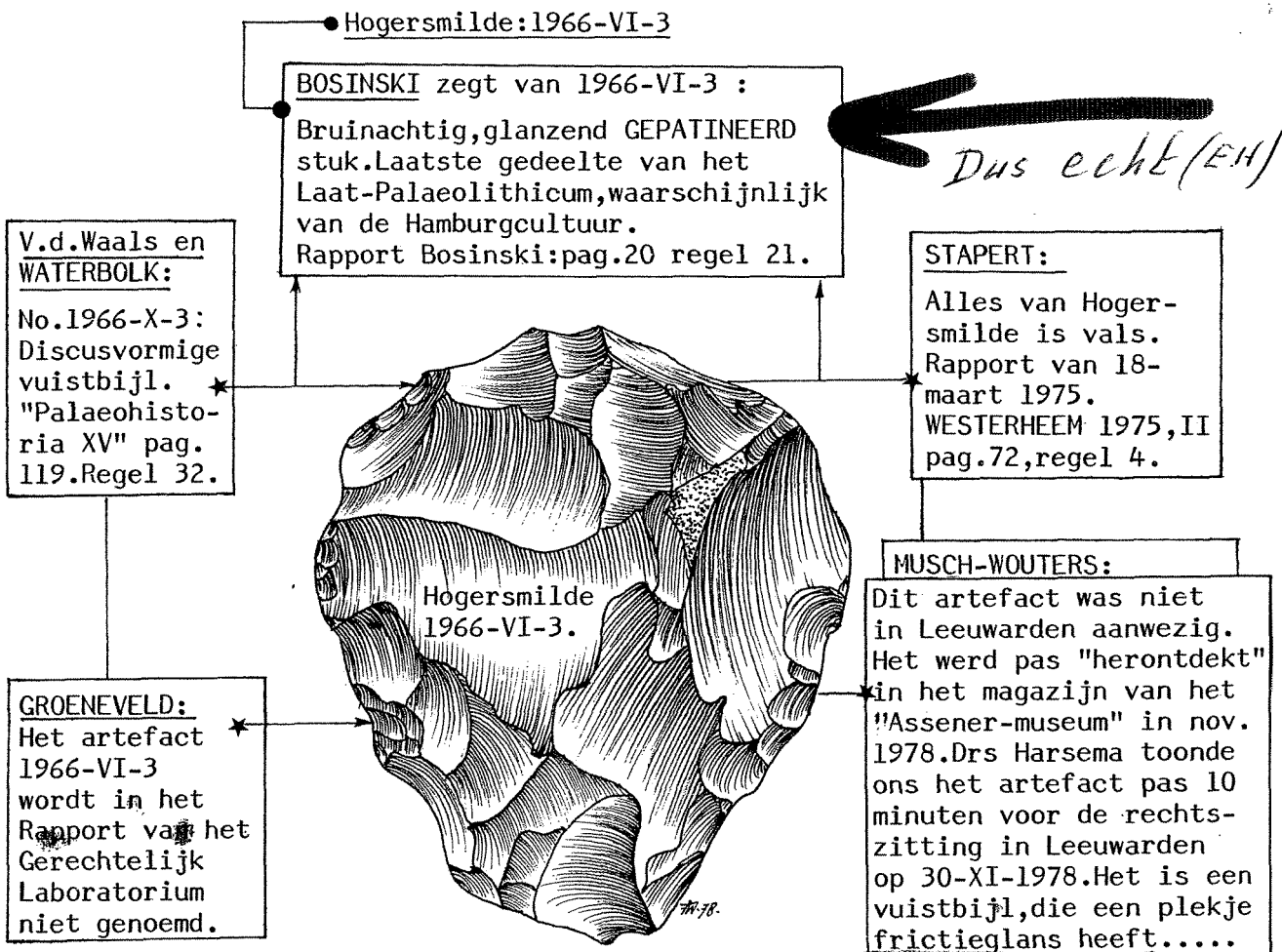
Goed en echt werktuig. Klingfragment met windlak (vooral op de dorsale zijde) en oplossingsverschijnselen op de ribben. Slagbulbus is weggebroken, maar percussiepunt is nog aanwezig.

● Onderzocht tijdens onze expertise in Leeuwarden op 9 maart 1978.

Wie van de vijf? De getuigen deskundigen spreken elkaar helemaal niet tegen, want GEEN werktuig is slechts een aanvulling op WEL een ÉCHT werktuig, en dat is wéér een aanvulling: Het is een vervalsing. RA-RA-RA-RAAR.

en/of een glanzend, door de wind geslepen oppervlak. Bij het grootste deel van de stukken betreft het natuurprodukten.
 Een tamelijk klein stuk vertoont sporen van vuurwerking (is gecraqueleerd) en zou kunnen behoren tot de van deze vindplaats vermelde vondsten die uit het Laat-Palaeolithicum afkomstig zijn". (Rapport Bosinski: pag. 24. Regels 27-32.)
 Nu zal een Professor uit Keulen wel erg veel weten, maar een determinatie van een klein stukje verbrande silex kan dan toch wel even goed behoord hebben aan een Middenpalaeolith. Waar dit stuk gebleven is weet ik niet. Niemand heeft het ooit gezien.
 Het past in ieder geval prachtig in het "TECHNOCOMPLEX"- "ARTEFACTENCOMPLEX"- "LEUGENCOMPLEX ????" van dit hele absurde "BOSINSKIEN"..... uit de duim gezogen om een Nederlandse amateur-archaeoloog kapot te maken, als collegiale geste jegens zijn mede-vakarchaeologen STAPERT en WATERBOLK en andere VIPS, die zich compromiteerden in de "ZAAK tegen TJERK VERMANING".

Het zesde werktuig uit dit Jongpalaeolithische LEUGENCOMPLEX is:

En hiermee is de Jongpalaeolithische vondstgroep die Bosinski uit het Hogersmildemateriaal samenstelde dan compleet. *Dus echt (E.H)*
 Wat keien, erratica en wat door het vuur gecraqueleerde vuurstenen kiezels, aangevuld met een heuse, alléén door Stapert valsverklaarde-niet genoemde-, vuistbijl. *(E.H)*
 EN dát is dan in ieder geval JONGPALAEOLITHICUM, waarschijnlijk HAMBURGCULTUUR?
 Iedere beginnende amateur-archaeoloog zal er met open, verwonderde ogen naar kijken. Hij zou denken aan een flauwe grap. Maar voor de Rechtbank haalt men

C. HOE TIERK VERMANING EEN "DUIVELSKUNSTENAAR" BLIJKT TE ZIJN.

DE ZEKERHEDEN VAN EEN "WETENSCHAPPELIJK" RAPPORT
WAAROP EEN ONSCHULDIGE NEDERLANDER WERD VEROORDEELD.

In het "RAPPORT BOSINSKI" van 9 mei 1977, blz. 20 regel 30 en volgende, schrijft Bosinski:

"Zwei Artefakte - 1965-X-68 und 1965-X-92 - haben eine etwas patinierte Oberfläche. Die Altersstellung dieser beiden Stücke kann ich unter den mitgeteilten Untersuchungsmöglichkeiten nicht angeben; sie scheinen JEDENFALLS NICHT NEUZEITLICHER ENTSTEHUNG ZU SEIN".

De Nederlandse vertaling gegeven door de beëdigde vertaler van het Gerecht in Assen is als volgt:

"Twee artefacten - 1965-X-68 en 1965-X-92 - hebben een enigszins gepatineerd oppervlak. De datering van deze beide stukken kan ik onder de genoemde mogelijkheden van onderzoek niet geven; ze schijnen in IEDER GEVAL NIET IN DE MODERNE TIJD TE ZIJN ONTSTAAN".

Zoals reeds is vermeld, zijn in "Palaeohistoria XV", 1973, door Prof. Waterbolk en Dr. V.D. Waals, alle artefacten uit de opgraving Hogersmilde uitvoerig beschreven, geïnventariseerd en getekend.

Ze geven zelfs exact aan welke artefacten van de zelfde vuursteenknol kwamen en welke werktuigen weer op elkaar pasten om een steenreconstructie of "joint" te vormen.

Het is dus kinderwerk om elk inventarisnummer op te zoeken en er de meest uitvoerige gegevens in terug te vinden. Jammer dat een zo goed boek door Prof. Waterbolk zelf weer op de "Index" is geplaatst.

EN HIER IS DAN EERST 1965-X-68:

Op blz. 114 van "Palaeohistoria" XV, staat van 1965-X-68 vermeld:

*"Flintgroup Bc, fitting on 69 and 49. PL. XLIII, and Fig. 16.
Large, probably soft-percussion,
handaxe flake....."*

Het door Bosinski als gepatineerd en niet recent vervaardigd (DUS ECHT) genoemde werktuig 1965-X-68, maakt deel uit van een STEENRECONSTRUCTIE (joint, Zusammenpassung), bestaande uit de nummers: 1965-X-69

1965-X-49

en 1965-X-68.

Nu is het interessant dat Bosinski in zijn Rapport schrijft, dat juist "de steenreconstructies in Hogersmilde, evenzovele bewijzen van vervalsing zijn".

"Die zahlreichen Zusammenpassungen belegen die neuzeitliche Anfertigung der Artefakte"

(Rapport Bosinski: pag. 26, regel 3-6).

EEN UITZONDERING OP DEZE REGEL - die ook door Dr. Groeneveld wordt gehanteerd - HEBBEN WE DUS AL VAN NIEMAND MINDER DAN BOSINSKI ZELF.

Het meest bijzondere van deze steenreconstructie (Groeneveld spreekt van steencompositie) is echter, dat er van de drie componenten, twee vals en recent worden

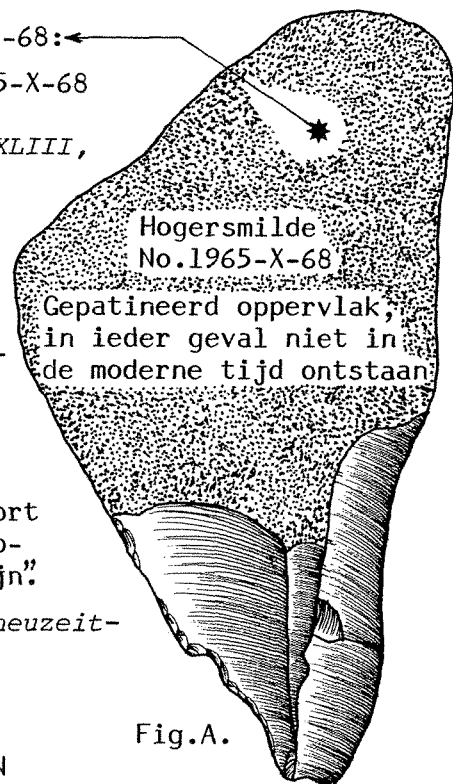

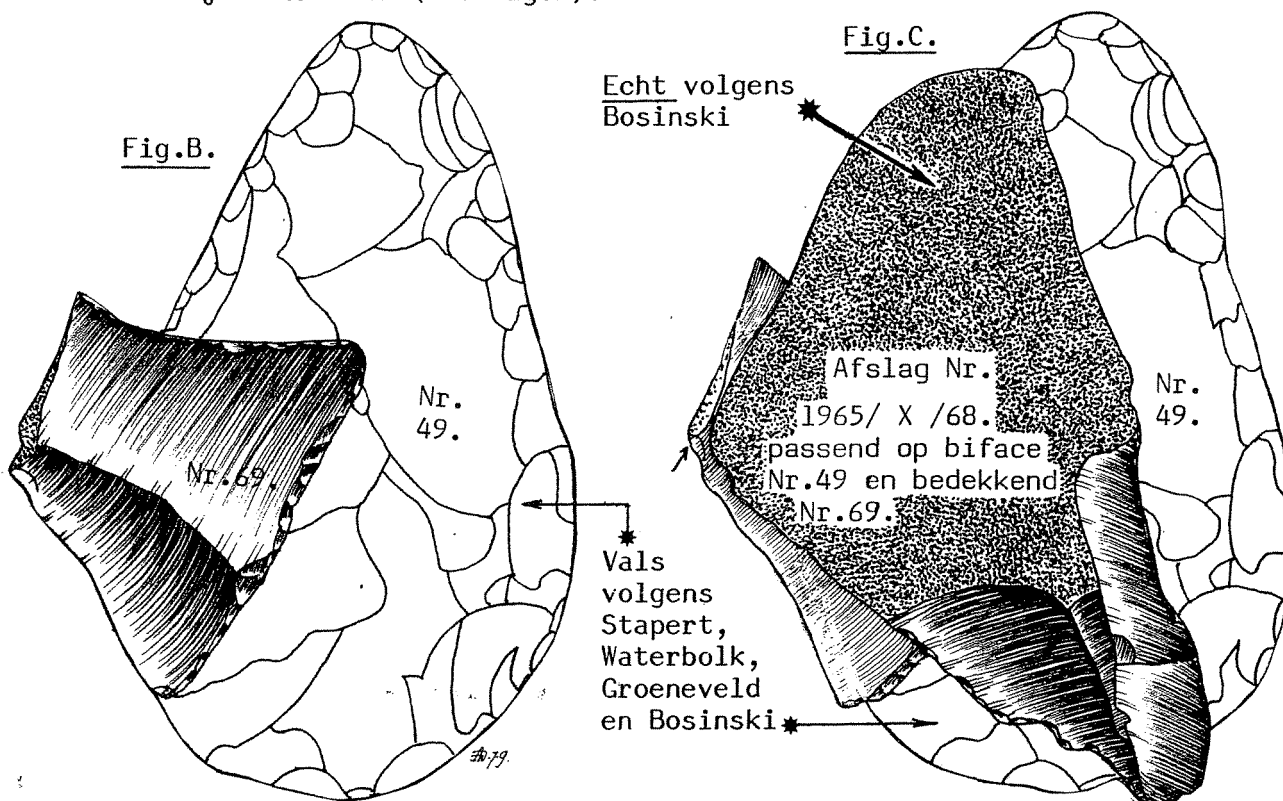
Fig. A.

verklaard (1965-X-69 en 1965-X-49), terwijl de derde ECHT en OUD is. Waterbolk en Van der Waals vertellen in "Palaeohistoria" XV, blz. 114, ook nog dat 1965-X-68 behoort tot de vuursteengroep Bc, en dat deze bestaat uit zes werktuigen (Nos. 1965-X-49 ; 68 ; 69 ; 70 ; 71 en 67). Deze zes werktuigen behoorden dus aanvankelijk tot één en dezelfde vuursteenknol. (Tijdens onze expertise in Leeuwarden op 9 maart 1978, was dit bijzonder gemakkelijk te verifiëren aan de duidelijke cortexdelen).

Deze WONDERKNOL, leverde dus 5 vervalsingen op (met vers uiterlijk) en één ÉCHT WERKTUIG (met patina en "in ieder geval niet recent vervaardigd"). Bijzonder knap gedaan van die Tjerk Vermaning

Tijdens onze reeds enige malen genoemde expertise in Leeuwarden onder strenge bewaking hebben wij deze zeer bijzondere legpuzzel ook nog even nagetrokken:

Wij namen eerst de door STAPERT, WATERBOLK, GROENEVELD en BOSINSKI vals verklaarde vuistbijl 1965-X-49 (Zie fig. B).

We legden er passend op, de eveneens vals verklaarde vuistbijlafslag 1965-X-69.

Vervolgens zochten wij de gepatineerde, ECHTE vuistbijlafslag 1965-X-68 op, en inderdaad, deze Echte afslag paste weer als een bus op de beide andere componenten van deze "wonderlijke" steenreconstructie. (Zie Fig. C.).

Vermaning heeft dus een valse vuistbijl PASSEND gefabriceerd op een echte afslag en er dan ondertussen ook nog No. 1965-X-69 als vervalsing precies tussensluitend bijgeleverd. Let op, en daarom is Tjerk Vermaning een "DUIVELSKUNSTENAAR".... ALLES AFKOMSTIG VAN DEZELFDE VUURSTEENKNOL Bc.

Toen wij tijdens de expertise in Leeuwarden, dit staaltje van "vakmanschap" bewonderden, ontdekten wij nog iets merkwaardigs: Het bleek dat de werktuigen van de "AANKLACHT" niet al te best verpakt waren geweest en dat er enkele stukken kleine beschadigingen hadden opgelopen, waarschijnlijk tijdens de vele transporten.

Eén van deze beschadigde exemplaren was uitgerekend de vuistbijlafslag 1965-X-69. Van de basale achterzijde waren enige kleine splinters afgesprongen, die nog in het doorzichtige plastic zakje aanwezig waren. Wij toonden deze beschadigingen en splintertjes aan onze "bewaker", de heer De VRIES, alvorens het artefact uit het betreffende zakje te nemen. Met het blote oog was duidelijk te zien, dat de vuursteen op de verse beschadigingsvlakjes ANDERS VAN KLEUR en VOLKOMEN DOF was. Onder de binoculaire microscoop was het verschil wel bijzonder significant. Ook Nr. 1965-X-69 bleek dus duidelijk gepatineerd en volkomen, ECHT te zijn.

 Prof. Bosinski verklaarde tijdens de RECHTSZITTING op 6 juni 1977:
"Wanneer van een steen een stukje wordt afgeslagen en wanneer die plaats doffer blijft dan de omgeving, die glanst, dan is het als de glans werkelijk blijft, EEN VERSCHIL in OUDERDOM".
Procès Verbaal van de Rechtbank in Assen. Parketnummer I, 1038/75, pag. 27, regel 30.

HIERVAN ACTE.....

Deze uitspraak hoorde ik echter al 25 jaren geleden van mijn overleden vriend, de bekende Franse archaeoloog Abbé Henri BREUIL. Ik paste deze afsplinteringstest (analyse d'écaillage) op meerdere door STAPERT vals verklaarde werktuigen van Tjerk Vermaning toe. Ik bracht ze mee ter rechtszitting..... maar niemand wilde kijken. Zelfs BOSINSKI, door de rechter hiertoe aangewezen, weigerde tijdens de pauze deze wettige en overtuigende bewijzen van onschuld van Tjerk Vermaning onder mijn goed verlichte binoculaire microscoop te bekijken.....
OOK HIERVAN ACTE.....

Daar er totaal geen verschil in kleur en glans te zien was tussen de verschillende artefacten van de "FLINTGROUP Bc", inclusief dus de drie componenten van de WONDERLIJKE steenreconstructie, zal het duidelijk zijn, dat een eenvoudige afsplinteringstest zal aantonen, dat zowel:

1965-X-49 (de vuistbijl)

1965-X-67;

1965-X-70;

en ook 1965-X-71, "eine patinierte Oberfläche haben" en
"Jedenfalls nicht neuzeitlicher Entstehung sein"....

Men behoeft helemaal geen archaeoloog te zijn, om te begrijpen wat zich hier heeft afgespeeld.

Men moet wel moed hebben om als VAKARCHAEOLOG de proef op de som te nemen in het bijzijn van onpartijdige gewone Nederlanders die kijken kunnen.

De waarheid zo groot als een koe, dat alle door Vermaning gevonden werktuigen onvervalst en echt zijn, zal "zelfs" de "vakwereld" eens moeten toegeven. Hoe eerder dit gebeurt..... hoe "eervoller" hun aftocht in deze zal zijn.

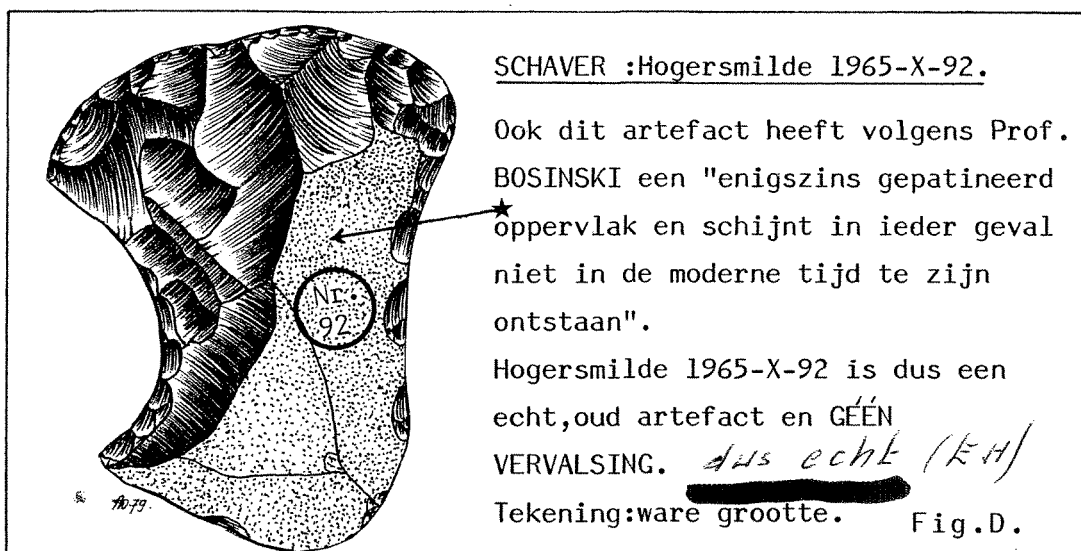
Rest ons nog het "eveneens" gepatineerde en niet in de moderne tijd ontstane werktuig Nr. 1965-X-92 op te zoeken in "PALAEOHISTORIA XV".

Op blz. 116, regel 29 schrijven V.d.Waals en Waterbolk:

"Nr. 1965-X-92 = Find no. 14. FLINT GROUP Bd. PL. XXXIX.

Endscraper, concave scraper and point on heavy, hard-percussion flake.

Het is dus een schaver uit de vuursteengroep Bd."

SCHAVER :Hogersmilde 1965-X-92.

Ook dit artefact heeft volgens Prof. BOSINSKI een "enigszins gepatineerd oppervlak en schijnt in ieder geval niet in de moderne tijd te zijn ontstaan".

Hogersmilde 1965-X-92 is dus een echt,oud artefact en GEËN

VERVALSING.

dus echt (KH)

Tekening:ware grootte. Fig.D.

We zoeken nu eerst in "Palaeohistoria XV" vuursteengroep Bd op: Waterbolke en V.d.Waals zeggen hierin op blz.106,regel 23-26 hetvolgende:

GROUP Bd.(Nos.46;62;86;92;93).

Light brown to grey flint with irregular impregnations of brown iron oxide,non transparent.Patina white,locally dark grey at the surface;few fossils.One handaxe (46) and four scrapers of various types.No thin flakes present.

Hiervan zijn No.46 (een vuistbijl) en No.62 (een schaver) door Vermaning gevonden in Concentratie B in de door de diepploeg gekeerde grond.(Palaeohistoria, XV, blz.112 en 114.).

Tijdens de officiële opgraving van het B.A.I. kwamen te voorschijn:

No.86:Een convergerende schaaaf (veldnummer 8)

No.92:De door Bosinski,gepatineerd en niet recent genoemde schaaaf (veldnummer 14)

No.93.Een covexe schaaaf (veldnummer 15)"Palaeohistoria XV" blz.116.

In Fig 9 (Zie onze tekening E) op blz.48 van Palaeohistoria XV,zijn deze drie vondsten in het horizontale vlak ingetekend.De door Bosinski goedgekeurde schaaaf (1965-X-92) blijkt door het B.A.I. zelf opgegraven te zijn,buiten de door Vermaning doorwoelde bouwvoor en wel met Nos 86 en 93 op een diepte van 52 tot 58 cm onder het oppervlak ("*Below Pit Vermaning,in frost cracks*")

*Als we alles weer eens op een rijtje zetten blijkt No.1965-X-92 een gepatineerd echt artefact te zijn.

*Het heeft ééns een deel gevormd van de zelfde vuursteenknol (Bd-group) waartoe ook nog behoren de valsverkleerde artefacten Nos.1965-X-46; 62 ; 86 ; en 93.

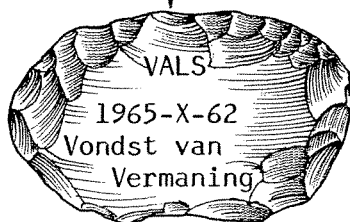
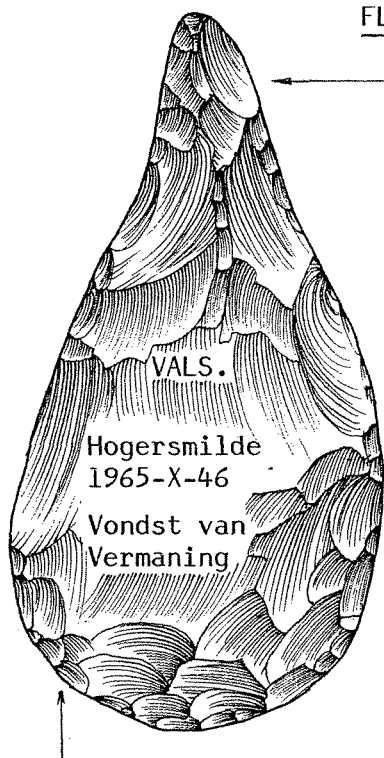
*-Ook hier moet Vermaning een "DUIVELSKUNSTENAAR" zijn geweest om vier vervalsingen te vervaardigen van precies dezelfde silexgroep Bd,met precies dezelfde kleur en zwakke glans als het GEPATINEERDE,OUDE en ECHTE artefact 1965-X-92.Daarbij heeft hij de valse stukken,samen met het goede artefact,nog op een diepte van bijna 60 cm in vorstspleten-door de ongestoorde grond heen-verstopt zonder dat de zeer geroutineerde voorgravers (waaronder de Heer Meyer) van het B.A.I. dit hebben gemerkt.

Bij onze expertise in Leeuwarden konden wij onder de microscoop GEEN ÉNKEL verschil ontdekken tussen de oppervlakken van No.1965-X-92 en de vier andere artefacten van de vuursteengroep Bd.

Al deze artefacten hebben een lichte patina,een lichte glans en zijn volkomen authentiek.Er zijn andere zaken die vals zijn in deze "Zaak Vermaning".

FLINT-GROUP Bd.

BIJLAGE I.

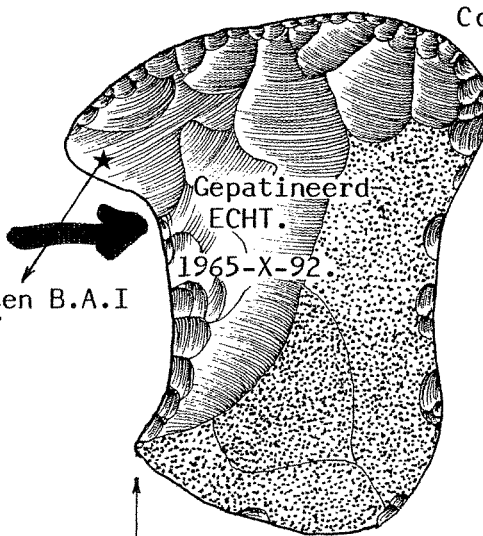
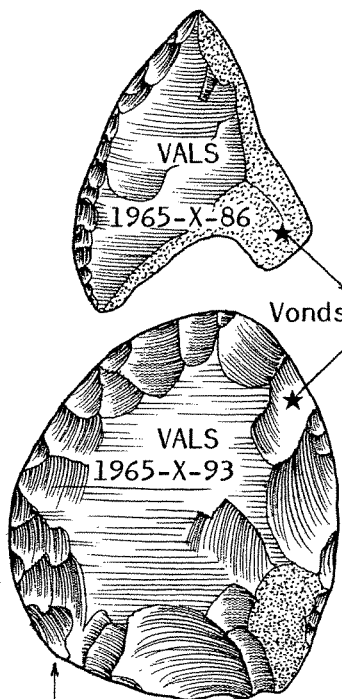
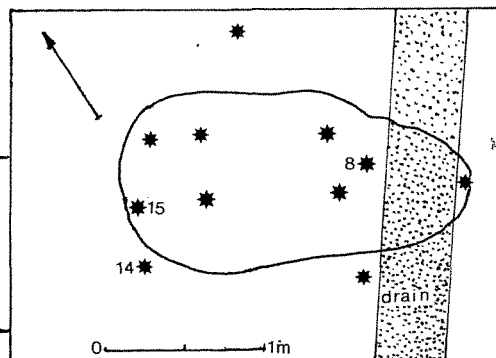

*De twee artefacten, een vuistbijl en een schaver uit deze vuursteengroep Bd, die Vermaning vond in door de diepploeg omhoog gewerkte grond.

Beide werden valsverklaard door Waterbolk, Stapert, Bosinski en Groeneveld.

Tekening op helft v.d. ware grootte.

De ovaal: Het gedeelte van de bouwvoor, die Vermaning onderzocht.
 *De artefacten door het BAI. in ongestoorde grond opgegraven.
 No. 14: Het echte artefact 1965-X-92.
 [Stippled area] Grondverstoring door drain.

Concentratie: Hogersmilde B.

*De drie artefacten (drie schavers) uit dezelfde vuursteengroep Bd, opgegraven door de deskundige opgravers van het B.A.I. Alle drie aangetroffen op ongeveer 60 cm diepte in vorstspleten in de keileem en in ONGESTOORDE grond. Twee werden vals verklaard.

Eén, No. 1965-X-92 is volgens Bosinski een echt gepatineerd en niet recent artefact.

Nogmaals:

Alles is afkomstig van één en dezelfde vuursteen knol. (Ook dit konden we na onze expertise in Leeuwarden vaststellen).

Helft, ware grootte.

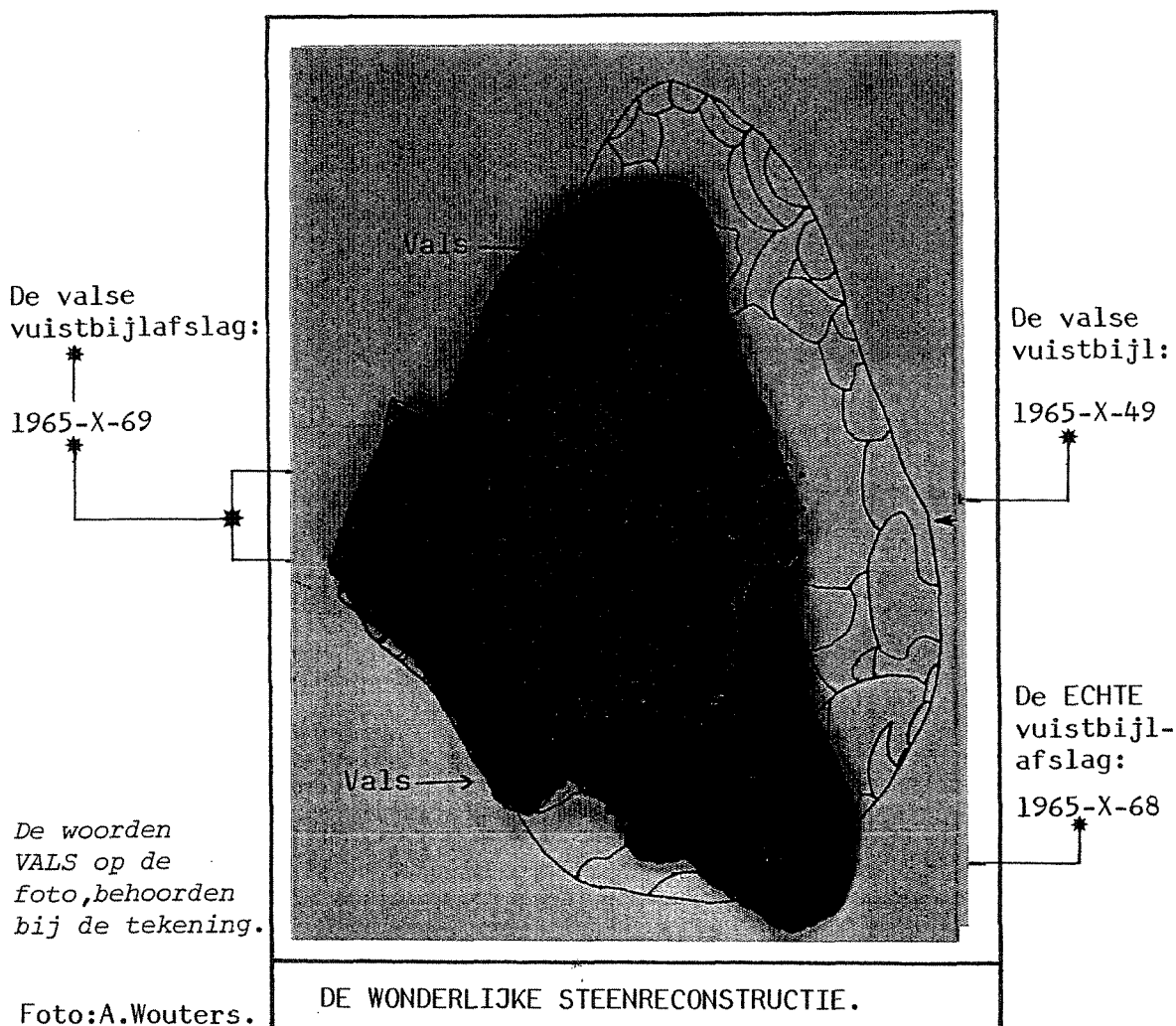
Ware grootte.

Fig. E.

Bijzonder geloofwaardig allemaal. Er is totaal GEEN ÉNKEEL VERSCHIL in kleur en zwakke glans tussen de vijf boven afgebeelde artefacten. De getuigen deskundigen van het openbaar ministerie spraken elkaar weer eens helemaal niet tegen maar vulden elkaar aan, tot het een onverteerbare, kwalijk riekende hutspot van dwaze onzin werd.

In Assen verklaarde getuige STAPERT uitdrukkelijk voor de rechter-onder ede dat hij het VOLLEDIG EENS was met het Rapport Bosinski. Ook hiervan acte.

BIJLAGE:II.

Tijdens onze expertise in Leeuwarden op 9 maart 1978, namen wij de proef op de som. Wij gebruikten niet de vuistbijl No.49 zelf, omdat deze zó identiek van kleur en glans was met de beide andere componenten van de steenreconstructie, dat met de ter beschikking zijnde belichting niet voldoende contrast kon worden bereikt. Wij legden daarom de door Stapert, Waterbolk, Groeneveld en Bosinski valsverklaarde afslag 1965-X-69 op de door hen valsverklaarde (Tek) No. 1965-X-49. Hierop legden wij weer de door BOSINKI echtverklaarde afslag 1965-X-68.

De valse vuistbijl, de valse kleine afslag en de ECHTE grote afslag vormden samen een volkomen passende STEENRECONSTRUCTIE of JOINT.

Ze waren dus afkomstig van één en dezelfde yuursteenknol....RA...RA....RAAR... Deze vuursteenknol (Groep Bc) leverde zes artefacten op (1965-X-49;67;68;69;70;71). Zie "Palaeohistoria XV", blz.114, regel 21; blz.55, regel 11 en foto's 15 en 16 op blz.60 en 61. We toonden reeds aan dat een recente beschadiging op 1965-X-69, duidelijk liet zien, dat ook deze afslag gepatineerd, glanzend en dus óók ECHT was.

Het zou interessant zijn op de andere componenten van deze Bc-groep, eveneens een écaillage toe te passen. Maar dat zou te gevaarlijk zijn voor het prestige van de eminente getuigen van het openbaar ministerie en de hooggeleerde rapporteurs van de universiteit van Groningen. De waarheid dat noch de andere stukken van de Bc-groep, noch enig ander stuk van VERMANING vervalsingen zijn, MÁG NIET WAAR ZIJN. NOBLESSE OBLIGE.....niet waar.....

IX

ZWARTBOEK

LIJST VAN PERSONEN EN ORGANISATIES, DIE IN DE AFGELOPEN CA. 20 JAAR DOOR HET BIOLOGISCH-ARCHAEOLOGISCH INSTITUUT DER RIJKSUNIVERSITEIT TE GRONINGEN ZIJN UITGEMAAKT VOOR, OF VERDACHT VAN VERVALSING:

(Nieuwvervaardiging, import, vermenging, medeplichtigheid, te oud dateren, etc.; wij pretenderen geen volledigheid)

-o-

Dr. A. Bohmers, Bedum (Nieuwvervaardiging, medeplichtigheid)

Bohmers jongste dochter (+) (Nieuwvervaardiging)

Handvaardigheidsvereniging "DE BONKEFIKERS" (Nieuwvervaardiging)

A. v. Essen, Schuilingsoord (Nieuwvervaardiging)

Dr.ir.C.J.H. Franssen, Bennekom (Import, medeplichtigheid, te oud dateren)

J. Groels, Best (Nieuwvervaardiging)

E. Horn, Drouwen (Nieuwvervaardiging)

Romke de Jong, varend (Nieuwvervaardiging, medeplichtigheid)

W. Jongepier, Oosterwolde (+) (Nieuwvervaardiging)

J&H Kaspers, Ronnerveen (Vermenging)

H. Kuenen, Meerveldhoven (Nieuwvervaardiging)

P. Muller, Drouwen (Import Franse "Falsificaties")

L. v.d. Pyl (+) (Medeplichtigheid-Nieuwvervaardiging)

Nazi-werkplaats in Berlijn (Nieuwvervaardiging)

Prof.Dr.H. Schwabedissen, Keulen (Medeplichtig)

J. Snijder, Ruinerwold (Verdacht)

T. Vermaning, Assen (Nieuwvervaardiging, vermenging, import, te oud dateren)

J. de Vries, (Nieuwvervaardiging, medeplichtigheid)

Vinder tand van Swifterbant (Nieuwvervaardiging)

A.M. Wouters, Lent (Nieuwvervaardiging, import, vermenging, medeplichtigheid, te oud dateren)

Reservevervalser? (Een nog niet geïdentificeerde geniale vervalser op de achtergrond)

e.e.d. in 1978 (E.H.)

LIJST VAN PERSONEN, DIE ONDER DE HUIDIGE DIREKTIE VAN HET BIOLOGISCH ARCHAEOLOGISCH INSTITUUT ZIJN VERDACHT VAN, UITGEMAAKT VOOR, OF WEGGEZET ALS ONDESKUNDIG:
(op vakgebied, zoals in opgraven of beoordelen vondsten; wij pretenderen geen volledigheid)

-o-

G. Delger (Technicus BAI)
Dr.ir.C.J.H. Franssen (Partikulier Archeoloog)
Prof.dr. A.E. v. Giffen (+) (Archeoloog BAI/IPP)
Drs. O.H. Harsema (Archeoloog BAI/Museum Assen)
K, Klaassens (Technicus BAI)
A. Meyer (Technicus BAI)
Dr. R.R. Newell (Archeoloog BAI)
Prof.dr. H. Schwabedissen (Archeoloog Keulen)
Prof.dr. J.D. v.d. Waals (Archeoloog BAI/Museum Assen)
Prof.dr. H.T. Waterbolk (Hoogleraar-Direkteur/Archeoloog BAI)
T. Vermaning (Partikulier Archeoloog)
A.M. Wouters (Partikulier Archeoloog)

Opmerking: (+)= reeds overleden,

Stapert geneert zich niet ook overleden mensen, die zich niet te weer kunnen stellen in zijn diskwalificerende activiteiten te betrekken.

Enige voorbeelden: FEITEN die een ieder kan controleren die over de rapporten van de getuigen à charge en de verslagen van rechtbank beschikt. Ik vrees dat de hr. Verhart deze niet voldoende heeft bestudeerd.

1. Stapert verklaart dat het bekijken van een foto voor hem voldoende is om te kunnen vaststellen dat vijf stenen van Hijken vals zijn.
2. In 1975 hebben de stenen afgeronde ribben, in 1977 afgeplat en later is dit niet relevant.
3. In 1975 hebben de stenen parallelle krassen "op" de ribben en in 1977 er vooral juist naast.
4. In 1975 zijn de stenen machinaal bewerkt, (bijgeslepen). Hiervan is noch door Stapert/Waterbolk noch door het Gerechtshof enig bewijs overlegd, (ook tot op heden niet).
5. In 1975 beweerd men "iets" te hebben onderzocht, in 1977 blijkt dat niet zo te zijn.
6. In 1975 word gesteld dat ALLE stenen zijn onderzocht, in 1977 blijken er 130 stenen te zijn verdwenen.
7. De vijf zgn. "echte" stenen van Stapert blijken nooit voor een vergelijkend onderzoek op het gerechtelijk laboratorium te zijn geweest.
8. De zgn. afwasbare glans blijkt iedere keer weer van dezelfde stukken te kunnen worden afgewassen, (een wetenschappelijk wonder), en is volgens het rapport Boom van april 1975 huidvet.
9. ALLE stenen van Vermaning hebben in 1975 GEEN pahna. Maar ... ter zitting in Leeuwarden is nu juist vastgesteld dat ze dat WEL hebben. En.....
10. De leemdijkbijl, een van de vijf stenen waarop Vermaning is aangeklaagd en ondertussen in eer hersteld, is echt bevonden. Zie rapport van de R.O.B.
11. Het gerechtelijk laboratorium pleegt onderzoek met behulp van logica en statistiek.
12. Prof. Bosinski laat valse en echte stenen als joint aan elkaar passen.

En zo zou ik eindeloos door kunnen gaan. Er is vanaf 1975 tot op heden GEEN ENKEL BEWIJS GELEVERD DAT ER OOK MAAR EEN VAN DE STENEN VAN VERMANING VALS of zelfs maar discutabel of twijfelachtig is.

FEITEN die ik niet verzijn, maar allen vastliggen in rapporten en rechtbank verslagen. Netjes gerubriceerd in twee boekwerken. De zgn. LEUGEN DETECTOR waarin per onderwerp alle verklaringen van de heren Stapert/Waterbolk/Groeneveld/Bosinski zijn gerubriceerd. Een onmisbaar boekwerk bij bestudering en beoordeling van de FEITEN en als rapport Beersma aan de rechtbank te Leeuwarden overlegd.

Bij bestudering hiervan komt men onafwendbaar tot de conclusie dat de aanklacht tegen Vermaning door de heren Stapert/Waterbolk v.h. BAI te Groningen gebaseerd was op:

ONKUNDE-ONZIN-HALVE WAARHEDEN-LEUGENS-BEDROG en MISLEIDING van wetenschap(collegae); overheden (provinciebestuur); justitie enz. en dat door Drs. D. Stapert-Prof. H.T. Waterbolk - Dr. D. Groeneveld en Prof. G. Bosinski MEINEED is gepleegd, zoals in rapport Beersma is gepubliceerd.

NIET DE STENEN VAN VERMANING ZIJN VALS, MAAR DE AANKLACHT.

Het is jammer dat de hr. Verhart voor zijn expositie List en Bedrog "dit" aspect heeft "vergeten" en daarmee de indruk wekt het geschonden blazoen van de wetenschap te willen opvijzelen, ten koste van de WAARHEID. Zijn publiek kan het immers toch niet beoordelen. EN..... wie heeft deze rapporten!!!!

Om deze omissie op te heffen hebben de (zgn.) amateurs twee boekwerken uitgegeven t.w. "de onderste steen" en rapport Beersma, die ook in het duits, frans, engels en spaans de gehele wereld zijn overgegaan, en in elke universiteit en wetenschappelijke bibliotheek aanwezig zijn.

Presentatie Vermaning herdenkingszegels. Borger 11 okt. 1997.

Dames en heren.

Namens de directies van het Nationaal hunnebedden informatie centrum te Borger, en Stadspostdienst Maasland te Oss heet ik u allen welkom op deze toch wel bijzondere dag.

Allereerst enige mededelingen:

Mijn inleiding is na afloop, in zijn geheel uitgetypt, verkrijgbaar bij de ingang van de zaal. Daar ontvangt u dan ook het herdenkingsvel met de zegels e.d., van deze dag.

Ik stel voor dat we na mijn inleiding en presentatie van de zegels de tentoonstelling List en Bedrog in de Nederlandse Archeologie gaan bekijken. Mocht er behoefte aan bestaan, dan wil ik daarna event. vragen die er bij u zijn, proberen te beantwoorden.

Alvorens over te gaan tot de presentatie van de herdenkingszegels Tjerk Vermaning 1929-1987 is het de bedoeling u "iets" te vertellen over het "waarom" van deze zegels, en waarom "hier". Het waarom vandaag zal u denk ik duidelijk zijn. Immers... Tjerk Vermaning overleed vandaag precies 10 jaar geleden, op 11 okt. 1987.

Na in zijn leven de Nederlandse Archeologie grondig overhoop te hebben gehaald, en te hebben bewezen dat de prehistorische bewoning van Nederland niet 25.000 maar zeker 250.000 jaar geleden al plaatsvond.

De voorzienigheid heeft er voor gezorgd dat precies "NU" de tentoonstelling "List en Bedrog in de Nederlandse Archeologie hier in Drenthe in dit museum word gehouden. Een tentoonstelling waar Vermaning, ondanks zijn vrijspraak op 21 dec. 1978 te Leeuwarden, waar hij van alle, het hem tenlaste gelegde feiten is vrijgesproken, "weer" als vervalser aan de schandpaal word genageld.

Ook een tentoonstelling waarbij de voor 99% onwetende bezoekers geen enkele mogelijkheid wordt gegeven, zich een idee te vormen over de juistheid van het gestelde. Elke, ook de *meest* sumiere, informatie ontbreekt voorzover het over Vermaning gaat.

De hr. Klompmakers, directeur van dit museum stelde bij de opening van deze tentoonstelling terecht dat samenwerking tussen theorie en praktijk c.q. tussen wetenschap en "amateurs" in het belang van de Archeologie nodig is, en het gekissebis nu maar eens op moet houden.

De hr. Verhart, de samensteller van deze tentoonstelling beroept zich op zijn neutrale standpunt in de affaire Stapert/Waterbolk contra Vermaning.

Ik ben zo vrij van mening te zijn, dat hij juist zeer partijdig is en een volkomen foutieve voorstelling van zaken geeft van wat hier speelt, voorzover het de zaak Stapert/Waterbolk contra Vermaning betreft.

Hij vergeet n.l. iets! n.l. het tweede deel van de noodzakelijke informatie om objectief of neutraal te zijn, te weten: List en Bedrog door de WETENSCHAP in de Nederlandse Archeologie. Ook DAT komt voor, en vooral als het over VERMANING gaat.

Dames en heren, er is wat de affaire Stapert/Waterbolk contra Vermaning betreft een ernstige discrepantie tussen hetgeen door hen in het persbericht c.q. rapport van 18 mrt. 1975 bij de arrestatie van Vermaning is gesteld, en hetgeen door hen op zgn. wetenschappelijke gronden tijdens de rechtszittingen van 1977 en 1978 in rapporten is overlegd en gezegd. Deze verschillen zijn zo evident dat er van hun aanklacht tegen Vermaning n.l. niets overblijft. ALLE punten in 1975 gesteld "waarom" deze stenen vervalsingen zouden zijn, worden in 1977 en 1978 door hen zelf ontkracht, en blijft er niets anders over dan een luchtbel.

Deze twee uitgaven, hr. Klompmakers, zou ik u bij deze willen overhandigen en u verzoeken deze in de boekenstal bij de ingang, naast het boek van de hr. Verhart te leggen, zodat "de leek" in gewone taal van de FEITEN kennis kan nemen.

Aan de expositie zou m.i. dan een notitie moeten worden toegevoegd dat ze daar liggen, en eigenlijk moeten ze met die expositie mee reizen.

Het zal u nu misschien duidelijk zijn, hr Klompmakers, dat de "controverse" amateur/wetenschap aanmerkelijk dieper gaat dan enig "gekissebis".

Samenwerking is gewenst, maar kan m.i. pas plaats vinden nadat "de wetenschap" aan zelf reiniging heeft gedaan, en de betrokken wetenschappers het Mea Culpa hebben uitgesproken.

Uw bemiddeling zal daarbij misschien gewenst zijn.

De "Praktijk archeologen" hebben ondertussen d.m.v. tientallen lijvige publicaties laten blijken dat "zij" deze samenwerking niet echt nodig hebben om verder te komen op arch.gebied.

Dames en heren, het voorgaande is naast de datum mede bepalend geweest om e.e.a. hier, en op deze wijze te doen plaatsvinden, en de zegels uit te geven.

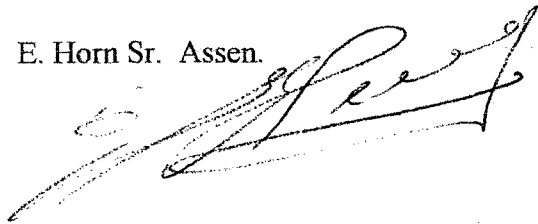
Om hierdoor Tjerk en Grada te eren en te herdenken zoals zij de archeologische geschiedenis van ons land hebben verrijkt.

Wij zijn de directie van het Hunnebedden informatie centrum erkentelijk dat zij ons de mogelijkheid heeft gegeven e.e.a. hier te doen plaats vinden.

Postuum namens Tjerk en Grada bedankt.

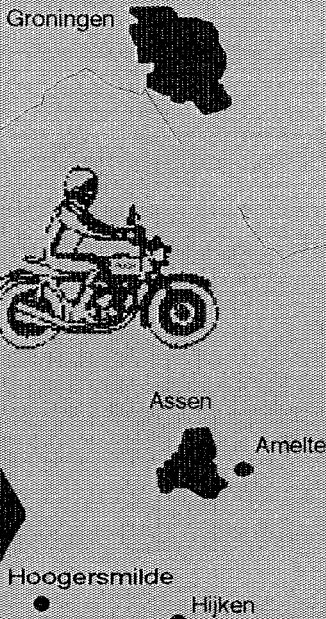
Hartelijk dank voor uw aller aanwezigheid.

E. Horn Sr. Assen.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'E. Horn Sr.', written in a cursive style. The signature is positioned below the typed name.

LIST en BEDROG IN DE
NEDERLANDSE
WETENSCHAPPELIJKE
ARCHEOLOGIE

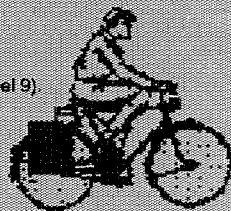
m.b.t. de affaire
Waterbolk: Stapert
contra Vermaning

TJERK VERMANING is op 13-03-75 door Prof. H.T. Waterbolk en Drs. D. Stapert (Biologisch Archeologisch Instituut van de Rijksuniversiteit van Groningen) beschuldigd van vervalsing van stenen werktuigen, vindplaatsen e.d., waarvan door het Provinciaal Bestuur van Drenthe aangifte is gedaan. Tijdens het I en 2e proces te Assen is door genoemde personen en Prof. G. Bosinaki (Institut für Früh- und Urgeschichte van de universiteit te Keulen) en Dr. D. Groeneveld (Hoofd Gerechtelijk Laboratorium te Rijswijk) getracht deze beschuldigingen met behulp van **onkunde, onzin, halve waarheden, leugens, misleiding en bedrog** te bewijzen. Na te Assen d.d. 17-06-77 te zijn veroordeeld is Vermaning hiervan in hoger beroep d.d. 21-12-78 te Leeuwarden op alle hem ten laste gelegde punten vrijgesproken. E. Horn Sr. Tjerk Vermaning ontving op 06-07-66 de culturele prijs van het Provinciaal Bestuur van Drenthe.

VONDSTEN:

Hoogersmilde I en II: jan. '64: jong Acheuleen; 150-100.000 jaar; 153 werktuigen; de eerste, noordelijkste vondsten van deze ouderdom en cultuur in Nederland in concentratie verband (zegel 2 en 3).
Ravenswoud: voorjaar 1966: laat Acheuleen; 7 werktuigen; grootste ooit in Nederland gevonden schaal en Quinaschaaf (zegel 4 en 5).
Hijken: 17-08-67: midden Acheuleen; 250-225.000 jaar; 425 werktuigen (zegel 6).
Eemster I: 15-11-72: jong Acheuleen; 150-100.000 jaar; 253 werktuigen (zegel 7 en 8).
Amelie: maart 1978: micro Moustérien; 28.000 jaar; concentratie I, II, III; ± 170 werktuigen (zegel 9).
Norgervaart: april 1972: jong Paleolithicum; Bison (beeldhouwwerk) (zegel 10).

Herdenkingsuitgave van TJERK VERMANING "praktijkarcheoloog" 1929 - 1987

<p>MAASLAND OSS 60</p> <p>1</p>	<p>MAASLAND OSS 60</p> <p>2</p>	<p>MAASLAND OSS 60</p> <p>3</p>	<p>MAASLAND OSS 60</p> <p>4</p>	<p>MAASLAND OSS 60</p> <p>5</p>
<p>LIMBURG 400</p> <p>6</p>	<p>LIMBURG 240</p> <p>7</p>	<p>LIMBURG 180</p> <p>8</p>	<p>LIMBURG 120</p> <p>9</p>	<p>LIMBURG 120</p> <p>10</p>

Hoofdkant. Maasland Inc.
J.A.P. Elias
Adeleer 7 5346 EG Oss
Tel. 0412-625285
Fax. 0412-633187

Filiaal Maasland Inc.
Lepelstraat 9a
5446 AG Wieroy
Tel. 0485-455322

Filiaal Maasland Inc.
Burg. korstenstraat 1c
6649 LU Herten
Tel. 0475-

Tarieven: 0-20 gram 60 cent
21-50 gram 120 cent
51-100 gram 180 cent
101-250 gram 240 cent
251-500 gram 400 cent

Ontwerp: E. Horn Sr.
Tekeningen: P. Dijkstra
Grafische vormgeving: J. Leever
Druk: Sturing Ter Apel

De zwanenzang van professor H.T. Waterbolk: een compositie in dissonanten.

Door Anton van der Lee

H “Hij die in vrede is, heeft van niemand kwaad vermoeden; maar die slecht tevreden en ontsteld is, wordt door velerlei vermoedens geschokt. Zelf heeft hij geen rust en ook anderen laat hij niet rusten”.
Thomas à Kempis (1379 - 1471): *Imitatio Christi*, tweede boek, hoofdstuk 3.

Inleiding

Prof. dr. H.T. Waterbolk publiceerde in december 2003 een boek onder de titel: “Scherpe stenen op mijn pad. Deining rond het onderzoek van de steentijd in Nederland”. Groningen, 2003, ISBN 90-806727-5-0. Het is een terugblik op zijn leven als archeoloog, een omzien in wrok, waarbij het overgrote deel van het werkstuk betrekking heeft op wat in de volksmond is gaan heten: “de zaak Vermaning”. Volgens de auteur was het de bedoeling, zijn frustraties rond deze kwestie “van zich af te schrijven”.

In APAN/Extern 10, verschenen op 13 december 2003, was al mijn brief ingelegd, waarin nadrukkelijk werd stelling genomen tegen de door Waterbolk in de vorm van een “wetenschappelijke studie” gepresenteerde hypothese, dat de zaak Vermaning naar zijn overtuiging moet worden beschouwd als een omvangrijk complot. Het zou zijn gesmeed door wijlen dr. A. Bohmers, destijds Steentijdspecialist van het B.A.I. in Groningen, wijlen Ad Wouters en wijlen Tjerk Vermaning, twee kopstukken uit de wereld van de amateur-archeologen. Ook nog anderen, zoals Ewold Horn, zouden daarbij een rol kunnen hebben gespeeld; die laatste is dan weliswaar nog niet dood, maar hij heeft zich naar eigen zeggen bij het lezen van het boek wél dood gelachen. Het getuigt overigens van weinig moed, tegen al die doden ten strijde te trekken, want zij kunnen zich immers niet meer verweren tegen de verdachtmakingen, die in het boek worden gelanceerd en die er in grote lijnen op neer komen, dat Bohmers de bedenker zou zijn van het complot, dat Wouters de stenen zou hebben vervalst, dat Vermaning ze in de grond zou hebben gestopt om ze later weer met veel bravoure te voorschijn te (laten) halen en dat die arme Waterbolk en Stapert daarvan het slachtoffer zouden zijn geworden, mede door de onwelwillende houding van de pers. Wat sneu toch, wanneer daardoor je leven zó wordt vergald...

Na de uitspraak van het gerechtshof in Leeuwarden op 21 december 1978, toen Tjerk Vermaning onherroepelijk werd vrijgesproken van alles wat hem ten laste was gelegd, dus ook van het verstrekken van onjuiste informatie over vindplaatsen, deelt Waterbolk de Drentse amateur nu de rol toe van degene die door anderen vervalste artefacten in de grond heeft gestopt. Dit is lijnrecht in strijd met de onherroepelijke uitspraak van het gerechtshof en daardoor maakt de auteur zich dus in feite schuldig aan een strafbaar feit, namelijk smaad. Je vraagt je af, hoe in de Nederlandse rechtspraak iemand daar zomaar mee weggkomt. Maar ja, het is niet de eerste maal dat een aanklacht tegen hem is geseponneerd. Je komt nu eenmaal in het leven verder met je kennissen dan met je kennis....

Is er dan niets goed aan dit boek, dat maar beter nooit had kunnen verschijnen?

Zeker, het is fraai uitgegeven, het bevat interessante informatie over de geschiedenis van het archeologisch onderzoek in Nederland en iedereen zal moeten toegeven

dat het goed leesbaar is geschreven. Als het bedoeld was geweest als een soort detective story, dan was wellicht het plot te prijzen geweest, zij het dan dat de motieven van de ‘vervalsers’ erg ver gezocht en zwak zijn.

Het tragische is dat met deze in de vorm van een “wetenschappelijke studie” gepresenteerde pennenvrucht de goede naam en faam van een aantal overledenen overhoop wordt gehaald. Zij kunnen daar niets meer tegen ondernemen en hun familie kan dat evenmin, hoe graag ze dat ook zouden doen. Vandaar dat ik voor hen de handschoen opneem en waar nodig de scherpe stenen van Waterbolk zal retoucheren. Daarbij zie ik af van elke argumentatie met betrekking tot de echtheid van de ter discussie staande vondsten, want daarover is voldoende geschreven door o.a. Ad Wouters en Govert van Noord. Het zou alleen een herhaling van zetten betekenen, wat enkel zou kunnen leiden tot een patstelling. Mijn opvatting over deze kwestie is sinds het symposium “De waarheid over Tjerk Vermaning”, gehouden te Assen in 1983, niet gewijzigd. Ik blijf ervan overtuigd dat er in de toekomst technieken zullen worden ontwikkeld, waarmee de authenticiteit van artefacten objectief zal kunnen worden vastgesteld en nu de betrokkenen tóch overleden zijn, heeft de zaak voor mij geen hoge prioriteit meer. Ter vergelijking: de vervalsing van Piltown hield het een halve eeuw vol in de vakliteratuur, eveneens omstreden, maar de uitvinding van de ¹⁴C datering bracht volledige duidelijkheid. Voor mijzelf twijfel ik niet aan de echtheid van Hoogersmilde, Hijken, Eemster, Ravenswoud, de Leemdijkbijl en de Blauwmeerbijl.

In plaats van me bezig te houden met de discussie over de echtheid van de vondsten van Vermaning wil ik me concentreren op de valsheid van de argumentatie van Waterbolk en zaken rechtzetten waar hij de geschiedenis geweld aandoet. En daar heb ik het helaas meer dan druk genoeg mee.

Collega's

In zijn inleiding maakt Waterbolk duidelijk, dat hij de eerste versie van zijn manuscript aan minstens elf personen ter inzage heeft gegeven. Dat is bepaald geen teken van zelfvertrouwen. Maar het meest navrante is, dat van die elf er niemand is geweest, die geprobeerd heeft de auteur van zijn onzalige voornemens af te brengen. De enige die tegengas gaf was wonderlijk genoeg Dick Stapert, die de hypothese van “het grote complot” maar baarljke nonsens vond en in plaats daarvan dacht aan “twee kleine klungelaars” (p. 197), namelijk Ewold Horn en Tjerk Vermaning. Wat mij sinds 1975 altijd gefraspeerd heeft is de manier waarop de tegenstanders van Vermaning spreken over de ‘vervalsingen’. Afhankelijk van de vraag wat hun op een bepaald moment het beste schikt, worden de vondsten en de vondstomstandigheden de ene keer als kwalitatief hoogwaardig en de andere keer weer als naïef prutswerk voor het voetlicht gebracht (p. 198).

Waterbolk voelt zich door zijn collega's in de steek gelaten. Naar zijn mening hadden die zich en bloc en onvoorwaardelijk achter hem en Stapert moeten scharen om zo één front te vormen tegen Vermaning en zijn geestverwanten. Maar volgens vele collega's heeft Groningen de zaak verkeerd aangepakt en daarmee de relatie tussen de beroepsarcheologen en de amateurs op scherp gezet (p. 167). Ze hebben daarin overigens geen ongelijk. Om maar wat te noemen: de show rond de

bekendmaking van de 'vervalsingen', de enthousiaste rol van Stapert als onbezoldigd rechercheur tijdens de huiszoeking aan boord van het schip van Vermaning (volgens Waterbolk was hij daarbij 'aanwezig'), de verdachtmakingen van Ad Wouters in het tijdschrift *Helinium*, het Rapport Appelboom over de antecedenten van Wouters en de houding ten opzichte van de vondsten van amateurs in de buswanden. Trouwens, de waardering voor amateurs was bij het B.A.I. al lang ver beneden peil. Ze werden er steevast als 'steentjeszoekers' betiteld en in de artikelen in "Natuur en Techniek" van Stapert en Waterbolk (1974) worden ze afgeschilderd als een stelletje zotjes die archeologie bedrijven als een 'sport' zonder spelregels en waarin alles geoorloofd is. Het citaat uit deze artikelen op pagina 96 is onschuldig; dat de artikelen "negatief opgevat" zijn ligt aan de minachtende wijze waarop amateurs in het algemeen worden afgeschilderd.

"Loyalty must be earned". Op pagina 167 meent Waterbolk nog een sneer te moeten uitdelen in de richting van dr. R.R. Newell, omdat die in zijn publicatie over Haule V de heren Stapert en Van Zeist openlijk diskwalificeert (Houtsma e.a., 1996). Had hij de blinde solidariteit, die hij van zijn collega's verlangde, zelfs ook nog verwacht van de door hemzelf zoveel mogelijk gekoelende Newell? Was hij het niet, die een vaste aanstelling weigerde aan de in 1967 voorlopig benoemde Newell, een Amerikaan die weinig begrip aan de dag legde voor de pikorde bij het B.A.I.? Uiteindelijk moest er een arbitragecommissie aan te pas komen onder voorzitterschap van prof. Zwolsman. Elk van de partijen mocht een adviseur meebrengen; voor Waterbolk was dat dr. W. van Zeist, terwijl Newell werd geassisteerd door de amateur Ton Vroomans uit Zeelst. Newell kwam als winnaar uit de bus, maar dat was niet bevorderlijk voor de goede werksfeer. (Komische noot: nadat Waterbolk en Van Zeist waren gehoord, was het tijd om te gaan lunchen. Zwolsman tegen Vroomans: "Nadat ik hun bezwaren heb aangehoord lijkt het mij verstandig om twee kindermenus te bestellen"....). Maar een van de gevolgen was wél, dat er nooit een eindpublicatie over de eerste gecomputeriseerde Steentijdopgraving van Bergumermeer is verschenen: de getergde Newell smeedt zijn manuscript door het kantoor van Waterbolk en ging vervolgens (heel verdienstelijk) aan het werk in Alaska. Voor het Nederlandse Steentijdonderzoek, waarvoor hij was aangenomen om de door het vertrek van Bohmers ontstane leemte op te vullen, was hij vrijwel verloren (p. 152).

In zijn brief dd 20-5-1984 aan dr. P. Modderman, die als voorzitter van de S.N.A. een voorstander was van een opgraving in Eemster (p. 142) en die dat in het belang achtte voor de verbetering van de verstandhouding tussen beroeps- en amateur-archeologen, betoogt Waterbolk dat die amateurs meer gebaat zouden zijn geweest bij een onvoorwaardelijke steun van alle vakbroeders aan hem en Stapert, o.a. door tegenover de gedeputeerde Prenger van Drenthe te stellen, dat er geen enkel betoog van wetenschappelijk niveau bekend was, waarin de bewijsvoering van Stapert in twijfel werd getrokken. Van wie had een dergelijk betoog dan moeten komen? Kars was immers nog niet met zijn onderzoek gestart; ook Roebroeks was nog niet in beeld. En de bewijsvoering van Wouters was natuurlijk niet van 'wetenschappelijk niveau'. Dat was immers maar een 'steentjeszoeker'....

Tot degenen die het eerste concept van het boek ter inzage hebben gekregen, behoort ook dr. H. Kars. Hij reageerde richting Waterbolk met de stellingname dat Stapert en Waterbolk "in de maalstroom/roes van de ontwikkelingen" een aantal fouten hebben gemaakt, waarvoor zij zich eigenlijk in het boek met een 'mea culpa' hadden moeten verontschuldigen (p. 224).

Bovendien is hij van mening, dat het B.A.I. na de vrijspraak initiatieven had moeten nemen om hernieuwd onderzoek door buitenlandse experts op gang te brengen. Het is hoogst merkwaardig, dat Waterbolk op pagina 208 over Kars opmerkt, dat diens onderzoek van zeven jaar bij de goedwillende amateurs - ik ken binnen de APAN geen andere! - alleen maar vergeefse hoop heeft gewekt. Hij 'vergeet' daarbij gemakshalve, dat Kars in een jaarverslag van R.O.B. wel degelijk heeft bevestigd, dat de Leemdijkbijl van Vermaning echt is (Kars & Jansen, 1989). We zoeken dan ook tussen de 480 literatuurverwijzingen van Waterbolk tevergeefs naar dat jaarverslag. Je moet een uitstekend geheugen hebben om op tijd iets vergeten te zijn....

Waterbolk en Bohmers

De auteur van de 'Scherpe stenen' maakt er geen geheim van, dat hij vanaf het begin niet met Bohmers door één deur heeft gekund. Diens benoeming aan het B.A.I. per 1-6-1947 vervulde hem naar eigen zeggen met "argwaan en verwondering", bepaald geen basis voor een goede samenwerking (p. 40/41). Hoewel hij een paar maal toegeeft dat Bohmers als vakgeleerde in de internationale wereld hoog stond aangeschreven en dat zijn opgravingsmethoden als vernieuwend kunnen worden beschouwd, blijft hij tot vervelens toe terugkomen op het 'oorlogsverleden' van de man die hij wil verkopen als het brein achter de door hem verzonden samenzwering. Dit is des te merkwaardiger omdat hijzelf tijdens de oorlog tot tweemaal toe als student de loyaliteitsverklaring t.o.v. de Duitse overweldigers tekende. Hij geeft dat in zijn boek ook ruiterlijk toe; het was dan ook alom bekend.

De reden waarom Bohmers de auctor intellectualis van het vervalsingscomplot zou moeten zijn is wel het zwakste deel van de hersenspinsels van Waterbolk. Je houdt het toch niet voor mogelijk: Bohmers zou de vervalsingen op touw hebben gezet om dank zij midden-paleolithische vondsten in Nederland meer buitenlandse collecties te kunnen gaan bestuderen en daardoor een groter afzetgebied te scheppen voor zijn handeltje in volkskunst en antiek (p. 183)! Met de winst daarop zou hij dan zijn zeewaardig jacht kunnen afbouwen om daarmee te kunnen vluchten als dat nodig zou zijn in verband met een nieuw onderzoek naar zijn oorlogsverleden. Alsof Justitie twintig jaar na de oorlog niets beters te doen zou hebben gehad....

Natuurlijk, dat oorlogsverleden is een gegeven: Bohmers heeft jaren gewerkt voor Ahnenerbe, dat ressorteerde onder de SS. Eerder heb ik getracht duidelijk te maken, dat Bohmers een wat wereldvreemde dromer was, die wel degelijk sympathiseerde met de ideeën over de grootheid van het Germaanse ras van de nazi's (Van der Lee, 1997). Hij hoopte zelf een soort 'leider' van de Friezen te worden in het grootgermaanse rijk. Dat hij zich aansloot bij de verzetsgroep van Hielscher tegen Hitler had dan ook niet te maken met afkeer voor het gedachtegoed van de nazi's in het algemeen: het was zijn afkeer van en vrees voor het centralisme, de algehele gelijkschakeling, het verlies van eigen-identiteit van de verschillende volken in de 'nieuwe orde', kortom de 'eenheidsworst' waarvan Hitler de verpersoonlijking was. En diezelfde afkeer en vrees kwamen terug met de dreiging van een communistische overrompeling van West-Europa ten tijde van de Koude Oorlog.

Vandaar dat zeewaardig jacht, vandaar ook het pistool, waarvoor Bohmers overigens een vergunning had, maar die was toevallig (?) juist een paar dagen verlopen bij gelegenheid van de huiszoeking op 27 januari 1965. De door Jan de Vries geleverde overige wapens hielden verband met een voorgenomen archeologische expeditie naar Noord-Afrika, samen met Franse collega's die

zonder wapens niet mee wilden. Een verband leggen tussen de levering van die vuurwapens door De Vries en het oogluikend toelaten door Bohmers van de diefstallen uit de collectie B.A.I. door zijn medewerker is puur speculatief. Destijds heeft het onderzoek geen belastende feiten tegen Bohmers opgeleverd en dus kreeg die alleen een geldboete wegens illegaal wapenbezit. Het is weinig chique, na het overlijden van de betrokkene opnieuw met deze insinuaties op de proppen te komen.

Het is duidelijk dat de houding van Waterbolck t.o.v. Bohmers wel moest leiden tot een crisis en uiteindelijk tot het verdwijnen van laatstgenoemde uit de archeologische wereld. Wie een hond wil slaan vindt gemakkelijk een stok. Maar daarmee verdween ook de mogelijkheid tot uitgave van de monografie van Bohmers / Wouters / Verheylewegen: erg jammer. Dat Waterbolck in zijn zwanenzang nu probeert, Bohmers als bedenker van zijn grote hersenspinsel, een allesomvattend complot, te presenteren, doet sterk denken aan natrappen, waarop in het voetbal een rode kaart staat. Een psycholoog heeft eens ooit gezegd, dat de mens zich het meest ergert aan de eigenschappen van een ander, die hij zelf in nog sterkere mate bezit.

Waterbolck en Ad Wouters

Het spreekt vanzelf dat Waterbolck tracht een zo negatief mogelijk beeld op te hangen van Wouters, de man van wie hij m.b.t. 'de zaak Vermaning' de meeste hinder heeft ondervonden. Hij is dan ook bepaald niet kieskeurig in het gebruik van zijn bronnen. Op p. 214/215 laat hij zelfs Jan de Vries opdraven, de man die werd veroordeeld tot 11 maanden gevangenisstraf wegens grootschalige diefstallen uit de collecties van het B.A.I. en die ook daarna opnieuw met de politie in aanraking kwam. Waterbolck zegt zelf in zijn aantekeningen over het gesprek met De Vries dat die naar drank stonk, maar dat is geen belemmering om de dronkemanspraak over diefstal door Wouters uit het Musée de Cinquantenaire, de onjuiste voorstelling van de gang van zaken rond de vuistbijlen van antiquair Dirven, de TRB-bijl van Herpen en andere manipulaties in zijn boek op te nemen.

Wat die vuistbijlen betreft: Waterbolck concludeert eruit dat Wouters 'in stenen handelde', maar de werkelijkheid is dat de Brabantse amateur nooit aan vondsten gehecht is geweest - ook niet aan geld - en dat hij tijdens zijn leven op grote schaal archeologica, waaronder vele topstukken, voor niets aan zijn vrienden en aan oudheidkamers cadeau heeft gedaan, zoals ik dat zelf in meer dan een halve eeuw in ruime mate heb mogen ervaren. Het begon al in 1952, toen hij mij na onze eerste kennismaking schitterende Limburgse artefacten toestuurde, die nog steeds een ereplaats in mijn vitrines hebben. Op een bepaald moment, ergens midden jaren vijftig, trof hij bij genoemde antiquair in Eindhoven een in Engeland gekochte antieke kast aan met daarin een heleboel vuistbijlen, die tot verrassing van de antiekhandelaar gratis waren meegestuurd. Ad, toen nog Br. Aquilas, kocht niet de kast, maar de inhoud. Hij had vanwege zijn gelofte van armoede als kloosterling zelf geen geld, maar zijn zuster uit Tilburg schoot het bedrag van f 300, - voor, waarna hij de vuistbijlen onder zijn vrienden verdeelde tegen zodanige prijzen, dat hij de koopprijs weer aan zijn zuster kon terugbetalen. Zelf kocht ik twee Engelse exemplaren voor f 5, - per stuk en een stuks uit de buurt van Amiens voor f 7,50. Met 'handel' had dat alles niets van doen: het was een vriendendienst.

Die TRB-bijl van Herpen, volgens de dronken De Vries zeer waarschijnlijk afkomstig uit het B.A.I., werd door Ad Wouters ontdekt bij de Bredase antiquair Groneman. Hij kocht ze daar voor f 25, - en deed ze voor dezelfde

prijs over aan het Noordbrabants Museum. In de periode tussen de rechtszaak in Assen en het hoger beroep in Leeuwarden probeerden Stapert en Lanting in Helinium de betrouwbaarheid van Wouters onderuit te halen met de bewering, dat die bijl een geval van vindplaatsvervalsing zou zijn en dat ze in werkelijkheid wel ergens uit Denemarken of Noord-Duitsland afkomstig zou zijn, gezien de zeer dikke witte patina. In antwoord daarop - op verzoek van redacteur Arjen Kakebeeke - heb ik deze bewering ontzenuwd in *Brabants Heem* (Van der Lee, 1980). De steen had namelijk helemaal geen witte patina: hij was van witte vuursteen gemaakt, maar de 'specialist' Stapert, die nota bene de vondsten van Vermaning vals vond vanwege het ontbreken van patina's, kon niet eens het onderscheid vaststellen tussen witte patina en witte vuursteen. Mijn conclusie was dan ook, dat incompetentie het vriendelijkste was wat men Stapert in dit geval kon verwijten.

Later hoorde ik dat Waterbolck erop had gereageerd met de opmerking, dat hetgeen ik Stapert had aangedaan erger was dan wat Stapert Vermaning had aangedaan. Het artikel was kennelijk hard aangekomen. Des te vreemder is het dan, dat Waterbolck opnieuw dit volledig ontzenuwde artikel in Helinium aanhaalt om de onbetrouwbaarheid van Ad Wouters te adstrueren, terwijl hij bij zijn 480 literatuurverwijzingen ook het artikel in *Brabants Heem* verdonkeremaant. Sterker nog: hij beweert zelfs dat *Brabants Heem* zich helemaal niet in de discussie over de zaak Vermaning heeft gemengd (p. 132). Hier is toch wel sprake van een érg selectief geheugen. Ten overvloede: er zijn in Herpen drie van dit type bijlen gevonden, waarvan er zich één in mijn collectie bevindt.

Overigens: niet De Vries brak met de amateurs, maar de amateurs braken met hém na de diefstallen. Daarom heeft hij ook geen enkele rol gespeeld in de in 1970 opgerichte Archeologische Werkgroep "t Oude Slot", alleen in de in 1965 ter ziele gegane Werkgroep Onderzoek Steentijd (p. 217). En over gebrek aan kieskeurigheid gesproken: Waterbolck had er verstandig aan gedaan, het bizarre verhaal van Carell Lagerwerf (p. 200 t/m p. 205) buiten zijn boek te laten; ik ga er niet eens op in.

Het is logisch dat ondanks onze langdurige vriendschap ik het niet altijd met Ad Wouters eens behoefde te zijn. Op p.131 geeft Waterbolck ongewild een historisch onjuiste gang van zaken weer rond de bemoeienissen van het tijdschrift *Westerheem* met de Vermaningzaak. Als hij spreekt over "een zakelijke reactie" van Caspar Franssen op het in *Westerheem* gepubliceerde 'Rapport Stapert', dan kan hij niet weten, dat het artikel van Franssen juist uitermate onzakelijk en agressief was, zoals het bij de redactie binnen kwam. Het was zelfs niet aan te passen. Ik heb toen als redactielid zelf, na overleg met Wouters, een geheel nieuwe versie geschreven en die aan Franssen voorgelegd ter goedkeuring. Schoorvoetend gaf hij toestemming tot publicatie, maar tot mijn ergernis publiceerde hij daarna zijn oorspronkelijke tekst alsnog in *Archeologische Berichten* nr. 2 onder medeverantwoordelijkheid van Ad Wouters (Franssen, 1978).

In mijn brief aan Wouters op 6-4-1978 heb ik overduidelijk mijn misnoegen over die gang van zaken te kennen gegeven. ("*De ontstellende emotionaliteit, de ongebreidelde agressiviteit t.o.v. Stapert, Waterbolck en Bosinski, de ongecontroleerde uitvallen in de richting van echte en vermeende tegenstanders, dat alles vormt de slechtst denkbare verpakking voor wetenschappelijke argumenten. Wat als zakelijke verhandeling dodelijk had kunnen zijn voor de aanklagers van Vermaning, jaagt in deze vorm alle weldenkende archeologen, zowel beroeps als amateurs, hoog de bomen in*").

De reactie van de redactie van Westerheem was paniekerig. Onder de nieuwe hoofdredacteur dr. C. Kalee werd zelfs een puur technisch artikel van John van den Berg en Pieter Dijkstra over slijpsporen op neolithische bijlen niet geaccepteerd, omdat het mede handelde over de neolithische bijlen uit Ravenswoud van Vermaning. Ook van Stapert werd een artikel geweigerd. De angstvallige houding van Westerheem leidde er toe, dat het tijdschrift zijn voeling met de wereld van amateurs op het gebied van Paleolithicum en Mesolithicum volledig verspeelde. Toen ik werd aangezocht als hoofdredacteur voor *Archaeologische Berichten* in 1984 heb ik ter voorkoming van belangenverstremming mijn functie in de redactieraad van Westerheem opgegeven. Later werden alle amateurs in de redactieraad de laan uit gestuurd en vervangen door beroepsarcheologen.

Soms wringt de schrijver van het gewraakte boek zich als een slangenmens in allerlei bochten om de betrokkenheid van Wouters bij het door hem bedachte complot aannemelijk te maken. Het kennismakingsbezoek aan Vermaning in 1971 wordt dan gezien als de gelegenheid voor het afleveren van de vervalsingen, nu Bohmers dat niet meer kon doen (p. 194). Dat Ad zich beijverde voor een opgraving in Eemster kwam natuurlijk omdat hij zelf bij de vervalsing betrokken was. En dát hij er bij betrokken was, blijkt alleen al uit het feit, dat er discussievormige vuistbijlen en raclours déjetées zijn gevonden, die ook bij Hoogersmilde voorkomen, voorwaar een geniale gedachte (p. 195)... Maar bepaalde typen treden nu eenmaal in het artefactencomplex van meerdere sites van een cultuurtraditie op, anders is er geen sprake van een cultuurtraditie.

Het is onjuist, dat Wouters de opgraving van Eemster niet zou hebben aangedurfd (p. 207). Maar nadat de correspondentie daarover tussen Louwe Kooijmans, Waterbolk en Stapert was uitgelekt, vreesde hij een opzette waarbij de stenen eerst vals zouden worden verklaard, waarna dan van een opgraving zou kunnen worden afgezien, zogenaamd omdat het zonde van het geld (f 100.000,-) zou zijn om te gaan graven op een vindplaats waar enkel maar vervalsingen vandaan kwamen. Het negatieve advies van Wouters - en niet alleen van hém - leidde tot een tijdelijke verwijdering tussen Wouters en Vermaning, die daardoor naar hij vreesde zijn laatste kans op rehabilitatie verloren zag gaan. Ook binnen het bestuur van de APAN leidde deze situatie tot een scheuring. Wat de collectie Eemster betreft: het getuigt bij Pieter Dijkstra niet van nieuw inzicht, dat hij zijn deel verkocht, hoogstens van een nieuwe kostbare hobby: het verzamelen van militaria (p. 169). De collectie werd niet overgenomen door Klaas Geertsma (p. 149), maar door de APAN als vereniging.

In 1988, tien jaar nadat de rechtszaak tegen Tjerk Vermaning tot algehele vrijspraak had geleid, meende Waterbolk nog een keer tegen zijn grote opponent Wouters in het krijt te moeten treden in het kader van een juridisch conflict tussen de verwarde amateur René Merckx en Wouters. De Eindhovense koekenbakker had Ad Wouters te kijk gezet als vervalsers van de Venus van Geldrop, terwijl die met de hele vondst nooit iets van doen had gehad. Waterbolk spoedde zich naar Brabant om de rechter te gaan uitleggen hoe onbetrouwbaar hij die Wouters wel vond, maar dat zette weinig zoden aan de dijk, want Merckx werd strafrechtelijk veroordeeld tot f 50,- (de minimale straf, waartegen geen beroep kon worden aangetekend om nóg meer negatieve publiciteit voor Wouters te genereren) en civielrechtelijk tot f 8000,- schadevergoeding aan Ad wegens smaad.

Dat bedrag is nooit betaald en Wouters wilde het ook niet in termijnen laten inhouden op de uitkering van zijn belediger: de veroordeling zelf was voor hem voldoende genoegdoening. Merckx hief in paniek zijn rijdend "Klein Brabants Museum" op en begroef zijn verzameling omdat hij vreesde voor confiscatie. Dat velen zouden twifelen aan de echtheid van de Venus van Geldrop (p. 64) had beter geformuleerd kunnen worden als "velen in Groningen".

De ongelukkige affaire 'Vessem XII' van Wouters, door Waterbolk aangehaald, is in eerste instantie 'ontdekt' door drs. J. Deeben, daarna ook door Ton van Grunsven, waarna het bestuur van de APAN door mij op de hoogte werd gebracht. Er volgde een pittig gesprek tussen het bestuur en de bedenker van de fictieve site, ten huize van Wouters. Ondanks diens verklaring, dat deze mystificatie te maken zou hebben met 'de zaak Vermaning' heb ik redenen om aan te nemen dat de feiten toch wat anders lagen. Wouters heeft zichzelf met deze actie een heel slechte dienst bewezen.

Waterbolk en Vermaning

Het is niet verrassend, dat Vermaning geen al te hoge dunk had van Waterbolk en Stapert; ook omgekeerd lag dat zo. Dat is dan nog geen vrijbrief voor de Drentse amateur om bedreigingen te uiten aan het adres van zijn opponenten zoals die op pagina 138 van het boek zijn te vinden. De negatieve houding van Vermaning, zoals die al vóór 1975 tot uiting kwam, werd niet in eerste instantie veroorzaakt door het tot eolieten verklaren van zijn vroege vondsten. Dat waren weliswaar tegenvallers, maar daar bleef het bij. Overigens, na het vertrek van Bohmers had bij het B.A.I. niemand meer verstand van eolieten, Stapert zeker niet. Iemand die de technisch/mechanisch volslagen onmogelijke theorieën daaromtrent van Warren uit 1923 weer van stal durft te halen, geeft in dat opzicht voldoende blijk van onkunde (Stapert, 1975). Nee, het was de manier waarop Vermaning zijn vondstcomplexen van Hoogersmilde en Hijken kwijt raakte (via artikel 642 BW (de "Wet op de Schatvondsten"), dát was de diepe oorzaak van de vijandschap. Dat Vermaning graag bereid zou zijn geweest tot verkoop en daartoe zelf het initiatief zou hebben genomen (p. 81) klopt van geen kanten.

Het was het B.A.I. dat boer Vos, de eigenaar van de grond, attendeerde op zijn wettelijke rechten. De boer had zelf geen belang bij het bezit van de helft van de vondsten, die wilde hij graag aan Tjerk laten, maar hij claimde terecht de helft van de waarde. Vermaning kon dat niet betalen, Groningen schakelde prof. Schwabedissen uit Keulen in om de boel te taxeren, de vondsten werden tegen die taxatiewaarde overgenomen en nadat Vermaning van de helft van de koopsom zijn lekke boot had laten oplappen, stond hij als ontdekker van Hoogersmilde met lege handen. Toen ook de vondstgroep Hijken hem op dezelfde manier door de vingers glipte, verzweeg de Drentse amateur aanvankelijk de concentratie Eemster. Het zou nooit meer goed komen tussen Vermaning en Groningen.

De pers heeft dankbaar gebruik of zelfs misbruik gemaakt van de extraverte amateur om in de komkommertijd van het nieuws de kolommen toch te vullen met sensatie. Alle elementen van drama waren voorhanden: de strijd van de kleine David tegen de reus Goliath, de grasmachineslijper met drie winters lagere school tegen de hooggeleerde heren enz. Toen Stapert overtuigd begon te raken dat hij met vervalsingen te maken had, leidde die overtrokken publiciteit tot een overhaast en gammel rapport van 10 maart 1975. Volslagen ten onrechte vreesde men in Groningen, dat Vermaning zélf (i.p.v. "anderen") met de mededeling

zou komen dat alles vals was en dat daarmee het bewijs geleverd was, dat die 'geleerden' nergens verstand van hadden; hij wist immers van het onderzoek door Stapert. Om nog iets van hun gezicht te redden, op advies van prof. W. Glasbergen, zag de onvoldragen vrucht van 10 maart hals over kop het levenslicht, met alle gevolgen van dien. Op 18 maart volgde al de tweede versie en het definitieve rapport van een jaar later was nauwelijks meer te vergelijken met de eerste versies (p. 111). Dat Stapert al eind 1974 overtuigd zou zijn geweest van vervalsing wordt weersproken door zijn eigen publicaties die hij kort voor 10 maart 1975 nog uitbracht. Waterbolk schrijft heel diplomatiek, dat achteraf moeilijk te bepalen is wanneer de twijfels ontstonden (p. 107).

Uiteindelijk kreeg Vermaning van Waterbolk de rol toebedeeld van degene die de door Bohmers bedachte en door Wouters gemaakte vervalsingen in de grond mocht trappen. Hij deed dat kennelijk heel knap, want de diepste vondst van Hoogersmilde zat in een vorstspleet op een diepte van 80 cm volgens de opgravinggegevens van het B.A.I. Dan mag je aardig hoge hakken hebben! En dat hij de maker zou zijn van het 'oog van Ravenswoud' en van de Blauwmeerbijl is net zo grote onzin als de opmerking, dat hij laatstgenoemde vuistbijl, die door een lange zuigbuis is getransporteerd, op een onhandige manier met schuurpapier zou hebben bewerkt: dat is helemaal een lachertje, wanneer je de foto's bestudeert, gemaakt met een elektronenmicroscop met Y-modulatie (p. 196). Er zijn trouwens bij de Blauwmeer talrijke oud-paleolithische werktuigen gevonden, door vele amateurs.

De bijrolspelers

In de bijrollen van het drama Vermaning speelden met name een aantal mensen, die destijds wel werden aangeduid als de 'fanclub Vermaning'. Daartoe behoorden Ad Wouters, Caspar Franssen, Doeko Goosen, Ewold Horn, Jan-Evert Musch, Piet Beersma, Just Buma, Ine le Blanc en later ook mijn persoon. Zij waren degenen die met Mr. Van der Molen, de advocaat in het hoger beroep, de verdediging van Vermaning voorbereidden en ze deden dat volgens Waterbolk niet slecht, want de raadsman was volgens hem goed voorgelicht (p. 118).

Dat ik door Ad Wouters bij de zaak betrokken zou zijn geraakt is historisch gezien onjuist. In maart 1975, toen de 'vervalsingaffaire' door Waterbolk en Stapert wereldkundig werd gemaakt, ben ik er aanvankelijk van uitgegaan dat het B.A.I. daarin wel gelijk zou hebben. Toen ik daarna Ad Wouters in Lent bezocht, had hij Vermaningvondsten in huis - naar ik meen uit Eemster en/of Ravenswoud - en hij zei me nadrukkelijk, dat hij mijn oordeel niet wilde beïnvloeden. Ik kon in alle rust de artefacten onder zijn binoculair bestuderen en na een half uur was ik volledig overtuigd van de echtheid. In het kader van de tentoonstelling "Stenen getuigen" in het Natuurhistorisch Museum Drouwenerzand, geopend op 12-5-1978, stelde ik mijn midden-paleolithische vondsten van Cadzand ter beschikking en Ewold Horn vroeg mij, een inleiding te houden bij gelegenheid van de officiële opening. Abusievelijk ging ik ervan uit, dat er meerdere inleiders zouden zijn en ik zegde daarom een verhaal over de Zuid-Nederlandse vondsten toe, omdat ik daarop het beste zicht had. Toen later bleek, dat ik als enige inleider gepland was, paste ik mijn onderwerp aan en aan de hand van dia's vertelde ik de aanwezigen, hoe de paleolithische vondsten in het verleden vrijwel allemaal aanvankelijk met scepsis zijn ontvangen en afgewezen. In de redenen voor die afwijzing was zelfs een bepaalde systematiek te ontdekken.

In de zaal zat Mr. R. v.d. Molen. Na afloop ging hij naar

de 'fanclub' met de vraag: "Wie is die vent eigenlijk? Dit is nou de eerste keer dat ik rond de zaak Vermaning een verhaal hoor zonder emoties, alleen maar feiten". Toen ik daarna bij een van de vitrines stond te kijken, dook naast mij een lange figuur op, die zich niet voorstelde maar in een uitgebreid gesprek mijn mening polste over Vermaning. Daarna drong hij er bij de fanclub op aan, dat hij mij als eerste getuige-deskundige zou kunnen laten dagvaarden om daarmee het proces wat onderkoeld te laten aanlopen. Het viel niet overal goed binnen de groep (Franssen in een brief aan Ad Wouters: "En die Van der Lee vertrouw ik óók voor geen cent....", maar ik trad vanaf dat moment toch toe tot de werkgroep.

Niet altijd was ik het eens met de collega's. Toen het anonieme 'groene boekje' verscheen met schotschriften op Waterbolk en Stapert gaf ik te kennen dat ik daarvan niet gediend was. Het vervolg, het 'bruine boekje' heb ik dan ook niet meer gekregen. Overigens, Jan-Evert Musch was niet de samensteller ervan, zoals Waterbolk vermoedt (p. 219). Het is wel verregaand, te beweren dat de Drentse amateur aan schizofrenie zou lijden. Later zou er een verwijdering tussen Wouters en Musch ontstaan als gevolg van de extreme opvattingen van de laatste over steensculpturen.

Ewold Horn is wellicht de eerste geweest die heeft ingezien, dat Vermaning in juridisch opzicht het zou moeten afleggen tegen zijn opponenten als hij niet werd geadviseerd en ondersteund. Hij was ook degene, die in het gerechtshof van Leeuwarden het boek "De waarheid over Tjerk Vermaning" stond te verkopen: hij had zelf een doos van 50 stuks bij de uitgever opgehaald en alle intekenaars hadden hun exemplaar thuis gestuurd gekregen, toen de tegenstanders van Vermaning kans zagen, een van de schrijvers zodanig te chanteren dat die zich gedwongen zag, de hele verdere oplage voor f 14.400,- op te kopen en te vernietigen. Zijn verzoek aan de fanclub om hem daarvoor te compenseren kon niet worden gehonoreerd: dat geld was er niet. De veronderstelling van Waterbolk, dat Ine le Blanc wel eens die persoon zou kunnen zijn geweest omdat er later van haar niets meer werd vernomen, doet gewoon komisch aan. Hij weet wel beter.... Ine had zich nooit met archeologie bezig gehouden en in feite trad zij vooral op als secretaresse van de groep.

De suggestie, dat Horn wel eens een van de 'vervalers' zou kunnen zijn (p. 196) is werkelijk verregaand. Het is boosaardig te suggereren, dat de inzet voor Vermaning zou kunnen wijzen op een grotere betrokkenheid bij de 'vervalsingen' dan uit de voorhanden zijnde gegevens blijkt en dat Horn belang zou hebben bij een 'diffuse grens tussen echte en valse artefacten' (p. 212). Na het faillissement van zijn museum richtte Ewold Horn zich op de handel in stadspostenveloppen en -zegels. Zijn interesse voor archeologie behield hij echter wél, zijn afkeer van Groningen eveneens.

De rechtszaken

Degenen die het hoger beroep in de zaak Vermaning in Leeuwarden hebben bijgewoond, herinneren zich ene professor Waterbolk, die handenwringend achter het getuigenbankje het werk van zijn medewerkers stond af te kraken om daarmee te verklaren dat de vondsten achteraf gezien en in strijd met zijn eigen publicatie tóch vals moesten zijn. Degenen die de opgraving in Hoogersmilde hadden uitgevoerd, waaronder de ervaren veldtechnicus A. Meijer, konden werkelijk niets. Ze konden niet vaststellen of stenen in ongestoorde grond zaten, ze konden niet meten (die vondst ver buiten het profiel van de Vermaningkuil kon in werkelijkheid best binnen die kuil opgegraven zijn) en hun tekeningen moest je ook met de nodige korreltjes zout nemen. Ik

herinner me nog dat ik advocaat Van der Molen toen twee dingen heb ingefluisterd: "Het zou je baas maar wezen" en "Als het waar zou zijn wat die man daar staat te beweren, laat dan voortaan de opgravingen door amateurs uitvoeren, want die doen het ongetwijfeld beter". Vooral bij een man als Meijer zal dat hard zijn aangekomen. Achteraf gezien moet het bedrog eenvoudig zijn geweest volgens de auteur van de "Scherpe Stenen" (p. 107), maar dat is toch wel al te kort door de bocht. Waterbolk durft het nota bene aan te beweren, dat bij latere controle van de veldgegevens geen enkele steen na eigen graafwerk in vaste grond zou zijn gevonden! Van de twijfels van Meijer is nooit iets gebleken (p. 118).

Dat Wouters in de rechtszaal met zijn 'analyse d'écaillement' op de Leemdijkbijl hoog spel zou hebben gespeeld (p. 207) is een foutieve inschatting. Ad had het volste vertrouwen in de uitkomst, anders had hij het 'risico' niet genomen. Toen daags daarna op verzoek van Bosinski dezelfde proef moest worden gedaan met de vuistbijl 1965-X-48 van Hoogersmilde (door Waterbolk direct na het écaillement in de rechtszaal spijtig betiteld als "de mooiste die we hadden") lag dat wat anders, want écht zwarte vuursteen patineert nauwelijks. Niettemin, het verschil was voor de president van het gerechtshof, Mr. Beversluis, overtuigend genoeg, toen hij zich na het onzinverhaal van Stapert over zijn 'ultramicroscopische stofdeeltjes' en het onverwacht slechte gezichtsvermogen van Bosinski persoonlijk kwam overtuigen.

Het overduidelijk resultaat van de afsplinteringsproeven had nog een merkwaardig gevolg. Bij de op p. 129 aangehaalde expositie "Stille Getuigen" in Assen van 17 maart 1982 bleek daags voor de opening, dat er met de Leemdijkbijl was geknoeid om het verschil tussen het oude oppervlak en het écaillement minder opvallend te maken; de opgesmeerde 'prut' kon nog juist op tijd worden verwijderd.

Wouters was evenzeer vertrouwd met het verschijnsel, dat minstens tien opgravingen in Europa vers uitzijnde werktuigen hebben opgeleverd. Die sites werden daarna door Stapert onder ede in strijd met de waarheid tot 'grottevindplaatsen' omgetoverd, terwijl hijzelf op één ervan, Ziegelei Dresden in Rheindahlen (Westwand) volgens zijn eigen beëdigde verklaring zelfs drie maanden heeft mee gegraven en dus beter wist. Typisch is, dat Waterbolk Rheindahlen in zijn boek niet noemt, wél Gönnersdorf, en dat is een grotvondst (p. 83).

Wat Piet Beersma betreft doet Waterbolk een paar merkwaardige uitspraken. Het 'Rapport Beersma' is niet uit eigener beweging door hem opgesteld, maar op verzoek van de 'Fancub', die hem daartoe alle relevante informatie ter beschikking had gesteld. Zijn 'deskundigheid' bestond uit het analyseren van wetenschappelijke rapporten en kwam voort uit zijn beroepswerkzaamheden als hoofd van een researchlaboratorium. Waterbolk schrijft dat hij op de vraag van de President van het hof, waarop zijn deskundigheid gebaseerd was, in feite geen antwoord had. Hij vermeldt daarbij niet, dat het antwoord werd gegeven door advocaat Van der Molen, waarna de President fijntjes opmerkte: "Mijnheer Beersma, dan zal ik u graag in deze zaak beëdiggen als de getuige-deskundige van het gezond verstand".

Beersma had door vergelijking van al hetgeen door de tegenstanders van Vermaning op papier was gezet alle beschuldigingen weten te weerleggen met hun eigen uitspraken. Zijn systematisch opgezette documentatie over de zaak stond in de wandelgangen bekend als 'de leugendetector van Beersma'. Met gevoel voor

understatement schrijft Waterbolk dat de analytisch denkende onderzoeker "verstrikt is geraakt in de details van onze uitspraken" (p. 219). Toen de eventuele opgraving in Eemster een scheuring teweegbracht in het kamp van de medestanders van Vermaning, koos Beersma voor de partij van de uitgetreden bestuursleden van de APAN.

Het is een geruststellende gedachte, dat Waterbolk de auteur er niet van verdenkt een rol te hebben gespeeld in het door hem bedachte vervalserscomplot. Mijn drijfveer zou de behoefte zijn om mijn leiderschap op het gebied van de amateur-archeologie veilig te stellen, maar dat zal wat onwaarschijnlijk overkomen bij degenen die herhaaldelijk tevergeefs hebben geprobeerd, mij het voorzitterschap van de APAN te laten opnemen, totdat er geen verdere opties over bleven. De opvallend rustige toon van mijn bijdrage over 20 jaar APAN is niet zó uitzonderlijk: dat was prof. P. Modderman ook al opgevallen bij gelegenheid van het symposium over Vermaning in Assen. Kort daarvoor had Jonny Offerman, de grootste fan van Stapert, mij ervan op de hoogte gebracht dat ze een actie ging starten om mij verwijderd te krijgen uit de redactie van Westerheem, omdat ik een gevaar zou betekenen voor de samenwerking tussen amateurs en de beroepsarcheologen, maar die actie strandde al meteen bij hoofdredacteur Kalee. In de notulen van een kort daarna gehouden vergadering van de SNA stond immers vermeld, dat Modderman met genoegen had kennis genomen van mijn relativerende en verzoenende uitspraken in Assen. In diezelfde lijn lag de hernieuwde samenwerking met de Leidense vakarcheologen Louwe Kooijmans en Roebroeks, zoals die werd geconcretiseerd in een uitstekende Steentijd dag op 13 december 2003. Jammer dat Waterbolk meende, wat dat betreft weer roet in het eten te moeten gooien, waarna vanuit Leiden werd geprobeerd om e.e.a. te vergoelijken. De beschamende gang van zaken rond de hernieuwde vondstmelding van Eemster, resulterend in een knullig artikeltje in de Nieuwe Drentse Volksalmanak (Roebroeks e.a., 2004) deed tenslotte de deur weer dicht. Merkwaardig genoeg waren de reacties hierop uit de wereld van beroeps-steentijd-archeologen veel scherper dan die van de amateurs. De laatstgenoemden waren alleen maar stomverbaasd over de botte weigering om ter plaatse een schop in de grond te steken en over de onjuiste voorstelling van zaken m.b.t. het voorkomen van de toegepaste silexsoort op het Drents keileemplateau. De collega-wetenschappers vielen echter vooral over de toegepaste onderzoeksmethodiek, die volgens hen absoluut niets met wetenschap en alles met pretenties te maken had.

In dit soort situaties kan het voorkomen dat ik ondanks mijn gewoonlijk onderkoeld reageren op archeologische controverses mijn pen wel eens wat aanscherp, omdat ik de belangen van de amateurs bedreigd zie, uit welke hoek dan ook. Vandaar ook mijn retouches op de scherpe stenen van Waterbolk.

Conclusies

Naar mijn overtuiging is met de publicatie van het boek van Waterbolk geen enkel belang gediend. Integendeel, het rijt oude wonden weer open, jaagt mensen opnieuw de barricaden op en plaatst een aantal overleden personen in een kwaad daglicht. De schrijver had er beter aan gedaan, het te laten bij de 40 bladzijden 'persoonlijke terugblik' die hij in de jaren 80 aan zijn beroepscollega's ter beschikking stelde.

Los daarvan: zijn complottheorie gaat ernstig mank wanneer het gaat over de motieven van de 'samenzweerders'. Het vergezochte argument m.b.t. Bohmers (bevordering van zijn handeltje in antiek en

controverses mijn pen wel eens wat aanscherp, omdat ik de belangen van de amateurs bedreigd zie, uit welke hoek dan ook. Vandaar ook mijn retouches op de scherpe stenen van Waterbolk.

Conclusies

Naar mijn overtuiging is met de publicatie van het boek van Waterbolk geen enkel belang gediend. Integendeel, het rijt oude wonden weer open, jaagt mensen opnieuw de barricaden op en plaatst een aantal overleden personen in een kwaad daglicht. De schrijver had er beter aan gedaan, het te laten bij de 40 bladzijden 'persoonlijke terugblik' die hij in de jaren 80 aan zijn beroepscollega's ter beschikking stelde.

Los daarvan: zijn complottheorie gaat ernstig mank wanneer het gaat over de motieven van de 'samenzweerders'. Het vergezochte argument m.b.t. Bohmers (bevordering van zijn handeltje in antiek en houtsnijwerk) hebben we al genoemd. Wat voor belang had Wouters bij het vervalsen van vondsten, die toch nooit met zijn naam in verband zouden worden gebracht, waar hij dus geen eer aan behalen kon en waarvan de eventuele opbrengsten ten goede zouden komen aan iemand die hij op dat moment niet eens persoonlijk kende? En zou een extravert type als Vermaning niet onmiddellijk na zijn arrestatie met de naam van de 'echte' vervalsers voor de draad zijn gekomen? Nee, als er sprake zou zijn van yervalsingen, dan zou alleen Vermaning redelijkerwijze als dader in aanmerking komen. En die werd daarvan op 21 december 1978 onherroepelijk vrijgesproken. Het was beter geweest, wanneer Waterbolk de rechterlijke uitspraak zou hebben gerespecteerd, zoals dat elke Nederlander betaamt.

Literatuur:

- Franssen, C.J.H., 1978.** De kenmerken van stenen artefacten en steencomposities in het proces tegen Vermaning. Westerheem XXVII, pp 274-283.
- Franssen, dr. ir. C.J.H., 1978.** De kenmerken van stenen artefacten en steencomposities in het proces Vermaning. Archaeologische Berichten 2, pp 2-42.
- Houtsma, P., E. Kramer, R.R. Newell & J.L. Smit, 1996.** The Late Palaeolithic habitation of Haule V. From excavation report to the reconstruction of Federmesser settlement patterns. Assen.
- Kars, H. & J.B.H. Jansen, 1989.** Patina op vuursteen. Jaarverslag 1988 van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.
- Lee, Anton van der, 1980.** De disselbijl van Herpen: bedrog in het kwadraat. Brabants Heem XXXII, pp 107-113.
- Lee, Anton van der, 1997.** De betwiste nagedachtenis aan dr. A. Bohmers. APAN/Extern 6, pp 43-49.
- Roebroeks, W., H. Kars, M.J.L.Th. Niekus en E. Rensink, 2004.** Eemster revisited: evaluatie van een controversieel vondstcomplex. Nieuwe Drentse Volksalmanak 121, pp 106-111.
- Stapert, D., 1975.** Eolieten en pseudo-artefacten. Westerheem 24, pp 239-252.
- Stapert, D. & H.T. Waterbolk, 1974.** Midden-paleolithische vondsten I en II. Natuur en Techniek 42, pp 25-39 en 144-160.

De zwanenzang van professor H.T. Waterbolk: een compositie in dissonanten.

Door Anton van der Lee

H “Hij die in vrede is, heeft van niemand kwaad vermoeden; maar die slecht tevreden en ontsteld is, wordt door velerlei vermoedens geschokt. Zelf heeft hij geen rust en ook anderen laat hij niet rusten”.
Thomas à Kempis (1379 - 1471): *Imitatio Christi*, tweede boek, hoofdstuk 3.

Inleiding

Prof. dr. H.T. Waterbolk publiceerde in december 2003 een boek onder de titel: “Scherpe stenen op mijn pad. Deining rond het onderzoek van de steentijd in Nederland”. Groningen, 2003, ISBN 90-806727-5-0. Het is een terugblik op zijn leven als archeoloog, een omzien in wrok, waarbij het overgrote deel van het werkstuk betrekking heeft op wat in de volksmond is gaan heten: “de zaak Vermaning”. Volgens de auteur was het de bedoeling, zijn frustraties rond deze kwestie “van zich af te schrijven”.

In APAN/Extern 10, verschenen op 13 december 2003, was al mijn brief ingelegd, waarin nadrukkelijk werd stelling genomen tegen de door Waterbolk in de vorm van een “wetenschappelijke studie” gepresenteerde hypothese, dat de zaak Vermaning naar zijn overtuiging moet worden beschouwd als een omvangrijk complot. Het zou zijn gesmeed door wijlen dr. A. Bohmers, destijds Steentijdspecialist van het B.A.I. in Groningen, wijlen Ad Wouters en wijlen Tjerk Vermaning, twee kopstukken uit de wereld van de amateur-archeologen. Ook nog anderen, zoals Ewold Horn, zouden daarbij een rol kunnen hebben gespeeld; die laatste is dan weliswaar nog niet dood, maar hij heeft zich naar eigen zeggen bij het lezen van het boek wél dood gelachen. Het getuigt overigens van weinig moed, tegen al die doden ten strijde te trekken, want zij kunnen zich immers niet meer verweren tegen de verdachtmakingen, die in het boek worden gelanceerd en die er in grote lijnen op neer komen, dat Bohmers de bedenker zou zijn van het complot, dat Wouters de stenen zou hebben vervalst, dat Vermaning ze in de grond zou hebben gestopt om ze later weer met veel bravoure te voorschijn te (laten) halen en dat die arme Waterbolk en Stapert daarvan het slachtoffer zouden zijn geworden, mede door de onwelwillende houding van de pers. Wat sneu toch, wanneer daardoor je leven zó wordt vergald...

Na de uitspraak van het gerechtshof in Leeuwarden op 21 december 1978, toen Tjerk Vermaning onherroepelijk werd vrijgesproken van alles wat hem ten laste was gelegd, dus ook van het verstrekken van onjuiste informatie over vindplaatsen, deelt Waterbolk de Drentse amateur nu de rol toe van degene die door anderen vervalste artefacten in de grond heeft gestopt. Dit is lijnrecht in strijd met de onherroepelijke uitspraak van het gerechtshof en daardoor maakt de auteur zich dus in feite schuldig aan een strafbaar feit, namelijk smaad. Je vraagt je af, hoe in de Nederlandse rechtspraak iemand daar zomaar mee weggkomt. Maar ja, het is niet de eerste maal dat een aanklacht tegen hem is geseponneerd. Je komt nu eenmaal in het leven verder met je kennissen dan met je kennis....

Is er dan niets goed aan dit boek, dat maar beter nooit had kunnen verschijnen?

Zeker, het is fraai uitgegeven, het bevat interessante informatie over de geschiedenis van het archeologisch onderzoek in Nederland en iedereen zal moeten toegeven

dat het goed leesbaar is geschreven. Als het bedoeld was geweest als een soort detective story, dan was wellicht het plot te prijzen geweest, zij het dan dat de motieven van de ‘vervalsers’ erg ver gezocht en zwak zijn.

Het tragische is dat met deze in de vorm van een “wetenschappelijke studie” gepresenteerde pennenvrucht de goede naam en faam van een aantal overledenen overhoop wordt gehaald. Zij kunnen daar niets meer tegen ondernemen en hun familie kan dat evenmin, hoe graag ze dat ook zouden doen. Vandaar dat ik voor hen de handschoenen opneem en waar nodig de scherpe stenen van Waterbolk zal retoucheren. Daarbij zie ik af van elke argumentatie met betrekking tot de echtheid van de ter discussie staande vondsten, want daarover is voldoende geschreven door o.a. Ad Wouters en Govert van Noord. Het zou alleen een herhaling van zetten betekenen, wat enkel zou kunnen leiden tot een patstelling. Mijn opvatting over deze kwestie is sinds het symposium “De waarheid over Tjerk Vermaning”, gehouden te Assen in 1983, niet gewijzigd. Ik blijf ervan overtuigd dat er in de toekomst technieken zullen worden ontwikkeld, waarmee de authenticiteit van artefacten objectief zal kunnen worden vastgesteld en nu de betrokkenen tóch overleden zijn, heeft de zaak voor mij geen hoge prioriteit meer. Ter vergelijking: de vervalsing van Piltown hield het een halve eeuw vol in de vakliteratuur, eveneens omstreden, maar de uitvinding van de ¹⁴C datering bracht volledige duidelijkheid. Voor mijzelf twijfel ik niet aan de echtheid van Hoogersmilde, Hijken, Eemster, Ravenswoud, de Leemdijkbijl en de Blauwmeerbijl.

In plaats van me bezig te houden met de discussie over de echtheid van de vondsten van Vermaning wil ik me concentreren op de valsheid van de argumentatie van Waterbolk en zaken rechtzetten waar hij de geschiedenis geweld aandoet. En daar heb ik het helaas meer dan druk genoeg mee.

Collega's

In zijn inleiding maakt Waterbolk duidelijk, dat hij de eerste versie van zijn manuscript aan minstens elf personen ter inzage heeft gegeven. Dat is bepaald geen teken van zelfvertrouwen. Maar het meest navrante is, dat van die elf er niemand is geweest, die geprobeerd heeft de auteur van zijn onzalige voornemens af te brengen. De enige die tegengas gaf was wonderlijk genoeg Dick Stapert, die de hypothese van “het grote complot” maar baarljke nonsens vond en in plaats daarvan dacht aan “twee kleine klungelaars” (p. 197), namelijk Ewold Horn en Tjerk Vermaning. Wat mij sinds 1975 altijd gefraspeerd heeft is de manier waarop de tegenstanders van Vermaning spreken over de ‘vervalsingen’. Afhankelijk van de vraag wat hun op een bepaald moment het beste schikt, worden de vondsten en de vondstomstandigheden de ene keer als kwalitatief hoogwaardig en de andere keer weer als naïef prutswork voor het voetlicht gebracht (p. 198).

Waterbolk voelt zich door zijn collega's in de steek gelaten. Naar zijn mening hadden die zich en bloc en onvoorwaardelijk achter hem en Stapert moeten scharen om zo één front te vormen tegen Vermaning en zijn geestverwanten. Maar volgens vele collega's heeft Groningen de zaak verkeerd aangepakt en daarmee de relatie tussen de beroepsarcheologen en de amateurs op scherp gezet (p. 167). Ze hebben daarin overigens geen ongelijk. Om maar wat te noemen: de show rond de

bekendmaking van de 'vervalsingen', de enthousiaste rol van Stapert als onbezoldigd rechercheur tijdens de huiszoeking aan boord van het schip van Vermaning (volgens Waterbolk was hij daarbij 'aanwezig'), de verdachtmakingen van Ad Wouters in het tijdschrift *Helinium*, het Rapport Appelboom over de antecedenten van Wouters en de houding ten opzichte van de vondsten van amateurs in de buswanden. Trouwens, de waardering voor amateurs was bij het B.A.I. al lang ver beneden peil. Ze werden er steevast als 'steentjeszoekers' betiteld en in de artikelen in "Natuur en Techniek" van Stapert en Waterbolk (1974) worden ze afgeschilderd als een stelletje zotjes die archeologie bedrijven als een 'sport' zonder spelregels en waarin alles geoorloofd is. Het citaat uit deze artikelen op pagina 96 is onschuldig; dat de artikelen "negatief opgevat" zijn ligt aan de minachtende wijze waarop amateurs in het algemeen worden afgeschilderd.

"Loyalty must be earned". Op pagina 167 meent Waterbolk nog een sneer te moeten uitdelen in de richting van dr. R.R. Newell, omdat die in zijn publicatie over Haule V de heren Stapert en Van Zeist openlijk diskwalificeert (Houtsma e.a., 1996). Had hij de blinde solidariteit, die hij van zijn collega's verlangde, zelfs ook nog verwacht van de door hemzelf zoveel mogelijk gekoeioneerde Newell? Was hij het niet, die een vaste aanstelling weigerde aan de in 1967 voorlopig benoemde Newell, een Amerikaan die weinig begrip aan de dag legde voor de pikorde bij het B.A.I.? Uiteindelijk moest er een arbitragecommissie aan te pas komen onder voorzitterschap van prof. Zwolsman. Elk van de partijen mocht een adviseur meebrengen; voor Waterbolk was dat dr. W. van Zeist, terwijl Newell werd geassisteerd door de amateur Ton Vroomans uit Zeelst. Newell kwam als winnaar uit de bus, maar dat was niet bevorderlijk voor de goede werksfeer. (Komische noot: nadat Waterbolk en Van Zeist waren gehoord, was het tijd om te gaan lunchen. Zwolsman tegen Vroomans: "Nadat ik hun bezwaren heb aangehoord lijkt het mij verstandig om twee kindermenu's te bestellen"....). Maar een van de gevolgen was wél, dat er nooit een eindpublicatie over de eerste gecomputeriseerde Steentijdopgraving van Bergumermeer is verschenen: de getergde Newell smeed zijn manuscript door het kantoor van Waterbolk en ging vervolgens (heel verdienstelijk) aan het werk in Alaska. Voor het Nederlandse Steentijdonderzoek, waarvoor hij was aangenomen om de door het vertrek van Bohmers ontstane leemte op te vullen, was hij vrijwel verloren (p. 152).

In zijn brief dd 20-5-1984 aan dr. P. Modderman, die als voorzitter van de S.N.A. een voorstander was van een opgraving in Eemster (p. 142) en die dat in het belang achtte voor de verbetering van de verstandhouding tussen beroeps- en amateur-archeologen, betoogt Waterbolk dat die amateurs meer gebaat zouden zijn geweest bij een onvoorwaardelijke steun van alle vakbroeders aan hem en Stapert, o.a. door tegenover de gedeputeerde Prenger van Drenthe te stellen, dat er geen enkel betoog van wetenschappelijk niveau bekend was, waarin de bewijsvoering van Stapert in twijfel werd getrokken. Van wie had een dergelijk betoog dan moeten komen? Kars was immers nog niet met zijn onderzoek gestart; ook Roebroeks was nog niet in beeld. En de bewijsvoering van Wouters was natuurlijk niet van 'wetenschappelijk niveau'. Dat was immers maar een 'steentjeszoeker'....

Tot degenen die het eerste concept van het boek ter inzage hebben gekregen, behoort ook dr. H. Kars. Hij reageerde richting Waterbolk met de stellingname dat Stapert en Waterbolk "in de maalstroom/roes van de ontwikkelingen" een aantal fouten hebben gemaakt, waarvoor zij zich eigenlijk in het boek met een 'mea culpa' hadden moeten verontschuldigen (p. 224).

Bovendien is hij van mening, dat het B.A.I. na de vrijpraak initiatieven had moeten nemen om hernieuwd onderzoek door buitenlandse experts op gang te brengen. Het is hoogst merkwaardig, dat Waterbolk op pagina 208 over Kars opmerkt, dat diens onderzoek van zeven jaar bij de goedwillende amateurs - ik ken binnen de APAN geen andere! - alleen maar vergeefse hoop heeft gewekt. Hij 'vergeet' daarbij gemakshalve, dat Kars in een jaarverslag van R.O.B. wel degelijk heeft bevestigd, dat de Leemdijkbijl van Vermaning echt is (Kars & Jansen, 1989). We zoeken dan ook tussen de 480 literatuurverwijzingen van Waterbolk tevergeefs naar dat jaarverslag. Je moet een uitstekend geheugen hebben om op tijd iets vergeten te zijn....

Waterbolk en Bohmers

De auteur van de 'Scherpe stenen' maakt er geen geheim van, dat hij vanaf het begin niet met Bohmers door één deur heeft gekund. Diens benoeming aan het B.A.I. per 1-6-1947 vervulde hem naar eigen zeggen met "argwaan en verwondering", bepaald geen basis voor een goede samenwerking (p. 40/41). Hoewel hij een paar maal toegeeft dat Bohmers als vakgeleerde in de internationale wereld hoog stond aangeschreven en dat zijn opgravingsmethoden als vernieuwend kunnen worden beschouwd, blijft hij tot vervelens toe terugkomen op het 'oorlogsverleden' van de man die hij wil verkopen als het brein achter de door hem verzonden samenzwering. Dit is des te merkwaardiger omdat hijzelf tijdens de oorlog tot tweemaal toe als student de loyaliteitsverklaring t.o.v. de Duitse overweldigers tekende. Hij geeft dat in zijn boek ook ruiterlijk toe; het was dan ook alom bekend.

De reden waarom Bohmers de auctor intellectualis van het vervalsingscomplot zou moeten zijn is wel het zwakste deel van de hersenspinsels van Waterbolk. Je houdt het toch niet voor mogelijk: Bohmers zou de vervalsingen op touw hebben gezet om dank zij midden-paleolithische vondsten in Nederland meer buitenlandse collecties te kunnen gaan bestuderen en daardoor een groter afzetgebied te scheppen voor zijn handeltje in volkskunst en antiek (p. 183)! Met de winst daarop zou hij dan zijn zeewaardig jacht kunnen afbouwen om daarmee te kunnen vluchten als dat nodig zou zijn in verband met een nieuw onderzoek naar zijn oorlogsverleden. Alsof Justitie twintig jaar na de oorlog niets beters te doen zou hebben gehad....

Natuurlijk, dat oorlogsverleden is een gegeven: Bohmers heeft jaren gewerkt voor Ahnenerbe, dat ressorteerde onder de SS. Eerder heb ik getracht duidelijk te maken, dat Bohmers een wat wereldvreemde dromer was, die wel degelijk sympathiseerde met de ideeën over de grootheid van het Germaanse ras van de nazi's (Van der Lee, 1997). Hij hoopte zelf een soort 'leider' van de Friezen te worden in het grootgermaanse rijk. Dat hij zich aansloot bij de verzetsgroep van Hielscher tegen Hitler had dan ook niet te maken met afkeer voor het gedachtegoed van de nazi's in het algemeen: het was zijn afkeer van en vrees voor het centralisme, de algehele gelijkschakeling, het verlies van eigen-identiteit van de verschillende volken in de 'nieuwe orde', kortom de 'eenheidsworst' waarvan Hitler de verpersoonlijking was. En diezelfde afkeer en vrees kwamen terug met de dreiging van een communistische overrompeling van West-Europa ten tijde van de Koude Oorlog.

Vandaar dat zeewaardig jacht, vandaar ook het pistool, waarvoor Bohmers overigens een vergunning had, maar die was toevallig (?) juist een paar dagen verlopen bij gelegenheid van de huiszoeking op 27 januari 1965. De door Jan de Vries geleverde overige wapens hielden verband met een voorgenomen archeologische expeditie naar Noord-Afrika, samen met Franse collega's die

zonder wapens niet mee wilden. Een verband leggen tussen de levering van die vuurwapens door De Vries en het oogluikend toelaten door Bohmers van de diefstallen uit de collectie B.A.I. door zijn medewerker is puur speculatief. Destijds heeft het onderzoek geen belastende feiten tegen Bohmers opgeleverd en dus kreeg die alleen een geldboete wegens illegaal wapenbezit. Het is weinig chique, na het overlijden van de betrokkene opnieuw met deze insinuaties op de proppen te komen.

Het is duidelijk dat de houding van Waterbolck t.o.v. Bohmers wel moest leiden tot een crisis en uiteindelijk tot het verdwijnen van laatstgenoemde uit de archeologische wereld. Wie een hond wil slaan vindt gemakkelijk een stok. Maar daarmee verdween ook de mogelijkheid tot uitgave van de monografie van Bohmers / Wouters / Verheylewegan: erg jammer. Dat Waterbolck in zijn zwanenzang nu probeert, Bohmers als bedenker van zijn grote hersenspinsel, een allesomvattend complot, te presenteren, doet sterk denken aan natrappen, waarop in het voetbal een rode kaart staat. Een psycholoog heeft eens ooit gezegd, dat de mens zich het meest ergert aan de eigenschappen van een ander, die hij zelf in nog sterkere mate bezit.

Waterbolck en Ad Wouters

Het spreekt vanzelf dat Waterbolck tracht een zo negatief mogelijk beeld op te hangen van Wouters, de man van wie hij m.b.t. 'de zaak Vermaning' de meeste hinder heeft ondervonden. Hij is dan ook bepaald niet kieskeurig in het gebruik van zijn bronnen. Op p. 214/215 laat hij zelfs Jan de Vries opdraven, de man die werd veroordeeld tot 11 maanden gevangenisstraf wegens grootschalige diefstallen uit de collecties van het B.A.I. en die ook daarna opnieuw met de politie in aanraking kwam. Waterbolck zegt zelf in zijn aantekeningen over het gesprek met De Vries dat die naar drank stonk, maar dat is geen belemmering om de dronkemanspraak over diefstal door Wouters uit het Musée de Cinquantenaire, de onjuiste voorstelling van de gang van zaken rond de vuistbijlen van antiquair Dirven, de TRB-bijl van Herpen en andere manipulaties in zijn boek op te nemen.

Wat die vuistbijlen betreft: Waterbolck concludeert eruit dat Wouters 'in stenen handelde', maar de werkelijkheid is dat de Brabantse amateur nooit aan vondsten gehecht is geweest - ook niet aan geld - en dat hij tijdens zijn leven op grote schaal archeologica, waaronder vele topstukken, voor niets aan zijn vrienden en aan oudheidkamers cadeau heeft gedaan, zoals ik dat zelf in meer dan een halve eeuw in ruime mate heb mogen ervaren. Het begon al in 1952, toen hij mij na onze eerste kennismaking schitterende Limburgse artefacten toestuurde, die nog steeds een ereplaats in mijn vitrines hebben. Op een bepaald moment, ergens midden jaren vijftig, trof hij bij genoemde antiquair in Eindhoven een in Engeland gekochte antieke kast aan met daarin een heleboel vuistbijlen, die tot verrassing van de antiekhandelaar gratis waren meegestuurd. Ad, toen nog Br. Aquilas, kocht niet de kast, maar de inhoud. Hij had vanwege zijn gelofte van armoede als kloosterling zelf geen geld, maar zijn zuster uit Tilburg schoot het bedrag van f 300, - voor, waarna hij de vuistbijlen onder zijn vrienden verdeelde tegen zodanige prijzen, dat hij de koopprijs weer aan zijn zuster kon terugbetalen. Zelf kocht ik twee Engelse exemplaren voor f 5, - per stuk en een stuks uit de buurt van Amiens voor f 7,50. Met 'handel' had dat alles niets van doen: het was een vriendendienst.

Die TRB-bijl van Herpen, volgens de dronken De Vries zeer waarschijnlijk afkomstig uit het B.A.I., werd door Ad Wouters ontdekt bij de Bredase antiquair Groneman. Hij kocht ze daar voor f 25, - en deed ze voor dezelfde

prijs over aan het Noordbrabants Museum. In de periode tussen de rechtszaak in Assen en het hoger beroep in Leeuwarden probeerden Stapert en Lanting in Helinium de betrouwbaarheid van Wouters onderuit te halen met de bewering, dat die bijl een geval van vindplaatsvervalsing zou zijn en dat ze in werkelijkheid wel ergens uit Denemarken of Noord-Duitsland afkomstig zou zijn, gezien de zeer dikke witte patina. In antwoord daarop - op verzoek van redacteur Arjen Kakebeeke - heb ik deze bewering ontzenuwd in *Brabants Heem* (Van der Lee, 1980). De steen had namelijk helemaal geen witte patina: hij was van witte vuursteen gemaakt, maar de 'specialist' Stapert, die nota bene de vondsten van Vermaning vals vond vanwege het ontbreken van patina's, kon niet eens het onderscheid vaststellen tussen witte patina en witte vuursteen. Mijn conclusie was dan ook, dat incompetentie het vriendelijkste was wat men Stapert in dit geval kon verwijten.

Later hoorde ik dat Waterbolck erop had gereageerd met de opmerking, dat hetgeen ik Stapert had aangedaan erger was dan wat Stapert Vermaning had aangedaan. Het artikel was kennelijk hard aangekomen. Des te vreemder is het dan, dat Waterbolck opnieuw dit volledig ontzenuwde artikel in Helinium aanhaalt om de onbetrouwbaarheid van Ad Wouters te adstrueren, terwijl hij bij zijn 480 literatuurverwijzingen ook het artikel in *Brabants Heem* verdonkeremaant. Sterker nog: hij beweert zelfs dat *Brabants Heem* zich helemaal niet in de discussie over de zaak Vermaning heeft gemengd (p. 132). Hier is toch wel sprake van een érg selectief geheugen. Ten overvloede: er zijn in Herpen drie van dit type bijlen gevonden, waarvan er zich één in mijn collectie bevindt.

Overigens: niet De Vries brak met de amateurs, maar de amateurs braken met hém na de diefstallen. Daarom heeft hij ook geen enkele rol gespeeld in de in 1970 opgerichte Archeologische Werkgroep "t Oude Slot", alleen in de in 1965 ter ziele gegane Werkgroep Onderzoek Steentijd (p. 217). En over gebrek aan kieskeurigheid gesproken: Waterbolck had er verstandig aan gedaan, het bizarre verhaal van Carell Lagerwerf (p. 200 t/m p. 205) buiten zijn boek te laten; ik ga er niet eens op in.

Het is logisch dat ondanks onze langdurige vriendschap ik het niet altijd met Ad Wouters eens behoefde te zijn. Op p.131 geeft Waterbolck ongewild een historisch onjuiste gang van zaken weer rond de bemoeienissen van het tijdschrift *Westerheem* met de Vermaningzaak. Als hij spreekt over "een zakelijke reactie" van Caspar Franssen op het in *Westerheem* gepubliceerde 'Rapport Stapert', dan kan hij niet weten, dat het artikel van Franssen juist uitermate onzakelijk en agressief was, zoals het bij de redactie binnen kwam. Het was zelfs niet aan te passen. Ik heb toen als redactielid zelf, na overleg met Wouters, een geheel nieuwe versie geschreven en die aan Franssen voorgelegd ter goedkeuring. Schoorvoetend gaf hij toestemming tot publicatie, maar tot mijn ergernis publiceerde hij daarna zijn oorspronkelijke tekst alsnog in *Archeologische Berichten* nr. 2 onder medeverantwoordelijkheid van Ad Wouters (Franssen, 1978).

In mijn brief aan Wouters op 6-4-1978 heb ik overduidelijk mijn misnoegen over die gang van zaken te kennen gegeven. ("De ontstellende emotionaliteit, de ongebreidelde agressiviteit t.o.v. Stapert, Waterbolck en Bosinski, de ongecontroleerde uitvallen in de richting van echte en vermeende tegenstanders, dat alles vormt de slechtst denkbare verpakking voor wetenschappelijke argumenten. Wat als zakelijke verhandeling dodelijk had kunnen zijn voor de aanklagers van Vermaning, jaagt in deze vorm alle weldenkende archeologen, zowel beroeps als amateurs, hoog de bomen in").

De reactie van de redactie van Westerheem was paniekerig. Onder de nieuwe hoofdredacteur dr. C. Kalee werd zelfs een puur technisch artikel van John van den Berg en Pieter Dijkstra over slijpsporen op neolithische bijlen niet geaccepteerd, omdat het mede handelde over de neolithische bijlen uit Ravenswoud van Vermaning. Ook van Stapert werd een artikel geweigerd. De angstvallige houding van Westerheem leidde er toe, dat het tijdschrift zijn voeling met de wereld van amateurs op het gebied van Paleolithicum en Mesolithicum volledig verspeelde. Toen ik werd aangezocht als hoofdredacteur voor *Archaeologische Berichten* in 1984 heb ik ter voorkoming van belangenverstremming mijn functie in de redactieraad van Westerheem opgegeven. Later werden alle amateurs in de redactieraad de laan uit gestuurd en vervangen door beroepsarcheologen.

Soms wringt de schrijver van het gewraakte boek zich als een slangenmens in allerlei bochten om de betrokkenheid van Wouters bij het door hem bedachte complot aannemelijk te maken. Het kennismakingsbezoek aan Vermaning in 1971 wordt dan gezien als de gelegenheid voor het afleveren van de vervalsingen, nu Bohmers dat niet meer kon doen (p. 194). Dat Ad zich beijverde voor een opgraving in Eemster kwam natuurlijk omdat hij zelf bij de vervalsing betrokken was. En dát hij er bij betrokken was, blijkt alleen al uit het feit, dat er discussievormige vuistbijlen en raclours déjetées zijn gevonden, die ook bij Hoogersmilde voorkomen, voorwaar een geniale gedachte (p. 195)... Maar bepaalde typen treden nu eenmaal in het artefactencomplex van meerdere sites van een cultuurtraditie op, anders is er geen sprake van een cultuurtraditie.

Het is onjuist, dat Wouters de opgraving van Eemster niet zou hebben aangedurfd (p. 207). Maar nadat de correspondentie daarover tussen Louwe Kooijmans, Waterbolk en Stapert was uitgelekt, vreesde hij een opzette waarbij de stenen eerst vals zouden worden verklaard, waarna dan van een opgraving zou kunnen worden afgezien, zogenaamd omdat het zonde van het geld (f 100.000,-) zou zijn om te gaan graven op een vindplaats waar enkel maar vervalsingen vandaan kwamen. Het negatieve advies van Wouters - en niet alleen van hém - leidde tot een tijdelijke verwijdering tussen Wouters en Vermaning, die daardoor naar hij vreesde zijn laatste kans op rehabilitatie verloren zag gaan. Ook binnen het bestuur van de APAN leidde deze situatie tot een scheuring. Wat de collectie Eemster betreft: het getuigt bij Pieter Dijkstra niet van nieuw inzicht, dat hij zijn deel verkocht, hoogstens van een nieuwe kostbare hobby: het verzamelen van militaria (p. 169). De collectie werd niet overgenomen door Klaas Geertsma (p. 149), maar door de APAN als vereniging.

In 1988, tien jaar nadat de rechtszaak tegen Tjerk Vermaning tot algehele vrijspraak had geleid, meende Waterbolk nog een keer tegen zijn grote opponent Wouters in het krijt te moeten treden in het kader van een juridisch conflict tussen de verwarde amateur René Merckx en Wouters. De Eindhovense koekenbakker had Ad Wouters te kijk gezet als vervalsers van de Venus van Geldrop, terwijl die met de hele vondst nooit iets van doen had gehad. Waterbolk spoedde zich naar Brabant om de rechter te gaan uitleggen hoe onbetrouwbaar hij die Wouters wel vond, maar dat zette weinig zoden aan de dijk, want Merckx werd strafrechtelijk veroordeeld tot f 50,- (de minimale straf, waartegen geen beroep kon worden aangetekend om nóg meer negatieve publiciteit voor Wouters te genereren) en civielrechtelijk tot f 8000,- schadevergoeding aan Ad wegens smaad.

Dat bedrag is nooit betaald en Wouters wilde het ook niet in termijnen laten inhouden op de uitkering van zijn belediger: de veroordeling zelf was voor hem voldoende genoegdoening. Merckx hief in paniek zijn rijdend "Klein Brabants Museum" op en begroef zijn verzameling omdat hij vreesde voor confiscatie. Dat velen zouden twifelen aan de echtheid van de Venus van Geldrop (p. 64) had beter geformuleerd kunnen worden als "velen in Groningen".

De ongelukkige affaire 'Vessem XII' van Wouters, door Waterbolk aangehaald, is in eerste instantie 'ontdekt' door drs. J. Deeben, daarna ook door Ton van Grunsven, waarna het bestuur van de APAN door mij op de hoogte werd gebracht. Er volgde een pittig gesprek tussen het bestuur en de bedenker van de fictieve site, ten huize van Wouters. Ondanks diens verklaring, dat deze mystificatie te maken zou hebben met 'de zaak Vermaning' heb ik redenen om aan te nemen dat de feiten toch wat anders lagen. Wouters heeft zichzelf met deze actie een heel slechte dienst bewezen.

Waterbolk en Vermaning

Het is niet verrassend, dat Vermaning geen al te hoge dunk had van Waterbolk en Stapert; ook omgekeerd lag dat zo. Dat is dan nog geen vrijbrief voor de Drentse amateur om bedreigingen te uiten aan het adres van zijn opponenten zoals die op pagina 138 van het boek zijn te vinden. De negatieve houding van Vermaning, zoals die al vóór 1975 tot uiting kwam, werd niet in eerste instantie veroorzaakt door het tot eolieten verklaren van zijn vroege vondsten. Dat waren weliswaar tegenvallers, maar daar bleef het bij. Overigens, na het vertrek van Bohmers had bij het B.A.I. niemand meer verstand van eolieten, Stapert zeker niet. Iemand die de technisch/mechanisch volslagen onmogelijke theorieën daaromtrent van Warren uit 1923 weer van stal durft te halen, geeft in dat opzicht voldoende blijk van onkunde (Stapert, 1975). Nee, het was de manier waarop Vermaning zijn vondstcomplexen van Hoogersmilde en Hijken kwijt raakte (via artikel 642 BW (de "Wet op de Schatvondsten")), dát was de diepe oorzaak van de vijandschap. Dat Vermaning graag bereid zou zijn geweest tot verkoop en daartoe zelf het initiatief zou hebben genomen (p. 81) klopt van geen kanten.

Het was het B.A.I. dat boer Vos, de eigenaar van de grond, attendeerde op zijn wettelijke rechten. De boer had zelf geen belang bij het bezit van de helft van de vondsten, die wilde hij graag aan Tjerk laten, maar hij claimde terecht de helft van de waarde. Vermaning kon dat niet betalen, Groningen schakelde prof. Schwabedissen uit Keulen in om de boel te taxeren, de vondsten werden tegen die taxatiewaarde overgenomen en nadat Vermaning van de helft van de koopsom zijn lekke boot had laten oplappen, stond hij als ontdekker van Hoogersmilde met lege handen. Toen ook de vondstgroep Hijken hem op dezelfde manier door de vingers glipte, verzweeg de Drentse amateur aanvankelijk de concentratie Eemster. Het zou nooit meer goed komen tussen Vermaning en Groningen.

De pers heeft dankbaar gebruik of zelfs misbruik gemaakt van de extraverte amateur om in de komkommertijd van het nieuws de kolommen toch te vullen met sensatie. Alle elementen van drama waren voorhanden: de strijd van de kleine David tegen de reus Goliath, de grasmachineslijper met drie winters lagere school tegen de hooggeleerde heren enz. Toen Stapert overtuigd begon te raken dat hij met vervalsingen te maken had, leidde die overtrokken publiciteit tot een overhaast en gammel rapport van 10 maart 1975. Volslagen ten onrechte vreesde men in Groningen, dat Vermaning zélf (i.p.v. "anderen") met de mededeling

zou komen dat alles vals was en dat daarmee het bewijs geleverd was, dat die 'geleerden' nergens verstand van hadden; hij wist immers van het onderzoek door Stapert. Om nog iets van hun gezicht te redden, op advies van prof. W. Glasbergen, zag de onvoldragen vrucht van 10 maart hals over kop het levenslicht, met alle gevolgen van dien. Op 18 maart volgde al de tweede versie en het definitieve rapport van een jaar later was nauwelijks meer te vergelijken met de eerste versies (p. 111). Dat Stapert al eind 1974 overtuigd zou zijn geweest van vervalsing wordt weersproken door zijn eigen publicaties die hij kort voor 10 maart 1975 nog uitbracht. Waterbolk schrijft heel diplomatiek, dat achteraf moeilijk te bepalen is wanneer de twijfels ontstonden (p. 107).

Uiteindelijk kreeg Vermaning van Waterbolk de rol toebedeeld van degene die de door Bohmers bedachte en door Wouters gemaakte vervalsingen in de grond mocht trappen. Hij deed dat kennelijk heel knap, want de diepste vondst van Hoogersmilde zat in een vorstspleet op een diepte van 80 cm volgens de opgravinggegevens van het B.A.I. Dan mag je aardig hoge hakken hebben! En dat hij de maker zou zijn van het 'oog van Ravenswoud' en van de Blauwmeerbijl is net zo grote onzin als de opmerking, dat hij laatstgenoemde vuistbijl, die door een lange zuigbuis is getransporteerd, op een onhandige manier met schuurpapier zou hebben bewerkt: dat is helemaal een lachertje, wanneer je de foto's bestudeert, gemaakt met een elektronenmicroscop met Y-modulatie (p. 196). Er zijn trouwens bij de Blauwmeer talrijke oud-paleolithische werktuigen gevonden, door vele amateurs.

De bijrolspelers

In de bijrollen van het drama Vermaning speelden met name een aantal mensen, die destijds wel werden aangeduid als de 'fanclub Vermaning'. Daartoe behoorden Ad Wouters, Caspar Franssen, Doeko Goosen, Ewold Horn, Jan-Evert Musch, Piet Beersma, Just Buma, Ine le Blanc en later ook mijn persoon. Zij waren degenen die met Mr. Van der Molen, de advocaat in het hoger beroep, de verdediging van Vermaning voorbereidden en ze deden dat volgens Waterbolk niet slecht, want de raadsman was volgens hem goed voorgelicht (p. 118).

Dat ik door Ad Wouters bij de zaak betrokken zou zijn geraakt is historisch gezien onjuist. In maart 1975, toen de 'vervalsingaffaire' door Waterbolk en Stapert wereldkundig werd gemaakt, ben ik er aanvankelijk van uitgegaan dat het B.A.I. daarin wel gelijk zou hebben. Toen ik daarna Ad Wouters in Lent bezocht, had hij Vermaningvondsten in huis - naar ik meen uit Eemster en/of Ravenswoud - en hij zei me nadrukkelijk, dat hij mijn oordeel niet wilde beïnvloeden. Ik kon in alle rust de artefacten onder zijn binoculair bestuderen en na een half uur was ik volledig overtuigd van de echtheid. In het kader van de tentoonstelling "Stenen getuigen" in het Natuurhistorisch Museum Drouwenerzand, geopend op 12-5-1978, stelde ik mijn midden-paleolithische vondsten van Cadzand ter beschikking en Ewold Horn vroeg mij, een inleiding te houden bij gelegenheid van de officiële opening. Abusievelijk ging ik ervan uit, dat er meerdere inleiders zouden zijn en ik zegde daarom een verhaal over de Zuid-Nederlandse vondsten toe, omdat ik daarop het beste zicht had. Toen later bleek, dat ik als enige inleider gepland was, paste ik mijn onderwerp aan en aan de hand van dia's vertelde ik de aanwezigen, hoe de paleolithische vondsten in het verleden vrijwel allemaal aanvankelijk met scepsis zijn ontvangen en afgewezen. In de redenen voor die afwijzing was zelfs een bepaalde systematiek te ontdekken.

In de zaal zat Mr. R. v.d. Molen. Na afloop ging hij naar

de 'fanclub' met de vraag: "*Wie is die vent eigenlijk? Dit is nou de eerste keer dat ik rond de zaak Vermaning een verhaal hoor zonder emoties, alleen maar feiten*". Toen ik daarna bij een van de vitrines stond te kijken, dook naast mij een lange figuur op, die zich niet voorstelde maar in een uitgebreid gesprek mijn mening polste over Vermaning. Daarna drong hij er bij de fanclub op aan, dat hij mij als eerste getuige-deskundige zou kunnen laten dagvaarden om daarmee het proces wat onderkoeld te laten aanlopen. Het viel niet overal goed binnen de groep (Franssen in een brief aan Ad Wouters: "*En die Van der Lee vertrouw ik óók voor geen cent...*", maar ik trad vanaf dat moment toch toe tot de werkgroep.

Niet altijd was ik het eens met de collega's. Toen het anonieme 'groene boekje' verscheen met schotschriften op Waterbolk en Stapert gaf ik te kennen dat ik daarvan niet gediend was. Het vervolg, het 'bruine boekje' heb ik dan ook niet meer gekregen. Overigens, Jan-Evert Musch was niet de samensteller ervan, zoals Waterbolk vermoedt (p. 219). Het is wel verregaand, te beweren dat de Drentse amateur aan schizofrenie zou lijden. Later zou er een verwijdering tussen Wouters en Musch ontstaan als gevolg van de extreme opvattingen van de laatste over steensculpturen.

Ewold Horn is wellicht de eerste geweest die heeft ingezien, dat Vermaning in juridisch opzicht het zou moeten afleggen tegen zijn opponenten als hij niet werd geadviseerd en ondersteund. Hij was ook degene, die in het gerechtshof van Leeuwarden het boek "De waarheid over Tjerk Vermaning" stond te verkopen: hij had zelf een doos van 50 stuks bij de uitgever opgehaald en alle intekenaars hadden hun exemplaar thuis gestuurd gekregen, toen de tegenstanders van Vermaning kans zagen, een van de schrijvers zodanig te chanteren dat die zich gedwongen zag, de hele verdere oplage voor f 14.400,- op te kopen en te vernietigen. Zijn verzoek aan de fanclub om hem daarvoor te compenseren kon niet worden gehonoreerd: dat geld was er niet. De veronderstelling van Waterbolk, dat Ine le Blanc wel eens die persoon zou kunnen zijn geweest omdat er later van haar niets meer werd vernomen, doet gewoon komisch aan. Hij weet wel beter.... Ine had zich nooit met archeologie bezig gehouden en in feite trad zij vooral op als secretaresse van de groep.

De suggestie, dat Horn wel eens een van de 'vervalzers' zou kunnen zijn (p. 196) is werkelijk verregaand. Het is boosaardig te suggereren, dat de inzet voor Vermaning zou kunnen wijzen op een grotere betrokkenheid bij de 'vervalsingen' dan uit de voorhanden zijnde gegevens blijkt en dat Horn belang zou hebben bij een 'diffuse grens tussen echte en valse artefacten' (p. 212). Na het faillissement van zijn museum richtte Ewold Horn zich op de handel in stadspostenveloppen en -zegels. Zijn interesse voor archeologie behield hij echter wél, zijn afkeer van Groningen eveneens.

De rechtszaken

Degenen die het hoger beroep in de zaak Vermaning in Leeuwarden hebben bijgewoond, herinneren zich ene professor Waterbolk, die handenwringend achter het getuigenbankje het werk van zijn medewerkers stond af te kraken om daarmee te verklaren dat de vondsten achteraf gezien en in strijd met zijn eigen publicatie tóch vals moesten zijn. Degenen die de opgraving in Hoogersmilde hadden uitgevoerd, waaronder de ervaren veldtechnicus A. Meijer, konden werkelijk niets. Ze konden niet vaststellen of stenen in ongestoorde grond zaten, ze konden niet meten (die vondst ver buiten het profiel van de Vermaningkuil kon in werkelijkheid best binnen die kuil opgegraven zijn) en hun tekeningen moest je ook met de nodige korreltjes zout nemen. Ik

herinner me nog dat ik advocaat Van der Molen toen twee dingen heb ingefluisterd: "Het zou je baas maar wezen" en "Als het waar zou zijn wat die man daar staat te beweren, laat dan voortaan de opgravingen door amateurs uitvoeren, want die doen het ongetwijfeld beter". Vooral bij een man als Meijer zal dat hard zijn aangekomen. Achteraf gezien moet het bedrog eenvoudig zijn geweest volgens de auteur van de "Scherpe Stenen" (p. 107), maar dat is toch wel al te kort door de bocht. Waterbolk durft het nota bene aan te beweren, dat bij latere controle van de veldgegevens geen enkele steen na eigen graafwerk in vaste grond zou zijn gevonden! Van de twijfels van Meijer is nooit iets gebleken (p. 118).

Dat Wouters in de rechtszaal met zijn 'analyse d'écaillement' op de Leemdijkbijl hoog spel zou hebben gespeeld (p. 207) is een foutieve inschatting. Ad had het volste vertrouwen in de uitkomst, anders had hij het 'risico' niet genomen. Toen daags daarna op verzoek van Bosinski dezelfde proef moest worden gedaan met de vuistbijl 1965-X-48 van Hoogersmilde (door Waterbolk direct na het écaillement in de rechtszaal spijtig betiteld als "de mooiste die we hadden") lag dat wat anders, want écht zwarte vuursteen patineert nauwelijks. Niettemin, het verschil was voor de president van het gerechtshof, Mr. Beversluis, overtuigend genoeg, toen hij zich na het onzinverhaal van Stapert over zijn 'ultramicroscopische stofdeeltjes' en het onverwacht slechte gezichtsvermogen van Bosinski persoonlijk kwam overtuigen.

Het overduidelijk resultaat van de afsplinteringsproeven had nog een merkwaardig gevolg. Bij de op p. 129 aangehaalde expositie "Stille Getuigen" in Assen van 17 maart 1982 bleek daags voor de opening, dat er met de Leemdijkbijl was geknoeid om het verschil tussen het oude oppervlak en het écaillement minder opvallend te maken; de opgesmeerde 'prut' kon nog juist op tijd worden verwijderd.

Wouters was evenzeer vertrouwd met het verschijnsel, dat minstens tien opgravingen in Europa vers uitziende werktuigen hebben opgeleverd. Die sites werden daarna door Stapert onder ede in strijd met de waarheid tot 'grottenvindplaatsen' omgetoverd, terwijl hijzelf op één ervan, Ziegelei Dresden in Rheindahlen (Westwand) volgens zijn eigen beëdigde verklaring zelfs drie maanden heeft mee gegraven en dus beter wist. Typisch is, dat Waterbolk Rheindahlen in zijn boek niet noemt, wél Gönnersdorf, en dat is een grotvondst (p. 83).

Wat Piet Beersma betreft doet Waterbolk een paar merkwaardige uitspraken. Het 'Rapport Beersma' is niet uit eigener beweging door hem opgesteld, maar op verzoek van de 'Fancub', die hem daartoe alle relevante informatie ter beschikking had gesteld. Zijn 'deskundigheid' bestond uit het analyseren van wetenschappelijke rapporten en kwam voort uit zijn beroepswerkzaamheden als hoofd van een researchlaboratorium. Waterbolk schrijft dat hij op de vraag van de President van het hof, waarop zijn deskundigheid gebaseerd was, in feite geen antwoord had. Hij vermeldt daarbij niet, dat het antwoord werd gegeven door advocaat Van der Molen, waarna de President fijntjes opmerkte: "Mijnheer Beersma, dan zal ik u graag in deze zaak beëdiggen als de getuige-deskundige van het gezond verstand".

Beersma had door vergelijking van al hetgeen door de tegenstanders van Vermaning op papier was gezet alle beschuldigingen weten te weerleggen met hun eigen uitspraken. Zijn systematisch opgezette documentatie over de zaak stond in de wandelgangen bekend als 'de leugendetector van Beersma'. Met gevoel voor

understatement schrijft Waterbolk dat de analytisch denkende onderzoeker "verstrikt is geraakt in de details van onze uitspraken" (p. 219). Toen de eventuele opgraving in Eemster een scheuring teweegbracht in het kamp van de medestanders van Vermaning, koos Beersma voor de partij van de uitgetreden bestuursleden van de APAN.

Het is een geruststellende gedachte, dat Waterbolk de auteur er niet van verdenkt een rol te hebben gespeeld in het door hem bedachte vervalserscomplot. Mijn drijfveer zou de behoefte zijn om mijn leiderschap op het gebied van de amateur-archeologie veilig te stellen, maar dat zal wat onwaarschijnlijk overkomen bij degenen die herhaaldelijk tevergeefs hebben geprobeerd, mij het voorzitterschap van de APAN te laten opnemen, totdat er geen verdere opties over bleven. De opvallend rustige toon van mijn bijdrage over 20 jaar APAN is niet zó uitzonderlijk: dat was prof. P. Modderman ook al opgevallen bij gelegenheid van het symposium over Vermaning in Assen. Kort daarvoor had Jonny Offerman, de grootste fan van Stapert, mij ervan op de hoogte gebracht dat ze een actie ging starten om mij verwijderd te krijgen uit de redactie van Westerheem, omdat ik een gevaar zou betekenen voor de samenwerking tussen amateurs en de beroepsarcheologen, maar die actie strandde al meteen bij hoofdredacteur Kalee. In de notulen van een kort daarna gehouden vergadering van de SNA stond immers vermeld, dat Modderman met genoegen had kennis genomen van mijn relativerende en verzoenende uitspraken in Assen. In diezelfde lijn lag de hernieuwde samenwerking met de Leidense vakarcheologen Louwe Kooijmans en Roebroeks, zoals die werd geconcretiseerd in een uitstekende Steentijd dag op 13 december 2003. Jammer dat Waterbolk meende, wat dat betreft weer roet in het eten te moeten gooien, waarna vanuit Leiden werd geprobeerd om e.e.a. te vergoelijken. De beschamende gang van zaken rond de hernieuwde vondstmelding van Eemster, resulterend in een knullig artikeltje in de Nieuwe Drentse Volksalmanak (Roebroeks e.a., 2004) deed tenslotte de deur weer dicht. Merkwaardig genoeg waren de reacties hierop uit de wereld van beroeps-steentijd-archeologen veel scherper dan die van de amateurs. De laatstgenoemden waren alleen maar stomverbaasd over de botte weigering om ter plaatse een schop in de grond te steken en over de onjuiste voorstelling van zaken m.b.t. het voorkomen van de toegepaste silexsoort op het Drents keileemplateau. De collega-wetenschappers vielen echter vooral over de toegepaste onderzoeksmethodiek, die volgens hen absoluut niets met wetenschap en alles met pretenties te maken had.

In dit soort situaties kan het voorkomen dat ik ondanks mijn gewoonlijk onderkoeld reageren op archeologische controverses mijn pen wel eens wat aanscherp, omdat ik de belangen van de amateurs bedreigd zie, uit welke hoek dan ook. Vandaar ook mijn retouches op de scherpe stenen van Waterbolk.

Conclusies

Naar mijn overtuiging is met de publicatie van het boek van Waterbolk geen enkel belang gediend. Integendeel, het rijt oude wonden weer open, jaagt mensen opnieuw de barricaden op en plaatst een aantal overleden personen in een kwaad daglicht. De schrijver had er beter aan gedaan, het te laten bij de 40 bladzijden 'persoonlijke terugblik' die hij in de jaren 80 aan zijn beroepscollega's ter beschikking stelde.

Los daarvan: zijn complottheorie gaat ernstig mank wanneer het gaat over de motieven van de 'samenzweerders'. Het vergezochte argument m.b.t. Bohmers (bevordering van zijn handeltje in antiek en

controverses mijn pen wel eens wat aanscherp, omdat ik de belangen van de amateurs bedreigd zie, uit welke hoek dan ook. Vandaar ook mijn retouches op de scherpe stenen van Waterbolk.

Conclusies

Naar mijn overtuiging is met de publicatie van het boek van Waterbolk geen enkel belang gediend. Integendeel, het rijt oude wonden weer open, jaagt mensen opnieuw de barricaden op en plaatst een aantal overleden personen in een kwaad daglicht. De schrijver had er beter aan gedaan, het te laten bij de 40 bladzijden 'persoonlijke terugblik' die hij in de jaren 80 aan zijn beroepscollega's ter beschikking stelde.

Los daarvan: zijn complottheorie gaat ernstig mank wanneer het gaat over de motieven van de 'samenzweerders'. Het vergezochte argument m.b.t. Bohmers (bevordering van zijn handeltje in antiek en houtsnijwerk) hebben we al genoemd. Wat voor belang had Wouters bij het vervalsen van vondsten, die toch nooit met zijn naam in verband zouden worden gebracht, waar hij dus geen eer aan behalen kon en waarvan de eventuele opbrengsten ten goede zouden komen aan iemand die hij op dat moment niet eens persoonlijk kende? En zou een extravert type als Vermaning niet onmiddellijk na zijn arrestatie met de naam van de 'echte' vervalsers voor de draad zijn gekomen? Nee, als er sprake zou zijn van yervalsingen, dan zou alleen Vermaning redelijkerwijze als dader in aanmerking komen. En die werd daarvan op 21 december 1978 onherroepelijk vrijgesproken. Het was beter geweest, wanneer Waterbolk de rechterlijke uitspraak zou hebben gerespecteerd, zoals dat elke Nederlander betaamt.

Literatuur:

- Franssen, C.J.H., 1978.** De kenmerken van stenen artefacten en steencomposities in het proces tegen Vermaning. Westerheem XXVII, pp 274-283.
- Franssen, dr. ir. C.J.H., 1978.** De kenmerken van stenen artefacten en steencomposities in het proces Vermaning. Archaeologische Berichten 2, pp 2-42.
- Houtsma, P., E. Kramer, R.R. Newell & J.L. Smit, 1996.** The Late Palaeolithic habitation of Haule V. From excavation report to the reconstruction of Federmesser settlement patterns. Assen.
- Kars, H. & J.B.H. Jansen, 1989.** Patina op vuursteen. Jaarverslag 1988 van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.
- Lee, Anton van der, 1980.** De disselbijl van Herpen: bedrog in het kwadraat. Brabants Heem XXXII, pp 107-113.
- Lee, Anton van der, 1997.** De betwiste nagedachtenis aan dr. A. Bohmers. APAN/Extern 6, pp 43-49.
- Roebroeks, W., H. Kars, M.J.L.Th. Niekus en E. Rensink, 2004.** Eemster revisited: evaluatie van een controversieel vondstcomplex. Nieuwe Drentse Volksalmanak 121, pp 106-111.
- Stapert, D., 1975.** Eolieten en pseudo-artefacten. Westerheem 24, pp 239-252.
- Stapert, D. & H.T. Waterbolk, 1974.** Midden-paleolithische vondsten I en II. Natuur en Techniek 42, pp 25-39 en 144-160.